STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI DERNA

JUDEŢUL BIHOR

2021-2027

CUPRINS

Introducere – Cuvantul primarului pag 3

Capitolul I - Contextul Strategic European pag 4

Capitolul II - Contextul Strategic National pag. 11

Capitolul III - Contextul Strategic Regional (Nord-Vest) pag 65

Capitolul IV - Contextul Strategic Local pag 138

Capitolul V - Analiza SWOT pag 174

Capitolul VI – Sondaj Realizare SDL pag 188

Capitolul VII - Obiective si prioritati 2021-2027 pag 189

Capitolul VIII - Arhitectura Programe Operaționale 2021-2027 - pag 216

Bibliografie pag 225

INTRODUCERE – CUVÂNTUL PRIMARULUI

Alinierea calităţii vieţii locuitorilor Comunei Derna la standardele întâlnite în mediul urban din România, precum şi la cele deţinute de comune similare din ţări membre ale Uniunii Europene, presupune o implicare activă a administraţiei publice locale. Comuna noastră înţelege în totalitate obiectivul Uniunii Europene de a crea convergenţă şi participa la aceasta prin acţiunile prezentului şi perspectivele de viitor.

Implementând împreună Strategia de dezvoltare a comunei vom da cetăţenilor posibilitatea de a-şi aduce contribuţia la creşterea gradului de bunăstare, de a lua atitudine şi de a avea un cuvânt de spus - acţionând împreună cu toate sectoarele comunităţii pentru a crea un viitor cât mai durabil. Trebuie să asigurăm generaţiilor care ne vor urma posibilitatea de a se bucura de minimum de cerinţe pentru o viaţă sănătoasă.

Strategia de dezvoltare economico-socială a comunei noastre îşi propune să valorifice potenţialul, oportunităţile şi realele disponibilităţi pentru dezvoltare, inclusiv crearea unui mediu de afaceri stimulativ şi competitiv, menit a atrage investiţii private importante, din ţară şi din străinatate. Vom reveni asupra acestei strategii în mod regulat pentru a-i aduce îmbunătăţiri astfel încât ajustarea să corespundă schimbării continue.

Ca primar al comunei Derna, doresc să declar disponibiblitatea instituţiei pe care o conduc de a fi un partener viabil şi serios în rezolvarea problemelor cu care se confruntă locuitorii în slujba cărora se desfăşoară întreaga noastră activitate.

În nume personal, dar şi în numele colegilor mei din Primaria şi Consiliul Local, vă promit că ne vom face în continuare datoria cu maximum de profesionalism şi abnegatie, făcând astfel pasul decisiv către transformarea definitivă a comunei Derna într-o comună modernă, care să le ofere locuitorilor săi toate condiţiile de confort şi civilizaţie.

Primar,

SEGHECIU IARKO DANIEL

CAPITOLUL I - Contextul Strategic European

Uniunea Europeană a avut un rol esențial în conturarea Agendei 2030. Uniunea Europeană, prin COM(2016), s-a angajat să fie lider în punerea în aplicare a Agendei 2030 și a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD), împreună cu statele sale membre, respectând principiul subsidiarității, prin:

• integrarea ODD în cadrul politic european și în prioritățile actuale ale Comisiei, evaluând stadiul actual și identificând cele mai relevante preocupări legate de durabilitate;

• activități de reflecție privind dezvoltarea în continuare a viziunii pe termen lung și obiectivele politicilor sectoriale de după 2020, pregătind implementarea ODD. Noul cadru financiar multianual pentru perioada post 2020 va reorienta contribuțiile din bugetul UE către realizarea obiectivelor pe termen lung ale Uniunii.

Politica de coeziune continuă investițiile în toate regiunile, pe baza a 3 categorii (mai puțin dezvoltate, în tranziție, mai dezvoltate). Metoda de alocare a fondurile se bazează încă, în mare măsură, pe PIB-ul pe cap de locuitor. Se introduc noi criterii (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru a reflecta mai bine realitatea de pe teren. Regiunile ultraperiferice vor beneficia în continuare de sprijin special de la UE. Politica de coeziune continuă să sprijine strategiile de dezvoltare conduse la nivel local și să autonomizeze gestionarea fondurilor de către autoritățile locale. Crește și dimensiunea urbană a politicii de coeziune, prin alocarea a 6 % din FEDR dezvoltării urbane durabile și printr-un nou program de colaborare în rețea și de consolidare a capacităților dedicat autorităților urbane, sub denumirea Inițiativa urbană europeană.

Abordarea strategică a Parlamentului European și Consiliului privind politica agrară comună

Pentru perioda 2021-2027, se va institui un nou model de lucru, grupându-se operațiunile în cadrul unui instrument unic de programare – Planul strategic privind politica agricolă comună.

Prin Raportul de țară 2019 care însoțește documentul CE privind Semestrul european, în România, pentru atingerea celor 5 obiective de politică, s-au identificat nevoi de investiții prioritare, după cum urmează:

1. ***O Europă mai inteligentă*** – o transformare economică inovatoare și inteligentă (OP1)

• încurajarea cercetării aplicate prin intermediul centrelor de inovare și al investițiilor naționale și transnaționale comune;

• validarea timpurie a produselor, comercializare, brevetare, formarea de start-upuri și transferul de tehnologie;

• sprijinirea proceselor de descoperire antreprenorială și laboratoarelor de dezvoltare de proiecte la nivel național și regional;

• consolidarea performanțelor cercetării și inovării și promovarea creșterii productivității prin identificarea domeniilor de specializare inteligentă în funcție de potențialul și nevoile naționale și regionale;

• preluarea tehnologiei informației și comunicațiilor de către întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv investițiile în infrastructuri, a promova competențele și serviciile digitale;

• crearea de noi societăți comerciale (de tip start-up, scale-up) și majorarea ratele lor de supraviețuire a acestora;

• sporirea capacităților de inovare ale societăților comerciale, prin introducerea de inovări la nivel de produse, organizare sau comercializare;

• sprijinirea dezvoltării clusterelor industriale și integrărea în rețele de cooperare bazate pe cercetarea în industrie;

• facilitarea accesului la finanțare al întreprinderilor mici și mijlocii, inclusiv prin încurajarea finanțării de pornire și consolidarea start-upurilor inovatoare cu potențial ridicat.

2. ***O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon (OP2)***

• renovarea clădirilor publice și rezidențiale în vederea asigurării eficienței energetice;

• sprijinirea măsurilor de eficiență energetică a încălzirii centralizate, alături de promovarea energiei din surse regenerabile pentru încălzirea și răcirea centralizată;

• promovarea energiei din surse regenerabile la scară mică în paralel cu renovarea clădirilor în vederea asigurării eficienței energetice;

• sprijinirea măsurilor care vizează reducerea emisiilor de carbon, eliminarea (schimbarea) surselor de energie pentru încălzirea centralizată;

• punerea în aplicare a strategiilor de prevenire a riscurilor și abordarea riscurilor legate de schimbările climatice și riscurile naturale (inundații, secetă, incendii forestiere, alunecări de teren, cutremure);

• promovarea sistemelor regionale de gospodărire a apelor;

• sprijinirea schemele care abordează problema poluării apei (sursele de apă dispersate) și

menținerea/ameliorarea stării corpurilor de apă;

• tranziția la economia circulară și promovarea conceptului de economie circulară în rândul întreprinderile mici și mijlocii;

• extinderea sistemelor de gestionare a deșeurilor la nivel județean în vederea creșterii gradului de reutilizare și reciclare;

• sprijinirea măsurilor de gestionare și conservare în zonele protejate;

• refacerea ecologică și crearea de noi spații municipale verzi în contextul obiectivelor de reducere a emisiilor.

3. ***O Europă mai conectată – mobilitate și conectivitate TIC regională (OP3)***

• dezvoltarea rețelelor transeuropene de transport rutier și feroviar;

• punerea în aplicare a strategiei adoptată privind siguranța traficului și luarea de măsuri de siguranță rutieră care să contribuie la reducerea ratei fatalității ridicate a accidentelor rutiere;

• crearea de conexiuni transfrontaliere pentru rețelele transeuropene de transport;

• crearea de conexiuni suburbane feroviare și multimodale în centrele urbane mai mari și în jurul acestora;

• promovarea modurilor de transport durabile și accesibile, ca de exemplu transportul public colectiv cu emisii scăzute de dioxid de carbon;

• dezvoltarea sistemelor de transport urban în regiunile mai puțin dezvoltate, cum ar fi transportul feroviar ușor, liniile de metrou și tramvai și infrastructura care favorizează ciclismul;

• sprijinirea „punctelor albe” în zonele dens populate sau în jurul zonelor urbane și în zonele rurale.

4. ***O Europă mai socială – implementarea Pilonului european al drepturilor sociale (OP4)***

• îmbunătățirea procesului de elaborare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă, printr-o mai bună integrare cu educația și serviciile sociale;

• consolidarea și sprijinirea antreprenoriatul social și economia socială;

• îmbunătățirea condițiilor de muncă, oferirea de programe de lucru flexibile, pentru a asigura capacitatea de inserție profesională a persoanelor cu dizabilități și a lucrătorilor în vârstă;

• crearea unor sisteme solide de anticipare a competențelor și punerea în aplicare a măsurilor bine definite de perfecționare și reconversie profesională care să răspundă necesităților pieței forței de muncă;

• îmbunătățirea accesibilității, calității, din punct de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente;

• prevenirea abandonului școlar timpuriu, prin introducerea unei abordări centrate pe elev pentru copiii expuși riscului;

• îmbunătățirea accesului la educație favorabilă incluziunii de calitate, în unități mixte, în special pentru romi, elevii cu handicap și în zonele rurale;

• ameliorarea calității educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze la evoluțiile de pe piața forței de muncă;

• dezvoltarea unor metode și tehnologii de predare inovatoare și eficace.

5. ***O Europă mai aproape de cetățeni – dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale (OP5)***

• investiții în zonele metropolitane (poli de creștere) caracterizate prin creștere puternică și suburbanizare în curs, îndreptate spre stimularea creșterii, inovării și productivității;

• dezvoltarea urbană durabilă a reședințelor de județ, astfel încât să se asigure accesul la noi locuri de muncă și servicii publice de bază;

• sprijinirea strategiilor teritoriale integrate în zonele dezavantajate din punct de vedere structural;

• sprijinirea inițiativelor teritoriale specifice care vizează reconversia economiei în regiunile afectate de declin industrial și de minerit;

• sprijinirea zonelor sensibile cu o importanță deosebită pentru mediu

De asemenea obiectivele de politică sunt susținute la nivel european prin diferite instrumente, specifice sectoarelor care sunt vizate de "Agenda 2030":

• ***Mecanismul pentru interconectarea Europei pentru perioada 2021-2027*** vizează dezvoltarea unei infrastructuri inteligente, durabile, inclusive, sigure și securizate în sectorul transporturilor, în cel al energiei și în sectorul digital, cu un buget propus de 42,3 miliarde EUR. Cel puțin 60 % din finanțarea acordată de Mecanismul pentru interconectarea Europei va contribui la combaterea schimbărilor climatice.

• ***Programul „Orizont Europa"*** – este cel mai ambițios program de finanțare a cercetării și inovării de până acum, care are la bază realizările și succesul programului pentru cercetare și inovare anterior (Orizont 2020). Acest program este așteptat să genereze cunoștințe și tehnologii noi, să promoveze excelența științifică și să aibă efecte pozitive asupra creșterii economice, a schimburilor comerciale și a investițiilor, precum și un impact social și de mediu semnificativ, contribuind astfel la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă prevăzute în Agenda 2030 și asumate de către Uniunea Europeana și țările membre.

• ***Programul „COSME"*** – stimulează competitivitatea în afaceri şi a IMM-urilor, pentru promovarea accesului la finanţare şi încurajarea unei culturi antreprenoriale, inclusiv crearea de noi întreprinderi.

• ***Programul „Europa Creativă"*** – urmărește protejarea, dezvoltarea și promovarea diversității și a patrimoniului european în domeniul cultural și lingvistic, precum și creșterea competitivității sectoarelor culturale și creative, în special competitivitatea sectorului audiovizual.

• ***Programul InvestEU*** - va reuni multitudinea de instrumente financiare disponibile în present success al Planului de investiții pentru Europa, așa-numitul „Plan Juncker". Prin InvestEU, Comisia va continua să stimuleze investițiile, inovarea și crearea de locuri de muncă, mobilizând o sumă estimată de 650 de miliarde EUR pentru investiții suplimentare.

• ***Programul Europa Digitală*** - se va concentra asupra consolidării capacităților Europei în ceea ce privește calculul de înaltă performanță, inteligența artificială, securitatea cibernetică și competențele digitale avansate și asupra asigurării utilizării acestora pe scară largă în întreaga economie și societate.

• ***Instrumentul „Next Generation EU”*** - este un instrument pentru redresare în situații de urgență care va conduce la consolidarea temporară a bugetului UE cu noi fonduri colectate pe piețele financiare. Fondurile colectate vor fi canalizate prin intermediul programelor UE în direcția susținerii măsurilor urgente necesare pentru a proteja mijloacele de subzistență, a repune economia pe picioare și a încuraja o creștere durabilă și rezilientă. Acesta va fi un instrument de urgență punctual, disponibil pe o perioadă limitată (31.12.2024) și utilizat exclusiv pentru măsurile de răspuns și de redresare în situații de criză.

• ***Instrumentul REACT-UE*** – creat cu scopul de a spori sprijinul pentru coeziune acordat statelor membre, astfel încât economiile lor să devină mai reziliente și mai sustenabile în faza de remediere a consecințelor crizei cauzate de pandemia de COVID-19. Astfel, în perioada 2020-2022 vor fi alocate 55 miliarde EUR fonduri suplimentare pentru actualele programe de coeziune pentru investiții destinate remedierii consecințelor crizei asupra piețelor forței de muncă, inclusiv prin subvenții pentru angajare, scheme de șomaj tehnic și măsuri de ocupare a forței de muncă în rândul tinerilor, sprijinirea sistemelor de sănătate și furnizarea de capital circulant pentru întreprinderile mici și mijlocii.

• ***Mecanismul pentru o tranziție justă*** - va oferi sprijin pentru a pregăti tranziția către o economie neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și circulară. Suma totală alocată acestui mecanism va fi de 40 de miliarde EUR, iar această finanțare va fi utilizată în regiunile cele mai afectate pentru a atenua impactul socioeconomic al tranziției către neutralitatea climatică, de exemplu sprijinind recalificarea lucrătorilor, ajutând IMM-urile să creeze noi oportunități economice și efectuând investiții în tranziția către o energie curată și în economia circulară.

• ***Programul EU4Health*** - un nou program pentru consolidarea securității și cooperării în domeniul sănătății creat cu scopul de a furniza un sprijin specific pentru răspunsul la viitoarele provocări din domeniul sănătății. Noul program va dispune de o finanțare de 9,4 miliarde EUR și va avea ca principal obiectiv crearea unui cadru cuprinzător pentru activitățile desfășurate de UE în vederea prevenirii, pregătirii și răspunsului în ceea ce privește situațiile de criză în domeniul sănătății, completând și întărind eforturile depuse la nivel național și sprijinul regional acordat sistemelor de sănătate în cadrul politicii de coeziune.

Acordul de parteneriat 2021-2027 dintre Comisia Europeană şi România – a fost conturat în jurul obiectivelor de politică trasate de către Comisia Europeană şi urmăreşte:

1. ***Creșterea gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România*** în European Research Area prin întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterea nivelului de investiții în CDI, digitalizarea serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, inclusiv Smart city, în ceea ce privește OP 1;

2. ***Adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic,*** prevenirea şi gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversităţii, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură, în ceea ce privește OP 2;

3. ***Creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelelor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale*** la nivel național, regional și local inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră, în ceea ce privește OP 3;

4. ***Crearea pârghiilor fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni.*** În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

➢ asigurarea unei educații de calitate incluzive la toate nivelurile;

➢ adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și la progresul tehnologic;

➢ combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate;

➢ asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor.

5***. Abordarea integrată a problemelor teritoriale şi locale, prin implicarea autoritățile locale şi parteneriatele***, în scopul asigurării coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

CAPITOLUL II - Contextul strategic national

Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială România 2030 – are ca obiective: valorificarea periferialităţii prin dezvoltarea rolului de conector şi releu la nivel continental şi intercontinental, racordarea la reţeaua europeană de poli şi coridoare de dezvoltare, structurarea şi dezvoltarea echilibrată a reţelei de localităţi urbane, afirmarea solidarităţii urban-rural, dezvoltarea rurală, consolidarea şi dezvoltarea legăturilor interregionale ca suport al dezvoltării regionale, dezvoltarea adecvată a diferitelor categorii de teritorii, creşterea competitivităţii teritoriale, protejarea, dezvoltarea şi valorificarea patrimoniului natural şi cultural.

Strategia naţională de dezvoltare a ecoturismului în România 2018-2027 - Aplicarea principiilor actuale de dezvoltare a turismului durabil în ariile naturale protejate și în zonele adiacente acestora a condus la apariţia ecoturismului ca formă distinctă de turism, menită să respecte integritatea peisajelor naturale, a biodiversităţii ecologice, în concordanţă cu cerinţele anumitor segmente de turişti, care doresc să îşi petreacă vacanţa în natură și totodată să creeze posbilități de dezvoltare locală a comunităților. Scopul strategiei este de a promova ecoturismul, ca formă principală de turism în cadrul ariilor naturale protejate şi creşterea rolului pe care ecoturismul îl joacă în dezvoltarea economică a acestor areale şi în prosperitatea populaţiei locale.

Strategia Națională a României pentru dezvoltarea turismului 2019-2030 – urmărește transformarea României, până la finele anului 2030, într-o destinație turistică bine cunoscută, de înaltă calitate, pe parcursul întregului an, orientată pe unicitatea patrimoniului cultural și natural, oferind servicii la standarde internaționale prin creșterea cheltuielilor turiștilor actuali, dar și prin atragerea unui număr mai mare de turiști cu un buget peste medie.

Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030 – vizează valorificarea inteligentă și durabilă a potențialului agroalimentar și dezvoltarea spațiului rural, fiind un document suport vizionar, care susține progresul agriculturii și dezvoltării rurale în România.

Document de politică industrială a României – reflectă preocupările referitoare la revitalizarea, consolidarea şi diversificarea bazei industriale a României prin creşterea competitivității sale, prin îmbunătăţirea capacităţii de inovare la nivelul întreprinderilor, utilizarea eficientă a resurselor naturale disponibile şi o specializare inteligentă, care să conducă la realizarea de produse industriale cu valoare adăugată mare. În esență, documentul

reprezintă un ansamblu structurat de intervenții publice (politici, programe și instrumente) menite să direcționeze sistemului industrial către obiective care nu ar putea fi atinse în absența respectivelor intervenții.

Strategia energetică a României 2019-2030, cu perspectiva anului 2050 – propune ținte concrete, stabilește direcții clare și definește reperele prin care România își va menține poziția de producător de energie în regiune și de actor activ și important în gestionarea situațiilor de stres la nivel regional.

Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030 – reflectă setul de preferințe, particularități și priorități naționale, luând în considerare dreptul României de a-și stabili mixul energetic.

Strategia Națională a locuirii – asigură accesul la condiții de locuire adecvate pentru toate categoriile de persoane, până în anul 2030 prin identificarea măsurilor și crearea instrumentelor necesare, având ca principii: siguranța stabilității structurale, acces egal și nediscriminatoriu la locuințe pentru comunitățile defavorizate sau marginalizate, accesibilitate din punct de vedere al prețului, dezvoltare urbană și accesul la servicii de utilități publice, valorificarea fondului construit existent etc.

Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung- "Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung pentru sprijinirea parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice cât și private, într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în 2050" constituie îndeplinirea condiției favorizante „Un cadru de politică strategic pentru sprijinirea renovărilor destinate să îmbunătățească eficiența energetică a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale", Obiectivul de politică 2: „O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon, prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor", obiectivul specific 2.1 „Promovarea măsurilor de eficiență energetică".

Obiectivele principale ale strategiei sunt următoarele:

- îmbunătățirea performanței energetice a fondului existent de clădiri prin reducerea consumului de energie, a emisiilor de carbon și extinderea utilizării surselor regenerabile de energie la clădiri;

- crearea de beneficii suplimentare prin îmbunătățirea calității vieții pentru toți utilizatorii (de exemplu, un confort mai bun, beneficii asociate cu sănătatea, siguranța si calitatea aerului), reducerea nivelului sărăciei energetice;

- extinderea duratei de viață și îmbunătățirea siguranței fondului de clădiri.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se centrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

OBIECTIVELE PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ:

- ***OBIECTIVUL 1: FĂRĂ SĂRĂCIE***
- ***OBIECTIVUL 2: FOAMETE ZERO 27***
- ***OBIECTIVUL 3: SĂNĂTATE ȘI BUNĂSTARE***
- ***OBIECTIVUL 4: EDUCAȚIE DE CALITATE***
- ***OBIECTIVUL 5: EGALITATE DE GEN***
- ***OBIECTIVUL 6: APĂ CURATĂ ȘI SANITAȚIE***
- ***OBIECTIVUL 7: ENERGIE CURATĂ ȘI LA PREȚURI ACCESIBILE***
- ***OBIECTIVUL 8: MUNCĂ DECENTĂ ȘI CREȘTERE ECONOMICĂ***
- ***OBIECTIVUL 9: INDUSTRIE, INOVAȚIE ȘI INFRASTRUCTURĂ***
- ***OBIECTIVUL 10: INEGALITĂȚI REDUSE***
- ***OBIECTIVUL 11: ORAȘE ȘI COMUNITĂȚI DURABILE***
- ***OBIECTIVUL 12: CONSUM ȘI PRODUCȚIE RESPONSABILE***
- ***OBIECTIVUL 13: ACȚIUNE ÎN DOMENIUL SCHIMBĂRILOR CLIMATICE***
- ***OBIECTIVUL 14: VIAȚĂ ACVATICĂ***
- ***OBIECTIVUL 15: VIAȚA TERESTRĂ 91***

- ***OBIECTIVUL 16: PACE, JUSTIȚIE ȘI INSTITUȚII EFICIENTE***

- ***OBIECTIVUL 17: PARTENERIATE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR***

Cei trei piloni prin care Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă sunt:

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă

posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătății baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile. Răspunsul UE la Agenda 2030 este de a integra cele 17 ODD în politicile publice ale Uniunii, în scopul sprijinirii efortului global de construire a unui viitor durabil în colaborare cu partenerii săi.

Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

Sub aspect social este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor.

Conștientizarea importanței mediului a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropic. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropic durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare.

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național. Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat.

OBIECTIVELE PENTRU DEZVOLTARE DURABILÃ:

1. ***Eradicarea sărăciei în toate formele sale şi în orice context***

Globalizarea a contribuit la reducerea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor de reducere a sărăciei relative și pentru a asigura o viață demnă pentru toți. În acest scop, Agenda 2030 țintește segmentele periferice din societate și încurajează orientarea societății într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață echitabilă, demnă și prosper.

România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care suferă de deprivare materială severă, raportată la media UE. Conform datelor INS din 2016, procentul de personae care suferă de deprivare materială severă era de 23,8%15. Rata sărăciei relative în perioada 2007-2016 (stabilită la nivelul de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent) a fost evaluată de INS la 24,6-25,3%, față de nivelul mediu din UE de 16,6-17,3%. Conform Eurostat, în 2016, 49,2% dintre copiii din România, cu vârste cuprinse între de 0 și 17 ani, prezentau risc de excluziune socială, comparativ cu media UE de 26,4%, România înregistrând cel mai mare număr de astfel de cazuri. Coefi cientul GINI, care măsoară gradul inegalității în societate, a fost, de asemenea, în creștere în România.

MĂSURI ADOPTATE ÎN DOMENIUL SERVICIILOR ŞI TRANSFERURILOR SOCIALE

A fost revizuit cadrul legislativ în domeniul serviciilor sociale, al prevenirii marginalizării și excluziunii sociale, al incluziunii sociale prin ocupare, prin: adoptarea Legii asistenței sociale nr. 292/2011 (a adus elemente de reformă care au stabilit complementaritatea dintre cele două componente ale asistenței sociale și măsuri integrate de asistență socială pentru prevenirea și combaterea sărăciei și riscului de excluziune socială, pentru asistența socială a copilului și a familiei, asistența socială a persoanelor cu dizabilități și asistența social a persoanelor vârstnice); aprobarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020 și a Planului strategic de acțiuni pentru perioada 2015-2020; aprobarea Strategiei naționale pentru promovare îmbătrânirii active şi protecția persoanelor vârstnice pentru perioada 2015-2020 și a Planului operațional de acțiuni pentru perioada 2016-2020.

În perioada 2009 – 2017, cadrul legislativ a fost îmbunătățit prin aprobarea unor măsuri care au vizat reglementarea, funcționarea și finanțarea serviciilor sociale, precum: elaborarea unor noi standarde minime de calitate pentru toate tipurile de servicii sociale, aprobarea standardelor de cost pentru serviciile sociale, crearea Nomenclatorului serviciilor sociale, îmbunătățirea procedurii de acreditare a furnizorilor de servicii sociale și a procedurii de licențiere a serviciilor, îmbunătățirea regulamentelor de organizare și funcționare ale serviciilor publice de asistenţă socială, continuarea derulării de programe de finanțare a serviciilor sociale (programul de acordare a subvențiilor asociaţiilor şi fundaţiilor române cu personalitate juridică care înfiinţează şi administrează unităţi de asistenţă socială, programe de interes național, proiecte cu fonduri europene). De asemenea, în aceeași perioadă s-au înregistrat progrese și în privința acordării alocațiilor de stat pentru copii, pentru susținerea familiei și de plasament, de acordare a concediului și indemnizației pentru creșterea copilului, de acordare a ajutorului social, de acordare a ajutoarelor pentru încălzirea locuinței și a programului privind stimularea participării la învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate, prin majorarea cuantumurilor și corelarea acestora cu modele europene, în scopul activizării persoanelor și reducerea dependenței de măsurile sociale pasive.

A fost aprobată Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune, care reglementează instituirea acestui tip de venit, ca beneficiu de asistență socială acordat familiilor şi persoanelor singure aflate în situație de dificultate, în scopul prevenirii și combaterii sărăciei și riscului de excluziune socială.

Pentru asigurarea unei abordări coordinate și fundamentate pe dovezi în elaborarea și implementarea politicilor, programelor și intervențiilor orientate către persoanele sărace și vulnerabile și către zonele sărace și marginalizate, respectiv pentru creșterea calității serviciilor publice, a fost creat un set de instrumente de planificare strategică (hărți interactive privind distribuția teritorială a serviciilor sociale și infrastructura acestora, nevoia de servicii sociale și de infrastructură, rata sărăciei relative și rata sărăciei în muncă).

Legea nr. 219/2015 privind economia socială, cu modificările și completările ulterioare, a creat premisele necesare dezvoltării domeniului economiei sociale în România, cu impact direct asupra incluziunii sociale prin ocuparea persoanelor din grupuri vulnerabile. La 31 decembrie 2017, la nivel național erau atestate 99 de întreprinderi sociale în 33 de județe și erau certificate 9 întreprinderi sociale de inserție în 5 județe.

A fost elaborată Strategia Națională în domeniul politicii pentru tineret 2015-2020 aprobată în anul 2015, care abordează politicile pentru tinerii de 14-35 ani. Pentru a contribui la incluziunea socială a tinerilor, aceasta conține măsuri și direcții de acțiune pentru tinerii care au părăsit instituțiile de plasament, tineri ai străzii, tineri fără access la o locuință și fără perspectiva obținerii uneia, tineri romi, tineri cu nevoi educaționale speciale, tineri victime ale exploatării, tineri cu HIV/SIDA și tineri victime ale discriminării.

În 2016 a fost aprobată Strategia națională „O societate fără bariere pentru persoanele cu dizabilități" 2016-2020 și Planul operational privind implementarea acesteia.

ORIZONT 2020

- Stabilirea unor standarde durabile de calitate și de cost pentru toate serviciile sociale, vizând în mod special pe cele destinate grupurilor vulnerabile
- Dezvoltarea unui sistem national de indicatori de incluziune social prin integrarea tuturor bazelor de date din sfera asistenței sociale în regim digitalizat care să țină cont de mobilitatea socială; monitorizarea anuală efectivă a rezultatelor pe baza acestor indicatori
- Stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă aflate în risc de excluziune prin dezvoltarea măsurilor active de consiliere și asistență social

TINTE 2030

- Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii
- Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă
- Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

2. *Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției şi promovarea unei agriculturi sustenabile*

România a depășit, în mare măsură, problemele legate de foamete, dar se dezvoltă noi provocări legate de nutriție. Pentru o societate mai sănătoasă, trebuie dezvoltată o agricultură durabilă și conștientizarea importanței nutriției sănătoase. România deține locul al șaselea în

Europa din perspectiva suprafeței agricole utilizate, motiv pentru care eficiența agricolă, consolidarea exploatațiilor Agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară, sunt o prioritate. Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorifi carea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată. Cazurile de malnutriție depistate la copiii de până la 14 ani, provenind preponderent din mediile dezavantajate sau vulnerabile, au înregistrat o scădere ușoară, menținându-se totuși la peste 3.000 pe an. Situația are perspective de ameliorare după introducerea mecanismului de asistență medicală comunitară pentru ameliorarea accesului și incluziunii, în care funcționează 1.100 asistenți medicali și 420 mediatori sanitari.

În 2014 obezitatea afecta 15,9 % dintre europenii cu vârsta de peste 18 ani, iar 35,7% erau pre-obezi, ceea ce indică faptul că mai mult de jumătate dintre adulții europeni aveau exces de greutate. Rata obezității în România era sub 10% în 2014, fiind țara europeană cu cea mai mică rată, dar aceasta are tendință de creștere.

Agricultura ocupă un loc important în economia României și are perspective considerabile de dezvoltare în context european, datorită condițiilor pedoclimatice favorabile și potențialului în sfera producției ecologice. În perioada 1995-2016, contribuția agriculturii la formarea PIB-ului național a înregistrat o scădere majoră, de la 14,7% în 1995 la 4,7% în 2016, în condițiile în care ponderea forței de muncă ocupată în agricultură avea o valoare foarte apropiată de cea înregistrată în 1995.

În anul 2015, ponderea forței de muncă în agricultură, în România, era de 25,9%, fiind cea mai mare pondere din UE, a cărei medie era de 4,4%. 84% dintre lucrătorii în agricultură din România se încadrau în categoria personalului nesalariat, în timp ce ponderea medie a lucrătorilor nesalariați din sectorul agricol în UE era de 72%, valoarea adăugată brută generată la nivel de lucrător fiind redusă cu circa 50% față de media UE20. Toate acestea arată că agricultura românească se confruntă cu o problemă majoră privind productivitatea scăzută a muncii și implicit randament relativ mic al producției agricole.

În ciuda productivității scăzute, România este printre principalii exportatori de porumb și grâu la nivel mondial, datorită mărimii suprafeței agricole disponibile. Astfel, provocarea viitoare este de a îmbunătăți nivelul productivității agricole, fără a periclita factorii de mediu (aer, apă, calitatea solului, biodiversitatea), prin eliminarea principalilor factori limitatori ai

randamentului producției: fragmentarea exploatațiilor agricole și lipsa cooperării între fermieri (aproape 75% din fermele din România au o suprafață mai mică de 2 ha și 70% au venituri mai mici de 2.000 euro), nivelul de pregătire al fermierilor, nivelul redus de capitalizare, statutul profesional nedefinit cu claritate al agricultorului, nivelul de dotare tehnologică al fermelor. România este mult în urma altor țări europene din punctul de vedere al sistemului de irigații, în condițiile în care seceta afectează frecvent peste 50% din terenul agricol, iar numai 12% din terenul agricol dispune de irigații viabile. În anul 2016, a fost elaborat și aprobat Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, cu o valoare a investițiilor de cca. 1 miliard euro, care vizează adaptarea agriculturii la schimbările climatice și reducerea efectelor acestora asupra producției agricole, în principal, dar și asupra altor factori de mediu, precum și a populației, prin reabilitarea infrastructurii principale de irigații existente și aparținând domeniului public al statului.

Agricultura ecologică este un sistem dinamic în România, înregistrând în ultima perioadă o tendință ascendentă. În anul 2010, totalul suprafeței cultivate după metoda de producție ecologică era de 182.706 ha (cca. 1,4% din totalul suprafeței agricole utilizate), iar la sfârșitul anului 2017 de 258.470,927 ha, cu un număr total de aproximativ 8.434 de operatori certificați în sistemul de agricultură ecologică, o creștere de circa 41,5%.

În vederea creșterii competitivității, a încurajării produselor locale și a protejării resurselor naturale a fost creat cadrul legislativ privind atestarea produselor tradiționale, rețetelor consacrate și utilizarea mențiunii facultative de calitate „produs montan” – acesta din urmă în scopul dezvoltării zonelor montane, pentru sprijinirea producătorilor din aceste areale și pentru creșterea valorii adăugate a produselor. Înregistrarea produselor în sisteme de calitate naționale și europene reprezintă o sursă de valorificare a produselor ale căror caracteristici sunt legate de originea geografică, benefică pentru economia rurală. Astfel, sistemele de calitate pun accentul atât pe producția de bunuri alimentare calitative, cât și pe siguranța și securitatea alimentară a consumatorilor. Cercetarea, noile tehnologii și materii prime, cât și o mai bună utilizare a nutrienților sau a tratamentului gunoiului de grajd pot schimba modul de producție agricolă de astăzi, pentru trecerea la o economie circulară funcțională. Este necesară o analiză a calității nutriționale a produselor agricole, întrucât conținutul de nutrienți al anumitor categorii de legume este în scădere din cauza utilizării masive a pesticidelor și fertilizanților non-organici.

Implementarea politicilor agricole ale UE a sporit într-o oarecare măsură sustenabilitatea economiei agrare românești prin racordarea la normele și standardele comunitare de calitate și competitivitate, inclusiv sub aspect ecologic și susținerea financiară a fermelor mari prin plăți directe în cadrul mecanismelor de Politică Agricolă Comună (PAC).

ORIZONT 2020

- Dezvoltarea unor programe pentru promovarea consumului de alimente sănătoase
- Continuarea Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România
- Susținerea producției și diversificarea speciilor autohtone cu valoare genetică ridicată, dar deficitare pe piața internă, în domenii precum legumicultura, creșterea efectivelor la rasele valoroase de suine, taurine și bivoli, sectorul avicol, colectarea și comercializarea lânii, apicultură, pescuit și acvacultură, inclusive prin stimularea cercetării-dezvoltării în domeniul agro-alimentar
- Creșterea numărului de produse recunoscute la nivel european / atestate tradițional / atestate ca rețete consacrate
- Susținerea și atragerea tinerilor fermieri
- Creșterea numărului de fermieri activi înregistrați în sistemul de agricultură ecologică și creșterea suprafeței agricole certificate ecologic
- Creșterea numărului de grupuri aplicante/operatori economici înregistrați pe scheme de calitate naționale și europene
- Promovarea bunelor practici Agricole pentru prevenirea și combaterea poluării solului

ȚINTE 2030

- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014
- Finalizarea cadastrului agricol
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018

- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană.

Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică

3. Asigurarea unei vieți sănătoase şi promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Îmbunătățirea serviciilor și accesului la asistența medicală de calitate este esențială pentru funcționarea unei societăți durabile centrate pe pacient și prevenție. Trebuie asigurat un cadru adecvat pentru promovarea unui mod de viață sănătos și proactiv, favorizarea activităților sociale și prevenția și educația medicală. Abordarea sănătății și bunăstării populației trebuie să includă și abordarea bolilor psihice și a dizabilităților.

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

Din punct de vedere al sănătății populației, România prezintă unele particularități specifi - ce în context european. Pe de o parte, la indicatorul privind incidența bolilor cardio-vasculare, cancerului sau diabetului, cifrele, deși în creștere, sunt comparabile cu cele din țările dezvoltate, pe de altă parte, la indicatorul privind rata unor boli infecțioase, tuberculoză sau unele boli cu transmisie sexuală (așa-numitele boli ale sărăciei, specifi ce unor grupuri sociale defavorizate) cifrele constatate în România se apropie mai mult de cele înregistrate în țările în curs de dezvoltare. Presiunea asupra sistemului medical este accentuată și de fenomenul de îmbătrânire a populației, ca rezultat al unor tendințe demografi ce nefavorabile (scăderea natalității și emigrarea unei părți însemnate din populația activă, aflată la vârsta reproducerii).

Speranța medie de viață în România era printre cele mai scăzute în 2016, respectiv 75,3 ani față de media UE de 81 ani. Procesul accentuat de îmbătrânire a populației și problemele de sănătate asociate cu înaintarea în vârstă reprezintă o preocupare majoră. Datele Eurostat

din 2016 au arătat faptul că „speranța de viață sănătoasă” în rândul femeilor de 65 de ani din România este de 5,6 ani, fiind semnificativ mai mică față de media europeană de 10,1 ani, în timp ce la bărbații de 65 de ani din România „speranța de viață sănătoasă” este de 6,2 ani față de media UE de 9,8 ani. În urma măsurilor legislative (adoptarea prin HG nr. 1028/2014 a Strategiei naționale de sănătate 2014 - 2020 și a Planului de acțiuni asociat), administrative și sociale întreprinse în ultimii ani, s-au realizat unele progrese în dezvoltarea de spitale, policlinici, laboratoare; stabilizarea personalului medical și paramedical, printr-o mai bună remunerare; modernizarea serviciilor de ambulanță și a intervențiilor de urgență; extinderea rețelei de asistență medicală și socială, cu accent pe segmentele vulnerabile sau defavorizate ale populației.

Conform datelor INS, numărul medicilor (exclusiv medicii dentiști) a crescut de la 48.199 în 2007, la 57.304 în 2016. Este de remarcat faptul că, în timp ce în 2007 numărul medicilor din sectorul public era de 41.736, acest număr a scăzut la 35.680 specialiști în 2016, comparativ cu sectorul privat, unde s-a înregistrat o creștere de 3,4 ori, de la 6.463 în 2007 la 21.624 în 201624.

Mortalitatea maternă a fost în România anului 2017 de 12,7 decese materne la 100 mii născuți vii, față de 15,5 decese materne la 100 mii născuți vii în 2006. Conform Eurostat, mortalitatea infantilă a înregistrat o tendință de scădere de la 11 decese la 1.000 de născuți vii în 2008, la 7,2 decese la 1.000 născuți vii în 2017, dar se situează încă la o valoare înaltă față de media UE de 3,6 la 1.000 născuți vii.

Raportul UE despre starea de sănătate în România din 2017 subliniază faptul că rata vaccinării împotriva difteriei, tetanosului și tusei convulsive, precum și împotriva poliomielitei și a rujeolei (pojarului) a scăzut în perioada 2000 - 2017 cu 10% la copiii de un 1 an. Documentul sugerează, ca un posibil motiv pentru acest fenomen, lipsa cazurilor în ultimii ani și creșterea în influență a mișcării anti-vaccinare.

Acest fenomen este confirmat și de statisticile oferite de Organizația Mondială a Sănătății (OMS), care demonstrează că, în România, rata acoperirii vaccinului anti-rujeolă a înregistrat o tendință descrescătoare în ultimii ani. În anul 2011, aceasta a scăzut sub pragul optim de 95% (care este pragul pentru o „imunitate de cohortă”), ajungând la 76% în 2016.

Pentru depistarea bolilor infecțioase s-a perfecționat un sistem național de testare, tratament, monitorizare și consiliere a pacienților seropozitivi sau susceptibili la infecție HIV/ SIDA. În perioada 2010-2015 s-au efectuat, în medie, peste 300 mii teste pe an dintre care

cca 2.000 s-au dovedit pozitive. Din datele INS, în anul 2016 erau 6.672 pacienți luați în evidență cu HIV și 15.075 pacienți cu SIDA. Incidența tuberculozei a scăzut între 2006 și 2016 cu 43,4%, de la 96,1 persoane la 100 mii de locuitori, la 54,4 persoane la 100 mii locuitori. Totuși, România s-a clasat în 2016 pe primul loc din UE la numărul de cazuri confirmate de tuberculoză. În România 1.100 de persoane mor anual de tuberculoză și alte 16.000 sunt diagnosticate, majoritatea din rândul populației tinere și active. Apariția rezistenței la medicamentele anti-tuberculoase majore transformă tuberculoza dintr-o boală vindecabilă într-o boală greu curabilă sau chiar incurabilă.

Hepatita virală constituie una dintre amenințările majore la adresa sănătății publice la nivel european, estimându-se că 13,3 milioane de personae trăiesc cu hepatită B cronică și aproximativ 15 milioane de persoane cu hepatita C; hepatita B provoacă circa 36.000 de decese și hepatita C circa 86.000 de decese pe an în statele membere europene, în regiunea europeană a OMS.

În privința bolilor cronice s-a acționat în special pentru reducerea poverii cancerului, diabetului și afecțiunilor cardio-vasculare, precum și a mortalității specifice prin folosirea mai largă a mijloacelor terapeutice și medicației moderne, prin intervenții de screening organizat la nivel național pentru depistarea precoce și tratarea corespunzătoare a acestor afecțiuni și prin campanii de informare și conștientizare. La indicatorul privind incidența bolilor cardio-vasculare cifrele, deși în creștere, sunt comparabile cu cele din țările dezvoltate. Un studiu Eurostat privind ponderea deceselor cauzate de boli ale sistemului circulator la nivelul UE prezintă date alarmante pentru România, respectiv 954,8 persoane decedate la 100 mii de locuitori în anul 2015, comparativ cu 381,4 persoane decedate la 100 mii de locuitori cât era media europeană. În fiecare an, peste 3,4 milioane de personae sunt diagnosticate cu cancer în Europa și, dacă această tendință va continua, cancerul va deveni în curând cea mai importantă cauză de dizabilitate în Europa. Pe de altă parte, asistăm la un avans al tehnologiei, ce poate conduce la îmbunătățirea rezultatelor.

Raportul OMS din 2016 a evidențiat că în România 4.297.711 de cetățeni erau fumători. În raport s-a anticipat că circa o treime dintre aceștia sunt predispuși la o moarte prematură datorită fumatului. Conform Raportului CE privind starea de sănătate în UE – România profilul sănătății în 2017, consumul total de alcool în România se situa la același nivel cu media UE (9,6 litri pe cap de locuitor, comparativ cu 10 litri în 2014), iar consumul episodic excesiv de alcool reprezintă o problemă de sănătate publică serioasă.

Sănătatea mintală, un drept al omului, ocupă un loc aparte la nivelul UE. Ca instrument de facilitare și încurajare a punerii în aplicare a Pactului European de Sănătate Mintală în Europa, Comisia Europeană a lansat în anul 2015 un mecanism pe internet (on-line) „UE-Compass", care urmărește colectarea, schimbul și analiza informațiilor privind politicile și activitățile statelor membre în domeniul sănătății mintale. Nivelul sănătății mintale şi al bunăstării populaţiei reprezintă o resursă esenţială pentru reuşita României ca economie şi

societate bazată pe cunoștințe, care trebuie să fie dezvoltată și protejată în mod activ.

ORIZONT 2020

- Promovarea educației în sănătate, a prevenției și a unui mod de viață sănătos
- Inițierea unui program național pentru susținerea serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități
- Modernizarea și reabilitarea infrastructurii sănătății publice la media standardelor UE, cu accent și pe zona rurală, inclusive susținerea cercetării în medicină
- Implementarea unui sistem transparent și fiabil de pătrundere și gestionare a medicamentelor, dispozitivelor, aparaturii și tehnicii medicale pe piața din România, pentru creșterea accesului populației la tehnologii de diagnostic și tratament cât mai noi și performante
- Ameliorarea capacității de diagnostic și tratament prin implementarea serviciilor de E-sănătate; dezvoltarea operațiunilor de screening și diagnosticare precoce pentru boli netransmisibile cu impact asupra sănătății publice (diferite forme de cancer, diabet, afecțiuni cardiovasculare și respiratorii), screening pre-concepțional, prenatal și neonatal; screening pentru boli infecțioase, inclusiv cele cu transmisie sexuală (hepatită, HIV/ SIDA, tuberculoză)
- Dezvoltarea legislației în domeniul sănătăți psihice (mintale)
- Reglementarea prin lege a controlului asupra producerii, importului și comercializării

suplimentelor alimentare

ȚINTE 2030

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri

- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor tipărite pe suport de hârtie, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor

- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate

- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE

- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme commune de colaborare între autorități, medici, pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați

- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor

- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile

- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale

- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice

- Reducerea consumului de substanțe nocive

4. Garantarea unei educații de calitate şi promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Accesul și participarea la educație de calitate sunt esențiale pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. Educația nu este doar un proces premergător intrării pe piața forței de muncă. Educația trebuie tratată ca un proces care pregătește generațiile tinere pentru provocările viitorului și se derulează pe tot parcursul vieții, încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea.

Legea Educației Naționale nr. 1/2011 menționează, pentru prima dată în legislația din domeniul învățământului românesc, conceptul de educație timpurie, arătând deschiderea către cele mai noi studii în neuroștiință și psihopedagogie, care evidențiază rolul educației timpurii în evitarea unor comportamente nedorite ale copilului pe traseul școlarizării viitoare, cu efecte în planul reducerii părăsirii timpurii a școlii, a rezultatelor școlare slabe și a șanselor scăzute de angajare pe piața muncii. Legea are secțiuni speciale referitoare la învățământul pentru copiii capabili de performanță, la Programul Școala după școală, alternative educaționale. Datorită reformei adoptate, cuprinderea copiilor în sistemul de educație timpurie, în segmentul de învățământ preșcolar, a fost de 87% în 2016, cu o îmbunătățire față de 76,2% în 2006, dar încă sub media UE de 94,8%.

Învățământul superior beneficiază de autonomie universitară, cu asumarea răspunderii publice exprimată în carta universitară, politici de echitate și etică universitară cuprinse în Codul de etică și deontologie profesională. Sistemul național de învățământ superior este organizat pe cicluri de studii – licență, master, doctorat, programe postdoctorale de cercetare avansată, respectiv programe postuniversitare de formare şi dezvoltare profesională continuă și programe postuniversitare de perfecţionare.

Pentru a îmbunătăți sistemul de educație în România și a-l face mai flexibil, mai coherent și mai deschis nevoilor societății, în 2009 s-a constituit Cadrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (CNCIS), iar în 2011 Registrul Național al Calificărilor din Învățământul Superior (RNCIS) a devenit operational în limbile română și engleză, sub forma unei aplicații informatice de tip portal.

Începând cu anul 2014 s-a constituit cadrul legal pentru organizarea și funcționarea centrelor de consiliere și orientare în carieră în învățământul superior. Spre exemplu, în anul 2017 s-a înregistrat un număr de 34.883 de elevi, 42.422 de studenți și 12.216 de absolvenți de universități, care au benefeciat de serviciile de consiliere și orientare în carieră. În 2017 s-a asigurat cadrul legal pentru organizarea și funcționarea de societăți antreprenoriale studențești (SAS), ca mecanism de sprijinire, dezvoltare și încurajare a spiritului antreprenorial în mediul universitar, în vederea creșterii competitivității universităților din România.

Au fost adoptate primele strategii în domeniul educației și formării profesionale: Strategia pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii 2015-2020, Strategia Națională pentru Învățământ Terțiar 2015-2020, Strategia Națională de Învățare pe Tot Parcursul Vieții 2015 -2020 și

Strategia Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020, care sunt monitorizate și evaluate.

În vederea dezvoltării competențelor digitale, în planul-cadru pentru învățământul gimnazial, a fost introdusă pentru prima oară în trunchiul comun – începând cu anul școlar 2017-2018 – disciplina Informatică și TIC, cu o oră pe săptămână. În cadrul proiectului „Internet în școala ta" au fost conectate 2.446 de școli din mediul rural și mic urban la internet de bandă largă, numărul beneficiarilor situându-se la 714.339 elevi și 56.203 profesori.

ORIZONT 2020

- Creşterea accesului la o educaţie incluzivă şi de calitate, inclusiv prin îmbunătăţirea confortului elevului şi a curriculumului bazat pe competenţe, implementarea pachetului social garantat, crearea cadrului normative pentru serviciile de educaţie timpurie

- Promovarea culturii antreprenoriale și a deprinderilor necesare în tot sistemul de educație prin reînființarea și/sau modernizarea atelierelor școlare în învățământul profesional și tehnologic; organizarea de concursuri antreprenoriale bazate pe proiecte cu aplicare practică în și între unitățile de învățământ; încurajarea activităților de mentorat voluntar și a parteneriatelor cu mediul de afaceri pe plan local; extinderea societăților antreprenoriale studențești și încurajarea conlucrării acestora cu agenții economici pe bază de contract prin dezvoltarea de parteneriate între universități și reprezentanții mediului antreprenorial

- Modernizarea infrastructurii în domeniul educației și formării profesionale conform standardelor UE pentru întregul ciclu educațional, de la educația timpurie ante-preșcolară la studiile post-doctorale și învățarea pe tot parcursul vieții pentru dobândirea de cunoștințe și deprinderi relevante pe piața muncii și asigurarea egalității de șanse indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau capacități psihomotorii, îmbunătățirea coeficienților din formula de finanțare astfel încât să sprijine mai mult școlile dezavantajate

- Stabilirea cadrului normativ pentru desfășurarea programelor de formare continuă și stimularea participării la asemenea programe; înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointeresarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe

- Susținerea procesului de învățământ prin programe educaționale extrașcolare și extra-curriculare care să asigure educația pentru sănătate, educația civică, cultural-artistică, științifică, ecologică și educația prin sport

ȚINTE 2030

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional
- Învățământ axat pe competenţe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
- Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor şi noţiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violenţă în școli
- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului Educational
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE

- Extinderea rețelei de centre comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; continuarea cointeresării companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe

- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul

- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor

- Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile

5. Realizarea egalității de gen şi întãrirea rolului femeilor şi al fetelor în societate

Într-o societate dezvoltată, genul cu care se naște cineva nu trebuie să influențeze perspectivele, demnitatea și calitatea vieții persoanei. Populația României este alcătuită din peste 51% femei. Deși s-au înregistrat progrese în domeniul egalității de gen, persistă unele provocări legate de preconcepțiile populației în privința rolului femeii în societate și familie, participarea femeilor la luarea deciziilor, disparitatea salarială și violența împotriva femeilor. Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

Principiul egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați este stabilit prin Legea nr. 202/2002, republicată în iunie 2013, care reglementează măsurile pentru promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, în toate sferele vieții publice din România. Din perspectiva Convenției ONU privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Împotriva Femeilor (CEDAW), România și-a asumat de aproape 35 de ani angajamentul și determinarea privind eliminarea discriminării față de femei și adoptarea măsurilor legislative și a altor măsuri necesare pentru eliminarea acestei discriminări în toate formele și manifestările ei. De asemenea, România a semnat Protocolul Opțional al CEDAW, ratificat în ianuarie 2003.

Prin Legea nr. 30/2016, România a ratificat Convenția privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul). Guvernul României, prin Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, cu sprijinul societății civile, a elaborat un pachet legislativ pentru implementarea Convenției.

ORIZONT 2020

- Organizarea de campanii de informare și sensibilizare privind partajarea echitabilă a responsabilităților în cadrul gospodăriei și familiei, îmbunătățirea serviciilor sociale relevante și concilierea obligațiilor profesionale cu viața personală și de familie având ca obiect creșterea implicării bărbaților în viața de familie și frecventarea cursurilor pentru tineri părinți
- Reglementarea funcției de expert în egalitate de șanse între femei și bărbați și a posibilității desemnării persoanelor cu aceste atribuții în toate instituțiile și autoritățile publice, precum și în companiile private cu peste 50 de angajați
- Crearea unui sistem integrat de monitorizare și raportare privind cazurile de violență domestică
- Includerea perspectivei de gen în programa școlară și în manuale; organizarea unor campanii de informare și sensibilizare pentru combaterea stereotipurilor de gen în rândul tinerilor
- Monitorizarea implementării dispozițiilor legale privind sănătatea sexuală și reproductivă și organizarea de campanii de informare pentru prevenirea și combaterea abuzurilor sexuale și respectarea drepturilor la nediscriminare și identitate.

ȚINTE 2030

- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

6. Asigurarea disponibilității şi gestionării durabile a apei

Pentru a prospera, ecosistemele planetei, societatea și economia au nevoie de apă proaspătă și curată, în cantități sufi ciente. De mai mulți ani, unul dintre elementele politicii UE este protecția sănătății cetățenilor săi prin accesul sigur la apă potabilă de calitate și sanitație.

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea efi cienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Gestionarea apei în România se face în system descentralizat. Procesul de regionalizare a serviciilor este aproape încheiat, existând 42 de operatori regionali, la care se adaugă Municipiul București.

Conform INS, apa este utilizată în cea mai mare proporție pentru consumul casnic, respectiv 76,1%. Tendința consumului total la nivelul României a fost de scădere cu 28,5%, de la 1.035,4 milioane m³ în 2012, la 740,7 milioane m³ în 2016, concomitent cu scăderea ponderii apei potabile consumate pentru alți utilizatori de cca. 33% în 2012, respectiv 23,9% în 2016. Acest fapt s-a datorat reducerii şi restructurării activității industriale și agricole, contorizării consumului și creșterii gradului de educație a cetățeanului privind eradicarea risipei.

Securitatea alimentării cu apă potabilă este un principiu recunoscut la nivel internațional, care stă la baza producției, distribuției, monitorizării și analizei parametrilor apei potabile. România a ratificat Protocolul privind apa și sănătatea al Organizației Mondiale a Sănătății , Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile a fost modifi cată în 2017, astfel că planurile de siguranță a apei vor deveni obligatorii, începând din 2021, pentru sistemele de aprovizionare cu apă potabilă colective sau individuale, care furnizează în medie o cantitate de apă mai mare de 1.000 m³/zi sau care deservesc mai mult de 5.000 de persoane. România a întreprins și alte acțiuni pentru îmbunătățirea calității apei și a accesului la infrastructura de alimentare cu apă în perioada 2009 – 2017. Astfel, 317 orașe și municipii din totalul de 320 și 2.189 de comune din totalul de 2.861 dețineau instalații de alimentare cu apă potabilă la fi nalul anului 2016. Cu toate acestea, doar 65,2% din populația României era deservită de sistemul public de alimentare cu apă în 2016, fi ind astfel țara din UE cea mai puțin

dezvoltată din acest punct de vedere. Situația României este comparabilă cu celelalte state ale UE în ceea ce privește rata conectării la infrastructura de alimentare cu apă în mediul urban, de 94,9%, față de 96-100% în celelalte state UE. În schimb, în mediul rural rata conectării este doar de 30,8%, sub nivelul mediei UE.

Populația conectată la sistemele de canalizare în anul 2016 a reprezentat 49,2% iar gradul de racordare la stațiile de epurare a fost de 47,8%, substanțial sub nivelul atins de alte țări din aceeași zonă49. Pe parcursul perioadei 2009-2015 s-au investit din surse de finanțare (naționale și internaționale) cca. 4,14 miliarde euro pentru construirea, reabilitarea și modernizarea sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate.

Prin Programul Operațional Infrastructura Mare (POIM) 2014-2020 vor fi continuate acțiunile integrate de dezvoltare a sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, finanțarea europeană aferentă fiind de 1,26 miliarde euro pentru dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă potabilă și de 1,31 miliarde euro pentru sistemele de colectare şi epurare a apelor uzate menajere, pentru aglomerările cu mai mult de 2.000 l.e.

Pentru atingerea obiectivelor de calitate a corpurilor de apă până în anul 2027 sunt necesare măsuri suplimentare și acestea se referă la construirea de sisteme de canalizare și stații de epurare în aglomerări umane mai mici de 2.000 l.e. Necesarul de finanţare va fi completat prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, în cadrul măsurii de dezvoltare a infrastructurii de bază în mediul rural și de Programul Naţional de Dezvoltare Locală.

ORIZONT 2020

- Promovarea și valorificarea durabilă a resurselor considerabile ale României

de ape minerale (plate sau natural carbogazoase) pentru consum, precum și în scopuri terapeutice; folosirea mai activă a apelor geotermale atât în scopuri energetice, cât și pentru

turismul de sănătate (spa)

- Monitorizarea strictă a calității apei potabile destinate consumului populației pentru menținerea în parametrii bio-chimici acceptați

- Asigurarea accesului la apă potabilă și la canalizare în zonele periferice ale orașelor; sprijinirea racordării unui număr sporit de gospodării la aceste rețele prin grija autorităților locale

ȚINTE 2030

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%
- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile

7. Asigurarea accesului tuturor la energie la preturi accesibile, într-un mod sigur, durabil şi modern

Cererea de energiei este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare. Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin infl uența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului.

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai fl exibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Sectorul energetic deține o pondere importantă, de interes strategic în ansamblul economiei, cu o piață de circa 30 miliarde de euro și 80.000 de angajați în 2017. Acest sector este principalul emitent de gaze cu efect de seră (GES), motiv pentru care îi revine rolul central în atenuarea încălzirii globale, atât prin tranziția treptată de la utilizarea combustibililor fosili către utilizarea surselor cu emisii reduse de GES, cu preponderență a

celor solare și eoliene, cât și prin creșterea efi cienței energetice a clădirilor și autovehiculelor și trecerea la transportul electric.

România se poziționează destul de bine în context regional și European din acest punct de vedere. Gradul de independență energetică în 2016 era de 78,4%: la cărbuni (inclusiv cocs) 80,3%, la țiței 33,1% şi la gaz natural 86,4%.

Avantajul dat de deținerea unor surse proprii de energie primară se refl ectă și într-un mix energetic echilibrat, în producția de electricitate, între cărbune, nuclear, gaze naturale, surse regenerabile: hidro, eolian, fotovoltaic și biomasă.

Contextul internațional actual al piețelor de energie este însă dinamic, iar evoluția tehnologiilor poate avea efecte imprevizibile pe piețele de energie. Politicile ambițioase în domeniul energiei și schimbărilor climatice la nivel european51, centrate pe diminuarea emisiilor de gaze cu efect de seră, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie și orientarea atitudinii publicului înspre „energiile curate", vor infl uența comportamentul investițional în domeniul energetic și tiparele de consum energetic.

Prioritățile actuale în sectorul energetic vizează corectarea unor disfuncționalități și rămâneri în urmă față de media UE: extinderea conectivității rețelelor de transport pentru electricitate și gaze naturale în plan regional și European până la eliminarea congestiilor, decarbonizarea și electrificarea progresivă a consumului final de energie în toate sectoarele economiei, inclusiv în mediul rezidențial, înlocuirea instalațiilor tehnologice depășite fi zic și moral, abordarea integrată a politicilor energetice și a celorlate sectoare cu obligațiile de respectare a mediului și cu efortul de limitare a consecințelor schimbărilor climatice.

Țintele stabilite la nivelul UE pentru 2020, în privința aportului politicilor energetice la reducerea impactului schimbărilor climatice, au fost atinse în avans de către România. La angajamentul de reducere cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de anul de referință 1990, România a înregistrat în 2012 o reducere cu 47,96%, faţă de nivelul UE de 82,14%. România înregistra în 2016 o creştere cu 25,03% a ponderii energiei din surse regenerabile în consumul brut şi o reducere a consumului de energie cu 41,6%, faţă de 20% asumat.

Pentru menținerea ponderii din surse regenerabile, la nivelul asumat de România, s-au produs o serie de modificări legislative, asupra Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, cu modificările și completările ulterioare, care fac referire inclusiv la integrarea producătorilor mici în sistemul

energetic național. România implementează Planul naţional de acţiune în domeniul eficienţei energetice aprobat în anul 2015. În prezent, se află în lucru Planul Național Integrat Energie - Schimbări Climatice, elaborat în baza Proiectului de Regulament privind guvernanța energetică ce conține obiectivele și măsurile necesar a fi aplicate la nivelul UE în acest domeniu.

ORIZONT 2020

- Revizuirea și completarea cadrului legal, inclusiv în privința legislației fiscale în domeniul petrolului și gazelor; monitorizarea contractelor negociate și asigurarea transparenței procedurilor; întărirea puterii de decizie și independenței autorităților de reglementare și control
- Liberalizarea și extinderea pieței de energie și interconectarea sistemelor energetice la nivel național și regional în vederea realizării unei rețele complementare și interactive de servicii (contorizare și rețele inteligente) și reducerii costurilor suportate de consumator
- Menținerea unui mix energetic optim prin valorificarea resurselor proprii, diversificarea surselor de import și a destinațiilor de export, modernizarea și eficientizarea instalațiilor existente viabile, promovarea surselor regenerabile de energie și a tehnologiilor de conversie cu emisii reduse de carbon
- Consolidarea politicii de eficiență energetică și protecția consumatorilor
- Reducerea cu 19% a consumului intern de energie primară

ȚINTE 2030

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu

scenariul de status-quo) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile

- Creşterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi

- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor

- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură

8. Promovarea unei creşteri economice susţinute, deschisã tuturor şi durabilã, a ocupării depline şi productive a fortei de muncã şi asigurarea de locuri de muncã decente pentru toți

Dezvoltarea durabilă încurajează delimitarea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului și asupra societății. Obiectivul urmărește creșterea economică durabilă și promovează munca și un trai decent pentru toți, indiferent de gen, locație geografi că și descendență. Devine vitală implementarea principiului „nimeni nu rămâne în urmă”.

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și susținerea sectoarelor productive şi diversifi carea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la fi nanțare.

Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim. În cadrul noii abordări a UE privind politica industrială se pune un accent sporit pe competitivitate în context global, prin asigurarea sustenabilității producției și consumului, majorarea efi cienței în utilizarea resurselor materiale, revitalizarea industriilor prelucrătoare cu valoare adăugată mare și echilibrarea relativă cu sectorul serviciilor, care a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă

în ultimele decenii. În România, industria (inclusiv construcțiile) are un aport la formarea PIB de 30,2% în 2016, mai mare decât media UE de 22%, încadrându-se într-o tendință descrescătoare în favoarea serviciilor, similar cu ceea ce se întâmplă în majoritatea țărilor europene. În România sectorul serviciilor a depășit 50% din PIB. Începând din anul 2012 și până în 2016 a crescut, situându-se încă sub media UE de 66%. În termenii contribuției la venitul național brut, ponderea principală este deținută de activitățile comerciale, urmate de administrația publică și apărare, educație, sănătate și asistență socială. Dintre cele 189 de profesii reglementate prin atestare în România, 22,2% sunt în domeniul serviciilor, situându-se încă sub media europeană. În schimb, proporția profesiilor reglementate ca intensive în cunoaștere și contribuții creative este destul de apropiată de media UE. O profesie recent introdusă în lista celor atestate în România este și cea de expert în Dezvoltare Durabilă.

În cadrul noii abordări a UE privind politica industrială se pune un accent sporit pe competitivitate în context global, prin asigurarea sustenabilității producției și consumului, majorarea efi cienței în utilizarea resurselor materiale, revitalizarea industriilor prelucrătoare cu valoare adăugată mare și echilibrarea relativă cu sectorul serviciilor, care a cunoscut o dezvoltare vertiginoasă în ultimele decenii. În România, industria (inclusiv construcțiile) are un aport la formarea PIB de 30,2% în 2016, mai mare decât media UE de 22%, încadrându-se într-o tendință descrescătoare în favoarea serviciilor, similar cu ceea ce se întâmplă în majoritatea țărilor europene. În România sectorul serviciilor a depășit 50% din PIB. Începând din anul 2012 și până în 2016 a crescut, situându-se încă sub media UE de 66%. În termenii contribuției la venitul național brut, ponderea principală este deținută de activitățile comerciale, urmate de administrația publică și apărare, educație, sănătate și asistență socială. Dintre cele 189 de profesii reglementate prin atestare în România, 22,2% sunt în domeniul serviciilor, situându-se încă sub media europeană. În schimb, proporția profesiilor reglementate ca intensive în cunoaștere și contribuții creative este destul de apropiată de media UE. O profesie recent introdusă în lista celor atestate în România este și cea de expert în Dezvoltare Durabilă.

În anul 2017, conform Institutului Național de Statistică și Eurostat, populația ocupată a fost de 8.670.556 persoane. Rata de ocuparepentru populația în vârstă de 20-64 de ani a fost de 68,8%, dintre care 77,3% la bărbați și 60,2% la femei. Vârstnicii între 55-64 de ani au înregistrat o rată de ocupare de 44,5%. Rata șomajului a fost de 4,9%. România a înregistrat o rată a ocupării în rândurile persoanelor cu studii superioare, pentru grupa de vârstă 15-64 ani,

cu aproximativ 4 puncte procentuale mai mare decât media UE, respectiv 87,9% față de 84,0%.

Succesul unui Start-Up este strâns legat de climatul de afaceri. Conform raportului „Doing Business în Uniunea Europeană 2017: Bulgaria, România și Ungaria" al Băncii Mondiale, România a făcut progrese semnificative în îmbunătățirea mediului antrepenorial. Raportul argumentează că România a înregistrat progrese mai mari decât orice alt stat membru UE, cu excepția Poloniei, din punct de vedere al alinierii la cele mai bune practici în domeniul legislației aplicabile mediului de afaceri. Acest lucru este deosebit de important pentru întreprinderile mici și mijloci, care reprezintă mai mult de 98% din toate întreprinderile la nivel UE și asigură circa 66% din locurile de muncă din sectorul privat.

România a ratificat Protocolul privind turismul durabil la Convenţia-cadru privind protecţia şi Dezvoltarea Durabilă a Carpaţilor. Un obiectiv asumat în cadrul Convenției Carpatice, și realizat la Brașov, este Centrul România - Platforma pentru Turism Durabil.

Se află în implementare Master Planul pentru Dezvoltarea Turismului Național al României 2007-2026, care are în vedere: utilizarea optimă a resurselor de mediu, care constituie un element cheie în dezvoltarea turismului, menținând procesele ecologice esențiale și contribuind la conservarea patrimoniului natural și a biodiversității; respectarea autenticității socio-culturale a comunităților gazdă, conservarea patrimoniului construit, a vieții culturale și a valorilor tradiționale contribuind la înțelegerea interculturală și toleranță; asigurarea operațiunilor economice viabile, pe termen lung, care să ofere beneficii socio-economice pentru toate părțile interesate, fiind distribuite corect, inclusiv locuri de muncă stabile și oportunități de a câștiga venituri și servicii sociale pentru comunități contribuind la reducerea sărăciei.

Munca decentă este strâns legată de dialog între angajator și angajat. Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale au rolul de a facilita acest dialog care, prin actul asocierii bazat pe premiza că „nimeni nu este lăsat în urmă", permite crearea cadrului necesar pentru îmbunătățirea locurilor de muncă.

O altă formă de dialog este între stat și mediul privat. Un prim pas în normalizarea relației mediu de afaceri – autorități de control, bazată pe încredere, informare – educare, conformare colaborativă și emancipare a actului de control a fost realizată prin adoptarea Legii prevenirii la data de 29 noiembrie 2017. Prin această lege s-a prevăzut crearea unui portal dedicat informării publicului, iar autoritățile cu atribuții de control, constatare și

sancționare a contravențiilor au și ele obligația să elaboreze și să difuzeze materiale documentare și ghiduri care cuprind drepturile și obligațiile părților implicate.

ORIZONT 2020

- Continuarea creării premiselor pentru aderarea la Zona Euro prin politici monetare prudente şi măsuri de sprijinire a productivității și competitivității economiei românești
- Sprijinirea activității întreprinderilor mici și mijlocii, a antreprenoriatului

în rândul tinerilor prin încurajarea și susținerea financiară a start-up-urilor

- Inițierea unor programe de formare profesională de bază cu finanțare UE în

corelare cu cerințele pieței muncii, cu accent pe segmentele tinere sau social vulnerabile ale populației

- Încurajarea încheierii de contracte de muncă cu orar flexibil și / sau telemuncă / teleworking (munca de la distanță); asigurarea de facilități și servicii de sprijin pentru îngrijirea copiilor și a membrilor de familie aflați în întreținere
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program coerent pentru dezvoltarea

turismului, inclusiv a agroturismului, generator de locuri de muncă și venituri considerabile, prin îmbunătățirea infrastructurii și căilor de acces la obiectivele turistice, profesionalizarea

personalului și valorificare înțeleaptă a tradițiilor culturale și specificului național

- Valorificarea potențialului piețelor de capital și altor instrumente de

finanțare, inclusiv a parteneriatelor public-privat

TINTE 2030

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de

trai al populației

- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul prin startup, creativitatea și inovația, și

care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare

- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă

- Realizarea unui turism competitive pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică

- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toț

9. Construirea unor infrastructure reziliente, promovarea industrializãrii durabile şi încurajarea inovației

Evoluția societății a impus un mod de viață accelerat, în care pot fi competitive doar acele țări care încurajează inovația, pe lângă o infrastructură rezilientă și o industrie durabilă. Infrastructura modernă este susținută de inovație pentru o industrie efi cientă și durabilă. Promovarea industrializării necesită recunoașterea importanței „economiei bazate pe cunoaștere” pentru avantajul competitive necesar.

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fi abile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijloci în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea efi cientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifi ce și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnifi cativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României, date fi ind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naționale, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului. Segmentele principale sunt rutier, feroviar, fluvial, maritim și aerian. Defi ciențe majore înregistrează sustenabilitatea, efi ciența economică, siguranța, impactul asupra

mediului, contribuția la dezvoltarea altor ramuri ale economiei, aportul la asigurarea conectivității interne și externe și la asigurarea fi nanțării pentru investiții.

Referitor la infrastructura de transport rutier, autostrăzile și drumurile de interes național și european reprezintă doar 21% din rețea. Aproape 90% din rețeaua de drumuri este la standardul de o singură bandă pe sens și se află, conform clasifi cării acceptate, doar în proporție de 50% în stare bună, 30% în stare medie și 20% în stare proastă.

Această situație clasează România pe primul loc în Europa privind rata mortalității prin accident rutier, de 94 decese la 1 milion de locuitori, față de 60 în UE; de 259 decese la 10 miliarde pasageri/km, față de 61 în UE; de 466 decese la 1 milion de vehicule auto, față de 126 în UE. De asemenea, rata accidentelor auto în care sunt implicați pietoni este cu mult peste media UE. Conform Eurostat, în 2013 pietonii implicați în accidente rutiere reprezentau 22% din total mortalități rutiere, în timp ce în România înregistra 38% în 201759.

Rețeaua fevoriară în exploatare avea o lungime totală de 10.774 km din care 72% era de tip linie simplă, în comparație cu media UE de 59% și doar 37% din liniile feroviare erau electrificate, față de 52% media UE. În perioada 2004-2017 numărul de călători s-a diminuat cu 30,3%, de la aproximativ 99 la 69 milioane călători/an.

România are nevoie de o industrie cu impact minim asupra mediului pentru atenuarea schimbărilor climatice, adresând provocări precum reducerea emisiilor industriale de gaze cu efect de seră, eficiența energetică și a utilizării resurselor prin tehnologii mai curate, abordări industriale ecologice și programe de sensibilizare sporită privind mediul.

O industrie competitivă și durabilă joacă un rol esențial în accelerarea creșterii economice, reducerea sărăciei prin activități productive și atingerea tuturor obiectivelor de dezvoltare durabilă prevăzute în Agenda 2030. În acest sens, în concordanţă cu noua strategie de politică industrială revizuită a UE61, se impune susținerea consolidării lanțurilor de valoare și implementarea celor mai performante tehnologii, promovarea economiei circulare, a competitivității, încurajarea comerțului industrial și dezvoltarea sectorului privat, agroindustriilor și energiilor regenerabile.

România se poziționează în categoria inovatorilor modești, ocupând de mai mulți ani unul dintre ultimele locuri în Europa62, prin ponderea scăzută a cheltuielilor cu cercetarea – dezvoltarea – inovarea (CDI), constant sub 0,5% din PIB. Durata și profunzimea acestor evoluții negative au făcut ca cercetătorii din România. să constituie, în prezent, cea mai mare

diasporă științifică din UE, cu o prezență notabilă și peste Ocean. Această situație se datorează interesului scăzut pe care îl manifestă mediul economic față de activitățile de cercetare-dezvoltare și inovare în general și a celor derulate prin efort propriu în special. În condițiile în care aportul capitalului privat la finanțarea proiectelor de cercetare-dezvoltare este scăzut, pentru susținerea cercetării s-a acționat în sensul creșterii veniturilor personalului de CDI, prin HG 751/11.10.2017 privind plafoanele pe baza cărora se calculează veniturile salariale și prin scutirea de impozit pentru veniturile obținute de personalul CDI. S-au luat măsuri de stimulare a CDI în întreprinderi prin instrumente de finanțare directă prin Programe naționale, instrumente de finanțare tip împrumut garantat sau investiții prin capital de risc și alte facilități fiscale pentru firme.

ORIZONT 2020

- Îmbunătățirea conectivității între localități și regiuni prin sporirea ponderii drumurilor județene și comunale modernizate la 61% în 2020 (în comparație cu 39,4% în 2016)

- Încurajarea și sprijinirea, în condiții de egalitate, a investițiilor străine directe ca și a eforturilor investiționale proprii ale capitalului autohton cu accent pe sectoarele de înaltă și medie tehnicitate, creatoare de valoare adăugată sporită și care înglobează realizările de ultimă ora ale cercetării și dezvoltării tehnologice moderne, inclusiv în domeniul industriei de

apărare

- Creșterea bugetului alocat cercetării cu aproximativ 30% anual, cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă

/ cu potențial de creștere

- Dezvoltarea programelor sectoriale de finanțare a cercetării aplicative atât din bugetul de stat, cât și prin stimularea investițiilor private și prin dezvoltare de parteneriate în acest sector

ȚINTE 2030

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusive infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți

- Îmbunătățirea siguranței rutiere

- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate

țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora

- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în

creștere

- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați

în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare

- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare

- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe

10. Reducerea inegalităților în interiorul țărilor şi între țări

Inegalitatea este un obstacol în procesul de dezvoltare al unei societăți durabile. Inegalitatea apare în diferite domenii cum ar fi problemele de gen, dificultățile în educație, aspectele financiare etc. Unele grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile cu dizabilități sau cele de etnie romă, se confruntă cu discriminare intersecțională, prin care mai multe caracteristici ale grupului sunt supuse fenomenelor discriminatorii, acesta devenind astfel în mod particular dezavantajat. Acest obiectiv al reducerii inegalităților accentuează caracterul ideal și meritocratic al societății și totodată, permite tuturor accesul la resurse.

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fi scale, salariale, educaționale și de protecție social

Coeficientul GINI este indicatorul care măsoară gradul de inegalitate a veniturilor disponibile ale unei populații - când este 0% reprezintă egalitate deplină și când este 100%

reprezintă inegalitate absolută. Conform Eurostat, în anul 2008, acest coefi cient a fost de 35,9% pentru România, comparativ cu 31,0% media UE, iar în 2016 a fost de 34,7%, comparativ cu 30,8%. Standardul Puterii de Cumpărare (SPC) arată că există diferențe evidente de dezvoltare regională în interiorul României. În 2015, în condițiile în care PIB-ul brut pe cap de locuitor al Regiunii București-Ilfov a fost de 39.400 SPC și era mai mare decât PIB-ul brut pe cap de locuitor în UE-28 de 28.900 SPC, diferențele dintre regiuni erau următoarele: PIB-ul pe cap de locuitor în SPC al regiunii București-Ilfov era de peste două ori mai mare decât PIB-ul brut pe cap de locuitor (în SPC) al României și de patru ori mai mare decât cel al regiunii Nord-Est (cea mai săracă regiune prin raportare la PIB-ul pe cap de locuitor în SPC). PIB-ul pe cap de locuitor (în SPC) al regiunii Nord-Est, cea mai săracă regiune a României prin nivelul acestui indicator, era de peste trei ori mai mic decât media europeană. Cele mai prospere regiuni după București-Ilfov, din acest punct de vedere, erau Regiunea Vest (cu 16.500 PIB brut pe cap de locuitor, în SPC) și Regiunea NordVest (cu 14.400 PIB brut pe cap de locuitor, în SPC).

Investițiile străine directe (ISD) reprezintă un indicator relevant pentru măsurarea creșterii economice, mai ales că circulația liberă a capitalului este un drept fundamental din UE. La nivelul anului 2016, 60% din ISD s-au concentrat în regiunea București-Ilfov ceea ce pune în evidență inegalitatea dintre regiunile de dezvoltare ale României.

Conform INS, 46,2% din cetățenii României trăiau în mediu rural în 201564. Conform Eurostat, media UE era de 28%. Pentru decalajul socio-economic dintre mediul urban și rural indicator reprezentativ este „riscul sărăciei sau a excluziunii sociale”. Eurostat subliniază faptul că, în 2016, în România, în mediul urban, rata riscului de sărăcie era de 24,3%, în timp ce în mediul rural era la 51,7%. Media UE era de 23,6% în mediul urban și 25,5% în mediul rural.

ORIZONT 2020

- Reducerea polarizării sociale prin asigurarea creșterii constante, pe bază anuală, a veniturilor mici, alocațiilor pentru copii, tineri, vârstnici și personae cu dizabilități, pensiilor, ajutoarelor sociale pentru alte grupuri vulnerabile sau defavorizate într-un cuantum superior celui mediu pe economie

- Sprijinirea dezvoltării activităților economice productive în mediul rural, pe lângă cele agricole, prin încurajarea antreprenoriatului, asigurarea accesului la internet pentru munca de la distanță, accesul sporit la serviciile de microfinanțare

- Creșterea intermedierii financiare în mod durabil cu asigurarea stabilității și credibilității sectorului bancar

- Promovarea fermă și monitorizarea permanentă a aplicării legislației existente în materie de incluziune socială pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv persoanele aparținând minorităților etnice sau de altă natură, în toate domeniile vieții politice, economice, sociale și culturale.

ȚINTE 2030

- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurilor dezavantajate

- Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030,

din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile

- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului

11. Dezvoltarea oraşelor şi a aşezărilor umane pentru ca ele să fi e deschise tuturor, sigure, reziliente şi durabile

In România, conform statisticilor Băncii Mondiale, ponderea populației urbane a crescut la 54,4% în 2014, de la 34% în 196071. Conform Eurostat, media UE era de 72,5% în 2014. Acest proces de urbanizare este într-o continua creștere, obligând orașele să devină deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile, pentru a face față schimbărilor socio-economice și de mediu.

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public efi cient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvgardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Problemele identifi cate în crearea comunităților durabile sunt calitatea slabă a fondului imobiliar existent, numărul mare de clădiri vulnerabile la riscul seismic, locuințe inadecvate

pentru grupurile sărace și vulnerabile, inefi cienţa pieței de locuințe și cadrul legal și instituțional.

Prin Agenția Națională pentru Locuințe, în calitate de agenție publică de implementare, se derulează Programul de Construcții de Locuințe pentru Tineri Destinate Închirierii. În prezent, 51 de obiective de investiții se afl ă în execuție, însumând, la data de 25 mai 2018, 1915 de unități locative.

Conform Eurostat, România s-a poziționat în 2016 pe primul loc la rata de supraaglomerare de 48,4%, comparativ cu media UE de 16,6%73. Acest indicator este defi nit prin numărul de camere de care dispune o gospodărie, prin mărimea gospodăriei, precum și prin vârstele și situația familială a membrilor acesteia. Pentru îmbunătățirea condițiilor de locuire, s-a elaborat proiectul de Strategie Națională a Locuirii. Acesta a fost realizat în strânsă coordonare cu măsurile incluse în Pachetul Național Anti-Sărăcie, lansat de Guvernul României în luna februarie 2016 și cu Strategia privind Incluziunea Socială şi Reducerea Sărăciei.

România este o țară cu risc seismic ridicat, unde se pot produce cutremure puternice, în mod special cele generate de zona Vrancea, cu magnitudini mari de peste 7,1 ML, resimțite pe arii extinse și cu efecte distrugătoare, care pot avea o frecvență de 2 -3 evenimente într-un secol.

În România fenomenele inundațiilor și alunecărilor de teren s-au intensificat, ca o consecință a modului de utilizare al terenurilor, a intervențiilor antropice în procesele naturale și ale efectelor generate de schimbările climatice, afectând din ce în ce mai multe comunități.

Strategia națională de management al riscului de inundații pe termen mediu și lung, aprobată prin HG nr. 846 din 2010 a avut ca obiectiv principal prevenirea și reducerea consecințelor inundațiilor asupra vieții și sănătății oamenilor, activităților sociale și a mediului.

Calitatea scăzută a aerului influențează în mod negativ sănătatea umană. În scopul îmbunătățirii calității aerului în Europa, la data de 18 decembrie 2013 Comisia Europeană a publicat Pachetul de politici pentru un Aer Curat.

La nivel național, calitatea aerului continuă să fie o preocupare majoră, mai ales în aglomerările urbane. Acest fapt se datorează poluării generate de creșterea numărului mijloacelor de transport auto și de șantierele de construcții (particule în suspensie). La aceasta

se adaugă despăduririle și restrângerea spațiilor verzi din perimetrele municipale, cu efect de reducere a rolului vegetației de filtrare și purificare a aerului. Calitatea aerului din aglomerările urbane a atras atenționări repetate din partea instituțiilor UE, din cauza riscului crescut al mortalității cauzate de afecţiuni respiratorii și cardiovasculare.

ORIZONT 2020

- Creșterea procentului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului

- Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc).

- Pregătirea din vreme a unor planuri de contingență pentru prevenirea și limitarea efectelor previzibile ale schimbărilor climatice

- Îmbunătățirea calității aerului

- Creșterea capacității instituționale a autorităților cu responsabilități în domeniul calității aerului de adaptare la cerințele de respectare a obiectivelor de calitate a aerului

- Valorificarea resurselor culturale specifice pe plan local prin protejarea patrimoniului cultural, identității culturale și îndeletnicirilor tradiționale (artizanale, artistice, culinare); încurajarea dezvoltării în continuare a agroturismului

- Promovarea unui set de măsuri teritoriale pentru zonele urbane în vederea dezvoltării acelor funcții și echipamente care pot asigura creșterea competitivității orașelor la nivel european și internațional

TINTE 2030

- Creșterea procentului de proprietăți cadastrate și înregistrate în toate localitățile la 80% pentru construcții și finalizarea înregistrării terenurilor agricole ce fac obiectul subvențiilor acordate de Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, ca element de bază al planificării spațiale și amenajării teritoriului

- Implementarea programelor existente și adoptarea de măsuri suplimentare pentru avertizarea timpurie, intervențiile de urgență și acțiunile ulterioare de reabilitare prin precizarea responsabilității tuturor factorilor cu atribuții în domeniu în caz de calamități naturale (seisme, inundații, alunecări de teren) sau accidente (deversări sau emisii nocive, incendii extinse etc)

- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială

- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic

- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului

- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului

- Consolidarea eforturilor de protecție și salvgardare a patrimoniului cultural

și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban și rural

- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului

12. Asigurarea unor modele de consum şi producție durabile

Decuplarea creșterii economice de efectele negative asupra mediului necesită un nou model de consum și producție durabil. Dezvoltarea durabilă propune soluția unei producții mai eficiente, a unui management durabil al deșeurilor și activități în concordanță cu principiile protecției mediului. În termeni de consum, reciclarea este imperativă, acest lucru necesitând tranziția spre o economie circulară și conștientizarea cetățeanului de limitele planetei.

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de

alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practice durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Tranziția către economia circulară este o oportunitate de a transforma economia de acum într-una mai durabilă, contribuind la îndeplinirea obiectivelor Agendei 2030. În economia circulară valoarea produselor, a materialelor și a resurselor trebuie menținută cât mai mult timp posibil, iar generarea de deșeuri redusă la minimum.

Economia circulară trebuie să reprezinte aportul românesc la efortul UE de dezvoltare a unei economii durabile. Trecerea la economia circulara implică o coordonare a politicilor economice cu cele referitoare la creșterea locurilor de muncă în sectoarele economiei circulare, creșterea investițiilor în sectoare specifice, a dezvoltării politicilor sociale și a inovării în economie, combaterea schimbărilor climatice și a efectelor acestora.

România implementează Regulamentul Parlamentului European şi al Consiliului (CE) nr. 66/2010 din 25 noiembrie 2009 privind eticheta UE ecologică. Eticheta ecologică europeană a fost obținută pentru următoarele categorii de produse/servicii: vopsea de interior, vopsea de exterior, email, amorsă, lubrifianți, saltele de pat, hârtie tipărită, hârtie absorbantă, textile, lubrifianți, detergenți, săpunuri, gel de duș, computere, laptopuri și servicii de cazare turistică. Între anii 2008-2017 s-au acordat un număr de 41 de licențe, dintre care 38 de licențe au fost acordate pentru produse și 3 licențe pentru cazare turistică. În total a fost etichetat ecologic un număr de 246 de produse/servicii.

În ceea ce priveşte participarea voluntară a organizațiilor la Sistemul Comunitar pentru Managementul de Mediu și Audit (EMAS), România înregistra 11 organizații EMAS în 2017, față de una în 2008. Instrumentul EMAS este conceput pentru a sprijini organizațiile în îmbunătățirea continuă a performanței de mediu, integrând conceptul dezvoltării durabile printr-un model (pentru organizații) care conduce la optimizarea proceselor de producție, reducerea impactului asupra mediului și utilizarea eficientă a resurselor.

Managementul integrat al deşeurilor se încadrează organic în viziunea dezvoltării durabile și reprezintă materializarea conceptului economiei circulare, bazate pe reciclare și

conservare. În felul acesta, orice produs prelucrat de om și devenit inutilizabil este tratat ca materie primă pentru generarea de alte produse sau servicii.

Prin Programul Operaţional Sectorial Mediu 2007-2013 au fost promovate cu prioritate proiecte pentru sisteme de management integrat al deşeurilor la nivelul judeţelor României. Proiectele sunt implementate de către Consiliile Judeţene în numele Asociațiilor de Dezvoltare Intercomunitară constituite la nivel de judeţ, operarea infrastructurii rezultate fiind delegată unor operatori de salubritate. Procesul de implementare a fost însă extrem de lent. Urmare a întârzierilor o parte din aceste proiecte nu au fost finalizate, continuarea lor fiind asigurată acum prin Programul Operațional Infrastructură Mare. Conform Planului Național de Gestionare a Deșeurilor aprobat prin HG nr. 942/2014, în 2014, în România au fost generate circa 4.956.075 tone deșeuri municipale, 4.947.536 tone reprezentând deșeuri municipale tratate. În 2016, rata de reciclare (inclusiv compostul) raportată de Eurostat a fost de 13%, în timp ce rata de depozitare a fost de 69%.

ORIZONT 2020

- Continuarea eforturilor pe plan național pentru ameliorarea productivității utilizării resurselor prin includerea unor ținte precise, riguros monitorizate, în toate strategiile sectoriale și de dezvoltare în profil teritorial în vederea alinierii la standardele europene și pregătirii trecerii la modelul economiei circulare

- Tranziția de la modelul economic actual bazat pe producție și consum la economia circulară prin schimbarea mentalității prin educație, schimbarea comportamentului consumatorilor și prin dezvoltarea de mecanisme financiare pentru susținerea perioadei de tranziție

- Reducerea risipei de alimente pe întregul traseu producție-transport-procesare-comercializare-consum, de la recoltarea în fermă la eliminarea finală a deșeurilor

- Popularizarea și promovarea unor modele de producție și consum durabile prin campanii de informare pentru publicul larg și demersuri pentru extinderea acestor bune practici în programele educaționale școlare și extrașcolare

- Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare

- Promovarea instrumentelor care conduc la îmbunătățirea performanțelor de mediu, prin campanii de informare și conștientizare privind avantajele obținerii etichetei UE ecologice pentru produse și servicii, precum și a obținerii înregistrării în EMAS de către organizațiile publice sau private

- Finalizarea cadrului legislativ privind promovarea achizițiilor publice verzi

- Ameliorarea procesului de urmărire statistico-economică și socială a modelelor de consum și de producție durabilă la nivel național, regional și local

- Creșterea gradului de pregătire a societății pentru reutilizare și reciclare prin aplicarea ierarhiei de gestionare a deșeurilor

- Introducerea unui cod al sustenabilității care permite o raportare complexă a atitudinii companiilor privind aplicarea principiilor dezvoltării durabile

ȚINTE 2030

- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs

- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare

- Reciclarea în proporţie de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030

- Reciclarea în proporţie de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%,

aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%)

- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025

- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024

- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice verzi, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene

13. Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice şi a impactului lor

Impactul schimbărilor climatice, inclusive schimbarea tiparelor climei, creșterea nivelului mării și a evenimentelor meteorologice extreme afectează România de astăzi. Dacă nu se iau în continuare măsuri de adaptare și diminuare a efectelor acestora, amenințările actuale, cum ar fi siguranța alimentară și deficitul de apă, pot lua amploare.

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrele naturale atât în strategiile cât și în politicile naționale și în planifi carea și creșterea nivelului de educație și conștientizare privind schimbările climatice.

Schimbările climatice aduc două mari provocări: reducerea drastică a emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea, prin dezvoltare durabilă, cu trecerea la o economie decuplată de carbon care să asigure, în acelaşi timp, o calitate bună a vieții cetățenilor şi o protecție eficientă a vieții şi proprietății lor, în cazul noilor vulnerabilități și riscuri de dezastre naturale. Schimbările climatice afectează din ce în ce mai mult sectoare precum energia, transportul, mediul urban, resursele de apă, agricultura și silvicultura, dezvoltarea rurală.

Agricultura și dezvoltarea rurală sunt foarte vulnerabile la impactul schimbării climatice, iar riscurile asociate nu sunt egal distribuite. Există diferențieri regionale atât în probabilitatea de producere a fenomenelor extreme, cum sunt seceta și episoadele cu precipitații abundente, cât și în vulnerabilitatea, reziliența și capacitatea adaptivă a comunităților rurale la schimbarea climei. Diferențele sunt accentuate, mai departe, de polarizarea în dimensiunile fermelor agricole, caracteristică României. Cea mai afectată categorie este și va fi cea a fermierilor care practică agricultura de subzistență și de semi-subzistență.

Din punct de vedere al rezilienței și capacității de adaptare, orașele au nevoie acută de planificare atentă pentru a face față impactului schimbărilor climatice, amplificate de insulele de căldură ale orașului și de impermeabilizare a solului urban.

Impactul schimbării climatice va accentua și dezechilibrul dintre cererea și furnizarea de resursă de apă la nivelul bazinelor de alimentare, ceea ce va face necesare fie măsuri de

reducere a cererii, fie identificarea unor noi surse în România următoarelor decenii.

ORIZONT 2020

- Integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în strategiile și politicile de dezvoltare sectorială și armonizarea lor intersectorială
- Conștientizarea iminenței schimbărilor climatice atât la nivelul politic al instituțiilor statului, cât și în rândul tuturor cetățenilor, indiferent de vârstă

ȚINTE 2030

- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale
- Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatcie, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie
- Intensificarea eforturilor României pentru a realiza tranziția la o economie „verde”, cu emisii reduse de dioxid de carbon, rezilientă la schimbările climatice și pentru integrarea măsurilor de adaptare la schimbările climatice în sectoarele vulnerabile economice, sociale şi de mediu, în conformitate cu politicile UE.

14. Conservarea şi utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor şi a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Viața marină, clima, economia și bunăstarea socială depind de existența unor mări sănătoase. Schimbările climatice și concurența pentru resursele naturale adaugă presiuni suplimentare asupra mediului marin. Schimbarea climei și exploatarea nedurabilă a mediului acvatic constituie principalele amenințări pentru oceane și mări.

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil. România are 245 km de coastă marină. Apele costiere românești ale Mării Negre sunt

localizate între Chilia şi Vama Veche. Relieful submarin al Mării Negre îl reprezintă un platou continental de 144.000 km2

Fluviul Dunărea este colectorul şi emisarul către Marea Neagră al tuturor evacuărilor/ emisiilor de poluanți din țările riverane, afectând calitatea apelor Dunării, ale Deltei Dunării, precum şi ale zonei costiere a Mării Negre. Astfel, starea corpurilor de apă costiere este determinată în mare parte de fl uviul Dunărea, dar și de sursele de poluare locale situate pe țărmul românesc al Mării Negre, precum şi pe țărmul ucrainean al Mării Negre. Emisiile de azot şi fosfor în fl uviul Dunărea contribuie la eutrofi zarea părții de nord-vest a Mării Negre.

România a luat măsuri, începând cu anul 2007, de introducere a sistemului de cote de pescuit, de aplicare a reglementărilor UE, fiind în prezent un factor activ, alături de Bulgaria, Comisia Europeană și Agenția Europeană pentru Controlul Pescuitului, în combaterea pescuitului INN și atragerea celorlalte state riverane Mării Negre pentru punerea în aplicare a unui plan responsabil și durabil de exploatare a resurselor acvatice vii.

În România, măsurile de refacere și conservare a populațiilor sălbatice de sturioni din habitatele naturale s-au luat prin interzicerea pescuitului comercial pe o perioada de 5 ani (2016- 2021). Totodată, s-a avut în vedere dezvoltarea acvaculturii sturionilor pentru a se micșora, în viitor, presiunea prin pescuit comercial asupra stocurilor de sturioni sălbatici.

Astfel, în ultimii ani s-a elaborat Planul Strategic Național Multianual pentru Dezvoltarea Acvaculturii și s-a implementat legislaţia naţională corespunzătoare pescuitului şi acvaculturii. Pentru dezvoltarea pescuitului și acvaculturii în perioada 2007-2013 s-a derulat Programul Operațional pentru Pescuit 2007- 2013 a cărui viziune strategică a fost: „Un sector piscicol competitiv, modern şi dinamic, bazat pe activităţi durabile de pescuit şi acvacultură care ia în considerare aspectele legate de protecția mediului, dezvoltarea socială şi bunăstarea economică”. Acest program a fost urmat de Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020.

ORIZONT 2020

- Dezvoltarea colaborării internaționale cu statele dunărene pentru îmbunătățirea stării ecologice a apelor Dunării și reducerea impactului negative al efluenților asupra ecosistemelor marine la vărsarea în Marea Neagră

- Gestionarea durabilă a resurselor acvatice vii printr-o abordare ecosistemică a activităților de pescuit

- Întărirea capacității României de combatere a pescuitului INN
- Susținerea programelor de cercetare pentru protecția și conservarea ariilor protejate și a resurselor acvatice vii

ȚINTE 2030

- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți
- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine,

inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile

- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportive și de agrement
- Atragerea celorlalte state riverane Mării Negre în actul de management durabil a resurselor acvatice vii

15. Protejarea, restaurarea şi promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deşertifi cării, stoparea şi repararea degradării solului şi stoparea pierderilor de biodiversitate

Strategia UE în domeniul biodiversității urmărește cu prioritate atingerea obiectivului de stopare a pierderii biodiversității și degradării serviciilor ecosistemice în UE până în 2020, de refacere a ecosistemelor și serviciilor aferente acestora în măsura în care acest lucru este realizabil, precum și de intensifi care a eforturilor pentru a se evita pierderea biodiversității globale. Directiva privind habitatele și Directiva privind păsările pentru perioada 2007-2012 în conformitate cu articolul 17 din Directiva privind habitatele și cu articolul 12 din Directiva privind păsările au drept scop obținerea unui stadiu de conservare corespunzător al speciilor și habitatelor protejate.

După desemnarea în 2007 a 273 situri de importanță comunitară (SCI) și 108 Arii de Protecție Specială Avifaunistică (SPA), însumând 17,84% din suprafața țării, în anul 2011 procesul de desemnare de noi situri Natura 2000 și extinderea unora dintre cele existente a

continuat, ca urmare a declanşării în anul 2008 a procedurii de infrigement pentru desemnarea insuficientă de arii de protecție specială avifaunistică, fi ind completate cu 108 situri de importanță comunitară (SCI) și 40 arii de protecție specială avifaunistică (SPA).

România s-a angajat să îndeplinească obiectivele naționale şi globale, privind gestionarea durabilă a pădurilor şi protejarea fondului forestier, precum şi extinderea terenurilor acoperite cu vegetaţie forestieră, combaterea tăierilor ilegale şi transparentizarea procesului de exploatare a masei lemnoase.

ORIZONT 2020

- Păstrarea poziției României ca țară cu cea mai mare diversitate biogeografică din Europa atât prin integrarea în continuare a politicilor de mediu în toate strategiile naționale și sectoriale relevante, cât și prin îmbunătățirea infrastructurii de mediu, conform standardelor și practicilor UE și prevederilor convențiilor internaționale asumate de România

- Refacerea și completarea băncilor de date genetice, în special pentru speciile autohtone sau endemice, precum și sprijinirea activităților de cercetare științifică în acest domeniu

- Asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale

- Atragerea și cointeresarea comunităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, inclusiv a asociațiilor de vânătoare și pescuit sportiv, în acțiunile de combatere eficientă a braconajului, precum și de conservare a habitatelor sensibile și a biodiversității; compensarea pierderilor de venit ale proprietarilor de păduri sau de terenuri agricole situate în ariile naturale protejate.

ȚINTE 2030

- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinelor hidrografice și zonelor umede

- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial

- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă

- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetaredezvoltare de interes national și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural

- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice

- Tranziția către o economie circular prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului

- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații

16. Promovarea unor societăți paşnice şi incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți şi crearea unor instituții eficiente, responsabile şi incluzive la toate nivelurile

Dezvoltarea durabilă este și o paradigmă de funcționare a unei societăți echitabile. Această abordare implică o societate pașnică în care benefi ciile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale efi ciente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate fi reascã.

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalui social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, reducerea semnifi cativă a corupției, dezvoltarea instituțiilor efi ciente și transparente la toate nivelurile,

asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale. O societate pașnică și incluzivă, definită printr-un capital social ridicat, presupune cetățeni care se simt integrați, apreciați, cu un grad ridicat de satisfacție în plan social, profesional și încredere în instituții. Indicele

Fericirii Globale cuantifi că rata fericirii din 156 de state. În 2017, România se situa pe locul 52 din 117 de țări, care reprezintă o tendință de creștere față de 200882. Un indicator care măsoară rata fericirii este simțul comunitar. Răspunsul la întrebarea „dacă în caz de probleme, aveți rude sau prieteni la care puteți apela pentru ajutor?" a fost afirmativ în 81% din cazuri în 2017, comparativ cu 74% în 2007. Un alt indicator relevant este percepția libertății de a lua decizii, la care 84% dintre respondenți au afirmat în 2017 că „au libertate de a lua decizii", față de 69% în 2007.

O societate pașnică începe cu o copilărie pașnică. Conform datelor de la Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului și Adopție, în 2017 s-au înregistrat 15.386 de sesizări, din care 11.129 au fost de neglijare, 1.736 de abuz emoțional și 1.235 de abuz fizic. Deși lumea este conștientă de gravitatea violențelor, conform UNICEF există însă o toleranță față de „violențe ușoare" cum ar fi umilință, țipete, jigniri și corecții fizice.

Cultura definește societatea în care cetățeanul se poate realiza și, în același timp, contribuția cetățeanului la cultură este esențială pentru realizarea sa și aprofundarea principiilor sustenabilității. Din acest motiv, pentru însușirea principiilor dezvoltării durabile, cultura joacă un rol determinant. De la moștenirea culturală la meșteșugurile tradiționale creative, cultura este în egală măsură un factor de stimulare și un motor al celor trei dimensiuni ale dezvoltării durabile. Importanța culturii în dezvoltarea unei „sfere publice", clădită prin dialog, este esențială în generarea „masei critice" necesare pentru a crea contextul potrivit.

O societate pașnică și inclusivă necesită acceptarea și aprofundarea valorilor multiculturalismului. Au fost înregistrate progrese instituționale și normative substanțiale în ceea ce privește instituirea unui sistem independent, impartial și eficient în justiție, fiind totodată înregistrată o îmbunătățire a transparenței și a responsabilizării magistraților în realizarea unui act de justiție de calitate.

Toate instrumentele pentru monitorizarea funcționării în cele mai bune condiții a instanțelor și a situației resurselor umane sunt incluse în Strategia de dezvoltare a sistemului

judiciar 2015-202093 și în Planul de acțiune. Unul dintre factorii care contribuie la îmbunătățirea calității actului de justiție, asigurând un grad ridicat de transparență și înțelegere, îl reprezintă accesibilitatea cetățenilor la diferite informații on-line despre sistemul judiciar.

În ultimii ani, România și-a definitivat progresele în ceea ce privește alinierea la standardele europene în materia prevenirii și combaterii traficului de persoane, având în prezent reglementări naționale conforme cu standardele europene și internaționale.

În ceea ce privește activitatea legată de continuarea pregătirii aderării României la spațiul Schengen, vizitele de evaluare au arătat că România îndeplinește toate condițiile tehnice încă din anul 2011, iar din punct de vedere al cooperării polițienești este membru de facto încă din noiembrie 2010. La finalul anului 2017 România era furnizor a 1.395.962 de semnalări cu privire la persoane şi bunuri introduce de autoritățile naționale de aplicare a legii, Sistemul de Informații Schengen gestionând 76.482.496 de semnalări introduse de toate cele 28 de state.

Pentru consolidarea eficientizării instituțiilor administrației publice centrale și locale a fost aprobată Strategia pentru consolidarea administrației publice pentru orizontul de timp 2014-2020 (SCAP 2014-2020), având ca obiective: adaptarea structurii și mandatului administrației la nevoile cetățenilor și la posibilitățile reale de finanțare; implementarea unui management performant în administrația publică; debirocratizare și simplificare pentru cetățeni, mediul de afaceri și administrație; consolidarea capacității administrative publice de a asigura calitatea și accesul la serviciile publice. Strategia este în implementare, finanțarea măsurilor prevăzute prin SCAP 2014-2020 fiind asigurată prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014- 2020 (POCA 2014-2020).

Adoptarea tehnologiilor digitale la nivelul administrației publice și în sistemul bancar este principalul accelerator al economiei românești care conduce la reducerea birocrației, stimularea incluziunii financiare în rândul populației și la reduceri de costuri pentru produse și servicii. De asemenea, este în desfășurare Programul Național de Cadastru și Carte Funciară (PNCCF), gestionat de Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliară, prin care se finanțează înregistrarea imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară. Finalizarea acestui demers ar asigura dreptul la proprietate și control asupra terenurilor în toată țara.

ORIZONT 2020

- Aplicarea riguroasă a prevederilor legale existente privind combaterea și condamnarea oricăror acte de violență, abuz, exploatare, trafic de personae sau discriminare de orice fel, îndeosebi în privința copiilor, femeilor sau persoanelor cu dizabilități, indiferent de rasă, religie, gen sau orientare sexuală:

- Măsuri pentru identificarea unor posibilități de continuare a colaborării interinstituționale, în scopul facilitării reintegrării sociale a persoanelor care au fost sancționate penal

- Redactarea și începerea implementării unei strategii naționale pentru încurajarea creșterii demografice

- Asigurarea unui tratament corect și nediscriminatoriu pentru cetățenii români aflați temporar la muncă în străinătate prin intervenții oficiale de susținere a intereselor acestora pelângă autoritățile statelor respective

- Utilizarea extinsă a tehnicilor digitale avansate în elaborarea și modelarea integratoare a programelor și proiectelor de dezvoltare în vederea optimizării deciziilor privind stabilirea priorităților și alocarea rațională a resurselor financiare pe criterii de rentabilitate și competitivitate

- Identificarea și implementarea soluțiilor de stimulare a digitalizării economiei României prin introducerea tehnologiilor digitale în administrația publică și în sfera serviciilor financiar bancare

- Combaterea corupției prin toate mijloacele legale disponibile indifferent de poziția socială sau economică a persoanelor vizate

- Promovarea și consolidarea valorilor multiculturalismului prin includerea perspectivei și contribuției minorităților la istoria și cultura română, conservarea tradițiilor care contribuie la bogăția culturală și combatera oricărei forme de discriminare, rasism și antisemitism, prin aplicarea legii, prin educație în spiritul multiculturalismului și prin conștientizrea problematicii discriminării minorităților autohtone, în prezent și în trecut

ȚINTE ***2030***

- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumției de nevinovăție

- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice
- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe
- Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor
- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- Asigurarea procesului decisional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor pe internet (on-line)

17. ***Consolidarea mijloacelor de implementare şi revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă***

România, ca membră a comunității internaționale și a familiei europene, își asumă responsabilitatea de a se implica în efortul comun pentru sprijinirea dezvoltării durabile. Problemele globale impun soluții globale, această abordare necesită și colaborare, respectiv fi nanțare publică (națională și internațională) pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030.

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

Uniunea Europeană, împreună cu statele sale membre, s-a angajat să joace un rol activ în scopul accelerării progreselor în direcția atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă, pentru a se asigura responsabilizarea în fața cetățenilor și pentru a se garanta că „nimeni nu este lăsat în urmă”.

Având în vedere că procesul de implementare a obiectivelor de dezvoltare durabilă stabilite în Agenda 2030 trebuie coordonat de guvernele naționale, dat fiind amploarea acesteia, și că natura aspectelor pe care le vizează presupune un grad ridicat de coerență și coordonare a politicilor sectoriale, dar și cunoașterea modelelor altor state, unde coordonarea este asumată la cel mai înalt nivel politic, prin Hotărârea Guvernului nr. 313/2017 a fost înființat Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, care funcționează în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în subordinea prim-ministrului. Departamentul are funcții de coordonare a activităţilor de implementare rezultate din setul de 17 ODD ale Agendei 2030, de planificare şi de integrare a datelor şi informaţiilor comunicate de către instituţiile cu atribuţii în domeniu, de raportare către Guvern, asupra elaborării sau implementării setului de măsuri de dezvoltare durabilă la nivel naţional, precum şi de coordonare a activităţilor de localizare şi prioritizare a ţintelor şi obiectivelor specifice, de monitorizare a indicatorilor dezvoltării durabile, de formulare de propuneri, de reprezentare internă și externă a Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă.

În vederea asigurării coerenței politicilor în domeniu, este nevoie, totodată, de întărirea cadrului strategic prin elaborarea unui Plan de acțiuni, realizarea unui cadru legal și instituțional adecvat, precum și de actualizarea setului de indicatori naționali specifici.

ORIZONT 2020

- Sprijinirea unor soluții realiste, favorabile țărilor în curs de dezvoltare în cadrul dezbaterilor interguvernamentale din cadrul UE, a ONU, precum și a instituțiilor sale specializate pe tema dezvoltării durabile

- Încurajarea investițiilor și altor activități economice ale unor întreprinzători din România, precum și a proiectelor bazate pe voluntariat, în special la inițiativa tinerilor, care au ca obiect promovarea principiilor și practicilor dezvoltării sustenabile în țări mai puțin dezvoltate

- Sprijinirea comunităților de români din străinătate prin asigurarea accesului la cursuri de limbă și cultură românească și dezvoltarea lectoratelor de limbă și literatură română în cadrul universităților din Europa și din lume.

ȚINTE 2030

- Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030

- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate

- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică

- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactive pe plan european și international

2030: Începe ACUM...

CAPITOLUL III - Contextul Strategic Regional (Nord-Vest)

Planul de dezvoltare regională (PDR) este principalul document de planificare elaborat la nivel regional şi reflectă politicile de dezvoltare relevante la nivel naţional în raport cu nevoile specifice la nivel de regiune, dar şi cu direcţiile strategice de politică ale celorlalţi principali finanţatori ai programelor de dezvoltare aferente regiunii respective. Documentul poate reprezenta baza strategică pentru fundamentarea proiectelor inițiate la nivelul regiunii şi poate să fie luat în considerare de autoritățile naționale pentru fundamentarea programelor de finanţare pentru următoarea perioadă de programare.

Planificarea are în vedere atât fondurile externe (europene) cât şi interne (naţionale/guvernamentale, regionale, locale). PDR a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice (MDRAP) ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora.

Prin activitatea de planificare ADR Nord-Vest își propune să contribuie la realizarea celor trei obiective de bază ale politicii de dezvoltare regională în România, stipulate în Legea nr. 315/2004 privind dezvoltarea regională: diminuarea dezechilibrelor regionale existente, corelarea politicilor sectoriale guvernamentale la nivelul regiunilor şi stimularea cooperării inter-regionale, interne şi internaţionale, transfrontaliere. PDR 2021-2027 porneşte de la analiza cantitativă şi calitativă a condiţiilor existente şi a tendinţelor înregistrate în perioada de programare trecută (2014-2020) la nivelul regiunii de dezvoltare Nord-Vest (Transilvania Nord) în domenii legate de: resursele naturale, sistemul de aşezări, structura sociodemografică a populaţiei, infrastructura, mediul, economia, turismul, agricultura şi dezvoltarea rurală şi administraţia şi buna guvernanţă. Analiza situaţiei existente se încheie cu evidenţierea potenţialului şi a nevoilor specifice regiunii, prin intermediul analizei punctelor tari și slabe, oportunităților și amenințărilor (SWOT).

Pe baza acestor informaţii, a viziunii de dezvoltare pe termen lung, precum şi a contextului de planificare şi programare de la nivel naţional şi european privind politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, au fost formulate obiective, priorităţi şi acțiuni specifice de dezvoltare ale regiunii pentru exerciţiul financiar 2021-2027.

Ultima parte a documentului oferă informaţii privind cadrul în care ar trebui să se realizeze procesul de monitorizare şi evaluare a PDR pe parcursul perioadei 2021-2027. Aceste activităţi sunt importante deoarece perioada actuală de programare pune un accent mai mare pe obținerea de rezultate care să conducă la un impact real mai mare, dar şi pentru a putea realiza rapoartele strategice privind implementarea planului în 2023, 2025 şi 2027.

PDR 2021-2027 oferă cadrul necesar pentru identificarea şi integrarea/corelarea proiectelor la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, pe baza priorităţilor de dezvoltare pentru următoarea perioadă de programare. Astfel documentul conţine şi un portofoliu de proiecte prioritare strategice.

Prin acest portofoliu se urmărește creşterea absorbţiei şi impactului fondurilor la nivel regional. De asemenea, se consideră că în acest mod impactul asupra dezvoltării regiunii ar fi unul mult mai puternic, investiţiile prioritare finanţate din fonduri europene sau guvernamentale fiind multiplicate prin investiţiile realizate din fonduri private utilizate pentru proiecte complementare, conexe celor prevăzute în cadrul portofoliului de proiecte strategice la nivel regional.

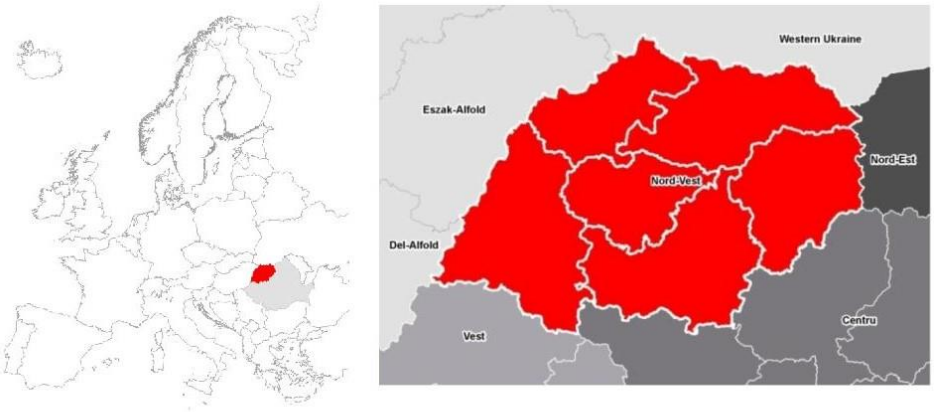
1. Localizare geografică

Majoritatea administraţiilor publice judeţene au documente de planificare pentru orizontul 2020, în baza efortului depus în perioada 2014-2020, dar la momentul elaborării prezentului document doar judeţul Cluj dispunea de Strategia de dezvoltare teritorială (PATJ) pentru

următoarea perioadă de programare (2021-2027), restul administraţiilor fiind în diferite faze de contractare sau de elaborare a acestora.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998 prin asocierea voluntară a autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km2 , reprezentând 14,3% din teritoriul României, plasându-se astfel pe locul 4 la nivel național. În nomenclatorul statistic al unităților teritoriale europene (NUTS), regiunea se plasează pe locul 29 ca suprafață între cele 2838 regiuni NUTS2 ale UE28 (conform unităților "NUTS 2021 classification"). În spațiul național, Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS1) și se învecinează în sud cu Regiunea Vest, în sud-est cu Regiunea Centru și în est cu Regiunea Nord-Est .

a. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

b. Unități NUTS2 învecinate cu Regiunea Nord-Vest (regiuni din România, Ungaria și Ucraina)

În cadrul UE, regiunea are o poziție geografică periferică, învecinându-se cu Ucraina la granița estică a UE. În interiorul UE, regiunea este situată la granița României cu Ungaria. Regiunea este situată la intersecția axelor nord-sud și est-vest ale Europei (centrul geografic al Europei fiind situat pe Tisa, în localitatea Rahău la mică distanță de orașul Sighetu Marmației).

Granița regiunii cu Ungaria se întinde pe o lungime de 265 km, regiunile vecine NUTS2 fiind ÉszakAlföld (județele Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) și parțial Dél-Alföld (județul Békés). Conform datelor furnizate de Poliția de frontieră, la începutul anului 2020, trecerea frontierei cu Ungaria era asigurată de 6 puncte de trecere rutiere (Valea lui Mihai, Săcuieni, Borș, Salonta, Urziceni, Petea) și 4 feroviare (Valea lui Mihai, Episcopia Bihor, Salonta, Carei).

În nord, granița cu Ucraina, are o lungime de 250 km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa), județele vecine fiind Zakarpatska, Ivano–Frankivska și parțial Chernivetska din Ucraina de Vest. Trecerea frontierei cu Ucraina era asigurată de 4 puncte de trecere feroviare (Halmeu, Câmpulung la Tisa, Sighetu Marmației, Vișeu) și 2 rutiere (Halmeu, Sighetu Marmației). Nu toate punctele de trecere a frontierei sunt permanent operaționale.

2. Cadrul natural

Situată în zona de interferență a regiunilor biogeografice continentală, alpină și panonică, Regiunea Nord-Vest deține o zestre naturală și peisagistică de o mare frumusețe și varietate. Din punct de vedere al reliefului, suprafața Regiunii Nord-Vest este ocupată în proporție de 28% de munți, 30% de dealuri și 42% de câmpii și văi.

Regiunea beneficiază de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate, cu mici diferențe între zonele de munte, cele de câmpie și deluroase. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 3,8 și 10,4oC, repartiția precipitațiilor este inegală, cu cantități minime de circa 550 mm în zonele joase și maxime de 1.500 mm în zona montană. Persistența stratului de zăpadă însumează 85 de zile în zonele joase și 170 de zile în zona montană. Rețeaua hidrografică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice a râurilor Tisa, Someș, Crișuri, Crasna, Tur și Barcău. Resursele de apă subterană exploatabilă în bazinul hidrografic Someș-Tisa sunt estimate la aproximativ 10 m3 /secundă, din care 6,8 m3 /secundă în bazinele hidrografice ale Someșului, și Crasnei și 3,2 m3 /secundă în bazinul hidrografic Tisa. Un rol aparte îl au izvoarele de apă minerală (Sângeorz, Anieș, Leghia, Someșeni, Bixad, etc.) și apele termale (Acâș, Boghiș ș.a.). Apele din regiune sunt în general de calitate bună, dar în continuă degradare. Indexul de exploatare a apelor în regiune a fost în 2002 între 0,11 și 0,20, mai mic decât media europeană. Resursele solului și ale subsolului se găsesc în cantități limitate, cele mai deficitare resurse fiind cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale). Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe și auro-argentifere (zona Oaș-Gutâi-Țibleș-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului și Bihorului), sare (Depresiunea Maramureșului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcăminte notabile și materiale de construcții: calcare comune, marmură (Vișteа), caolin (Parva și Aghireș), argile refractare (Șuncuiuș). Regiunea are peste 2 mil. de hectare terenuri agricole (61% din suprafața totală a Regiunii Nord-Vest), iar fondul forestier

este de peste 1 mil. de hectare (30% din total). Totodată există o suprafață de aproape 50.000 de hectare de luciu de apă.

Condițiile de sol și climă, așezarea geografică și relieful teritoriului regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de o mare diversitate și valoare, ceea ce a determinat declararea a numeroase arii naturale protejate de interes național, de interes european și mondial. Conform datelor publicate de Ministerul Mediului, în regiune se regăsesc 88 arii naturale protejate de importanță comunitară, încadrate în rețeaua Natura 2000. La acestea se adaugă 171 arii naturale protejate de interes național.

3. Structura sistemului de așezări

Regiunea Nord-Vest este formată din șase județe: Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. În 2018, regiunea cuprindea 446 unități administrativ-teritoriale din care 403 comune, 15 municipii și 28 orașe. Regiunea înregistrează un număr de 1911 localități, din care 1800 sunt sate și 111 localități în componența municipiilor sau orașelor. Cele mai multe orașe și municipii se găsesc în județul Maramureș, iar cele mai multe localități în județul Bihor.

	Municipii	Orașe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localități**
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	**15**	**28**	**403**	**446**	**1800**	**1911**
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistrița-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureș	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

Tabelul 1. Numărul unităților administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2018

* UAT-uri = municipii + orașe + comune, ** Localități = sate + localități în componența municipiilor/orașelor

Sursa: INS Tempo Online

Din datele și analizele prezentate în acest document, la nivelul regiunii rezultă o concentrare a activităților economice și implicit a locurilor de muncă în orașe, și în special în orașele mari. Acestea devin centre regionale în detrimentul teritoriilor înconjurătoare care pierd atât din punct de vedere economic, cât și din punct de vedere social, forța de muncă migrând spre centru – sursa locurilor de muncă. Această realitate privind relația strânsă dintre centrele urbane și teritoriile adiacente, bazată pe oferta de locuri de muncă, oportunități legate de educație și oferta serviciilor (publice sau private), a dus la conturarea așa numitelor zone urbane funcționale (ZUF). Conform studiului "Cadrul metodologic pentru implementarea eficientă a activităților de dezvoltare urbană durabilă" (Banca Mondială, 2015), unul din

criteriile de definire a teritoriilor adiacente este ca cel puțin 15% din populația angajată să aibă locul de muncă în centrul urban focalizator.

Zonele urbane funcționale definite în jurul municipiilor reședință de județ (exceptând polul de creștere ClujNapoca) din Regiunea Nord-Vest, cuprind:

- Oradea: Paleu, Osorhei, Santandrei, Nojorid, Girisu De Cris, Sanmartin, Ineu, Cetariu, Biharia, Hidiselu De Sus, Sacadat, Bors, Copacel, Gepiu, Sannicolau Roman, Rosiori, Tileagd, Salard, Tamaseu, Dragesti, Husasau De Tinca, Derna, Diosig, Lazareni, Brusturi, Sambata, Cefa, Ceica, Varciorog, Sarbi, Spinus, Ciuhoi, Oras Sacueni, Madaras, Dobresti, Tetchea, Holod
- Baia Mare: Grosi, Recea, Sacalaseni, Coltau, Oras Tautii-Magheraus, Oras Baia Sprie, Cicarlau, Dumbravita, Coas, Remetea Chioarului, Satulung, Sisesti, Copalnic-Manastur, Miresu Mare, Oras Cavnic, Oras Somcuta Mare, Cernesti, Ardusat, Pomi
- Bistrița: Sieu-Magherus, Mariselu, Cetate, Livezile, Galatii Bistritei, Dumitra, Budacu De Jos, Dumitrita, Sieu-Odorhei, Lechinta, Matei, Sintereag, Josenii Bargaului, Sieu, Prundu Bargaului
- Zalău: Criseni, Mesesenii De Jos, Hereclean, Mirsid, Treznea, Bocsa, Varsolt, Agrij, Romanasi, Dobrin, Coseiu, Creaca, Sarmasag
- Satu Mare: Paulesti, Lazuri, Viile Satu Mare, Vetis, Culciu, Odoreu, Dorolt, Doba, Micula, Moftin, Oras Ardud, Beltiug, Botiz, Agris, Supur, Apa, Mediesu Aurit, Acis, Terebesti, Bogdand, Craidorolt, Homoroade, Porumbesti, Socond, Valea Vinului, Turulung.

Zonele metropolitane dar și cele funcționale se păstrează ca elemente cheie în procesul de planificare urbană, mai ales în cadrul reședințelor de județ. Aceste zone au cunoscut o dinamică accentuată de dezvoltare alături de o serie de provocări care atrag după sine nevoie unei planificări integrate (ex. echipare cu dotări și infrastructură).

În anul 2019 sunt prezente 34 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private și civile. Rolul lor a fost acela de a pregăti și implementa strategiile de dezvoltare locală în cadrul Axei LEADER din PNDR 2014-2020.

Importanța ***Grupurilor de Acțiune Locală*** constă în utilizarea abordării de tip LEADER pentru dezvoltarea socio-economică a teritoriilor rurale deoarece aceste entități respectă principiul Dezvoltării Locale plasate sub Responsabilitatea Comunității dincolo de cadrul programelor operaționale aferente perioadei 2014-2020, identificând constant modalități de finanțare a unor proiecte care să ducă la atenuarea problemelor identificate pe teritoriile lor, externe sub-măsurii LEADER a PNDR 2014-2020. Aceste grupuri de acțiune locală, la nivelul regiunii de Nord Vest reprezintă aproximativ 95% din populația rurală: 1.158.000 de locuitori din 2.560.822 de locuitori, conform datelor INS din 2018. Cele mai semnificative contribuții pe care GAL-urile le-a adus în cadrul regiunii de Nord-Vest sunt: încurajarea micilor întreprinzători și diversificarea activităților economice nonagricole din spațiul rural; crearea, îmbunătățirea și diversificarea facilităților de dezvoltare economică, a infrastructurii fizice locale la scară mică și a serviciilor de bază; creșterea atractivității zonelor rurale și diminuarea migrației populației către zona urbană, în special a tinerilor; îmbunătățirea condițiilor sociale, economice și de mediu a zonelor rurale; protejarea și conservarea patrimoniului natural și cultural rural; diversificarea ofertei în eco-turism; încurajarea inițiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de inovare; crearea de Grupuri Operaționale care promovează cercetarea și transferul tehnologic în zonele rurale.

În ultimii ani GAL-urile din Regiunea Nord-Vest au dobândit o importanță majoră în dezvoltarea zonelor deservite, elaborând strategii viabile și găsind soluții de finanțare pentru problemele reale ale comunităților respective. De asemenea GAL-urile au capacitatea de a prelua extensii de programe care finanțează proiecte din zonele metropolitane, astfel încât zonele urbane să fie corect completate de proiecte cu impact în zonele rurale adiacente (ex. mobilitate). De asemenea, structurile asociative de tip GAL Urbane ar putea reprezenta mecanisme de dezvoltare ale zonelor urbane în declin.

Mediul rural din Regiunea Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1.800 sate, din punct de vedere administrativ, 48 de sate aparțin de municipii și orașe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localitățile rurale din regiune este 29.285,93 km2 , reprezentând 85,73% din suprafața totală. Comunele din regiune sunt de mărime variată, populația medie în 2018 fiind 3.229 locuitori. Cea mai mare comună este Florești (județul Cluj) cu 38.257 locuitori, populația acestei comune crescând cu 152,30% în perioada 2011- 2019. A doua ca mărime este comuna Apahida (județul Cluj) cu 13.854 locuitori, urmată de Sânmartin (județul Bihor) cu 11.778 locuitori.

Conform datelor de pe Tempo INS, în anul 2018, un număr de 66 comune (16%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care opt au mai puțin de 1.000 locuitori: Ploscoș (638 locuitori), Valea Ierii (925 locuitori) și Aiton (996 locuitori) din județul Cluj, Zalha (842 de locuitori), Lozna (939 de locuitori) și Zimbor (969 de locuitori) din județul Sălaj, Silvașu de Câmpie (981 de locuitori) din județul Bistrița-Năsăud, Poienile Izei (835 de locuitori) din județul Maramureș Se poate observa că aceste comune sunt situate, cu câteva excepții, la granițele administrative județene în spațiul interjudețean. În cazul comunelor mici și foarte mici se ridică problema eficienței și a sustenabilității funcționării instituțiilor publice de la nivel de UAT. Unele comune cu mai puțin de 1.500 locuitori sunt învecinate, în cazul acestora ar putea fi studiată oportunitatea unificării lor.

Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone rurale în funcție de profilul agricol al fiecărei zone:

1***. Zona de Vest (Câmpia de Vest):*** județele Bihor, Satu Mare și Sălaj se remarcă o pondere

mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor cu metode intensive.

2. ***Zona de Nord-Est (Carpații Orientali)***: județele Bistrița-Năsăud și Maramureș se evidențiază printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.

3***. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei)***: județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj deține o pondere mare de teren arabil și de pășune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor (metode intensive și extensive).

4. ***Zona Munților Apuseni***: județele Bihor, Cluj și Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.

Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) și nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuși se poate constata că dezvoltarea zootehniei, ecoturismului și activităților non-agricole ar putea constitui oportunitatea către care pot converge toate zonele regiunii constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

4. *Structura socio-demografică a populației*

a) Evoluția populației și potențialul demografic

Densitatea populației la nivel regional în 2018 era de 74,96 loc/km2, județul cu cea mai mică densitate fiind Bistrița-Năsăud (52,3 loc/km2), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în județul Cluj(105,59 loc/km2). Raportat la nivel național (81,92 loc/km2), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puțin favorabile așezărilor omenești în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (județul Cluj), cu 6,89 loc/km2, în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populației, de 1.858 loc/km2. Pe medii de rezidență, densitatea medie a populației în mediul rural este de 41,43 loc/km2, iar în mediul urban de 274,88 loc/km2.

Județul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce județul Maramureș are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populației pe sexe, la nivelul anului 2018, indică o populație feminină în procent de 51.15% din totalul regional, similar cu procentul național, în concordanță și cu ponderea ușor mai crescută a femeilor în totalul populației de la nivelul Uniunii Europene. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,78%), județul cu cel mai mic procent este Bistrița-Năsăud (50,17%), în toate județele populația de sex feminin depășind numeric populația de sex masculin. Populația urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,16%), la fel și în mediul rural (50,05%), situație întâlnită în toate cele 6 județe ale regiunii.

Structura populației pe medii de rezidență la nivelul anului 2018 înregistrează 1.341.966 locuitori în mediul urban (52,4% din populația regiunii), sub rata națională de 53,77%. În mediul rural se regăsesc 1.218.856 de locuitori (47,5% din populația regiunii), peste rata națională de 46,22%. Județul Cluj este de departe cel mai urbanizat (cu 65,16% din populație trăind în mediul urban), iar gradul cel mai redus de urbanizare se înregistrează în județul Sălaj (39,73%). În ceea ce privește dinamica populației pe medii de rezidență, în perioada 2012-2018 se observă o scădere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 52,67% la 52,4%. În județul Bistrița-Năsăud populația in mediul urban a crescut (diferența înregistrată fiind de 2.295 de locuitori), în timp ce în restul județelor au fost înregistrate scăderi ale populației urbane în perioada studiată.

Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etniei română este majoritară în toate județele, fiind de 70,99% din totalul regiunii. Populația de etnie maghiară se ridică la 17,37% la nivel regional si deține ponderi ridicate în județele Satu Mare (32,69%), Bihor (24,02%) și Sălaj (22,36%). Procentul locuitorilor de etnie romă din regiune este ușor mai ridicat față de media națională (3,1%), ajungând la 4,37% din totalul regional. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare în județele Sălaj (6,69%), Bihor (6,02%) și Satu Mare (5,05%).

Persoanele de etnie germană din regiune reprezintă 0,31% din populația regiunii și se regăsesc într-o proporție relativ mai mare în județul Satu Mare (1,45%). De asemenea, există o comunitate importantă de ucraineni (1,25% din totalul populației), concentrată în județul Maramureș (6,43%).

Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul anului 2018, indică faptul că populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 59 de ani reprezintă segmentul majoritar în regiune, procentual atingând 60,46% din total, puțin peste media națională de 59,27%. Procentul tinerilor, cei cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani, este de 15,87%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 16,94%.

Procentul vârstnicilor, cei peste 60 de ani, este de 23,66%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 24,94%. Procentul vârstnicilor la nivel regional se situează sub media națională (25,09%). La nivel regional, raportul de dependență demografică este de 39,53% și se situează sub media națională (40,72%). Distribuția la nivel județean indică un raport maxim în județul Sălaj (42,78%), respectiv minim în județul Cluj (38,11%). Separat, raportul de dependență al tinerilor din regiune este de 25,6%, identic cu media națională, în timp ce raportul de dependență al vârstnicilor este de 33,6%, sub media națională (36,1%).

Durata medie de viață la nou născuți în regiune este sub media națională, pe tot intervalul analizat (2012-2017). Comparativ, durata medie de viață a înregistrat o creștere continuă pe intervalul studiat, în anul 2017 fiind de 75,2 ani, puțin sub media națională (75,3 de ani).

Pe sexe, femeile au o durată de viață net superioară, în regiune atingând 78,60 ani (79,10 în Romania), raportat la doar 71,9 ani (71,7 în Romania) bărbații (date la nivelul anului 2017).

Rata natalității la nivel regional a fost de 9,3 născuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (8,6). Județele cu cea mai ridicată natalitate sunt Bistrița-Năsăud și Sălaj, ambele înregistrând o rată egală de 9,9 născuți vii la 1000 de locuitori, în timp ce județul Satu-Mare a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai mică rată a natalității din regiune (8,3).

La începutul anului 2018 rata mortalității la nivel regional a fost de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,9). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,7).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la începutul anului 2018 a fost negativă, de -2,2 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-3,3). Toate județele din regiune urmează această tendință. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional și în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în patru județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj, Maramureș și Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2012-2018, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 8,4‰ la 7,2‰, dar este la un nivel mai ridicat decât media națională (6,4‰). Se remarcă o scădere ușoară a ratei în județele Bihor, Maramureș și Satu-Mare, însă în județele Cluj, Bistrița și Sălaj, rata mortalității infantile a crescut în anul 2018 comparativ cu anul 2012. În județul Sălaj în anul 2018 a fost înregistrată o rată a mortalității infantile mai rădicată (11,1 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii) decât media regională (7,2 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2018, în Sălaj (11,1‰), iar cel mai scăzut în Cluj (6‰).

Soldul schimbărilor de domiciliu situează Regiunea Nord-Vest între cele 4 regiuni cu migrație netă pozitivă, numărul celor stabiliți în regiune (44.431) în anul 2018 depășind numărul celor care au părăsit regiunea (41.309), cu 3.122 persoane. Migrație pozitivă se înregistrează în toate cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest. Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural, care se păstrează pe întregul interval analizat 2012-2018.

b) Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață și al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al

speranței de viață), rate ridicate de morbiditate și mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă și cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce privește accesul la serviciile medicale.

În anul 2018, la nivelul regiunii au fost înregistrate 32.560 de decese. În ceea ce privește rata mortalității infantile, în regiunea Nord-Vest s-au înregistrat 3,8 născuți morți la 1.000 născuți. În mediul rural, rata mortalității infantile (4,1 născuți morți la 1.000 născuți) este mai ridicată decât în mediul urban (3,4 născuți morți la 1.000 născuți).

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ. Municipii precum Cluj-Napoca, Oradea, BaiaMare sau Marghita și-au echipat unități spitalicești cu aparatură pentru telemedicină urmând să ofere acest tip de serviciu. Investițiile continue în sistemul de sănătate a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 18.024 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat.

Din regiunea Nord-Vest (2018), județul Cluj este cel mai bine dezvoltat in domeniul medical având cei mai mulți medici (5,34 la 1.000 de locuitori), stomatologi (1,36 la 1.000 de locuitori) și medici de familie (0,6 la 1.000 de locuitori). Din punct de vedere al farmaciștilor (1,0 la 1.000 de locuitori) și al personalului sanitar medical (7,22 la 1.000 de locuitori), cel mai mare număr din regiune se înregistrează în județul Bihor.

c) Educație

Grad de cuprindere în învățământ

Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest înregistrează alături de regiunea Vest și Centru cel mai ridicat grad de cuprindere în sistemul de învățământ a populației școlare din grupa de vârstă 3-23 de ani,(excepție făcând regiunea București –Ilfov).Dintre județele Regiunii Nord-Vest județul Cluj a înregistrat cel mai ridicat grad de cuprindere situându-se mult deasupra celorlalte județe ale regiunii cu o medie a gradului de cuprindere de 109,4% (ca urmare a migrării populației școlare din mediul rural în mediul urban). Județul Bihor s-a situat pe locul 2, cu o medie a gradului de cuprindere, în perioada analizată , de

74%, iar toate celelalte județe ale regiunii nu au depășit o medie a gradului de cuprindere de 61%.

Rata abandonului școlar este în creștere și în regiunea Nord-Vest dar și la nivel național. Câțiva factori sunt sărăcia și dezavantajarea în cadrul unor segmente ale populației, migrația părinților și implicit a copiilor către alte țări, decalajul tot mai mare între mediul rural și urban în ceea ce privește asigurarea dreptului la educație, preocuparea scăzută din partea unor cadre didactice pentru diferențierea învățării în raport cu nevoile elevilor și tendința de a muta procesul de învățământ de la școală acasă.

Media ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani), la nivel national (18,1%) și la nivel regional (16,3%) rămâne mult mai ridicată decât media europeană (10,6%) calculate în anul 2017. Rata este alarmant de ridicată în zonele rurale (27,1 %) și în rândul romilor (77%, conform European Union Agency for Fundamental Rights - FRA).

Nivel preșcolar și antepreșcolar

În cadrul învățământului preșcolar, la nivelul anului 2018, în regiunea Nord-Vest au fost înscriși 76.523 de copii în grădinițe, conform datelor furnizate de INS. Dintre aceștia, 72.467 copii au fost înscriși în grădinițe proprietate publică, 4.056 copii fiind înscriși în grădinițe proprietate privată. În județul Cluj, au fost cei mai mulți copii înscriși în cadrul învățământului preșcolar (20.249 copii).

În cadrul învățământului antepreșcolar, la nivelul anului 2018, în regiunea Nord-Vest au fost înscriși 4.140 copii, reprezentând 18,92% din totalul la nivel național. La nivelul regiunii, în mediul urban, au fost înscriși 3.986 copii și doar 154 copii în mediul rural. În județul Cluj, au fost cei mai mulți copii înscriși în cadrul învățământului antepreșcolar (1.827 copii), urmat de județul Bihor (922 copii), Maramureș (720 copii), Bistrița-Năsăud (425 copii), Satu Mare (371 copii), iar cei mai puțini în județul Sălaj (81 copii).

O atenție specială trebuie acordată serviciilor de educație antepreșcolară pentru copiii între 0-2 ani, care sunt slab dezvoltate. Datele existente la nivel național prezintă informații despre copiii care beneficiază de servicii de îngrijire și supraveghere, respectiv numai 2% dintre copiii din această categorie fiind înscriși la creșă.

Serviciile de supraveghere și îngrijire a copiilor de 0-2 ani sunt oferite de către Creșe cu precădere, însă tipul acesta de intervenții pot fi asigurate și de către Centrele de zi pentru

copiii de 0-2 ani, acolo unde acestea există. Îngrijirea și supravegherea copiilor sunt tipuri de intervenții de care au nevoie, în special copiii ai căror părinți/reprezentanți legali sunt activi pe piața muncii.

Creșele și Centrele de zi pot să dezvolte și să includă în oferta proprie, serviciile de educație antepreșcolară pentru copiii de 0-2 ani creând grupe de educație antepreșcolară – grupa mica, grupa mijlocie și grupa mare.

Grădinițele pot să dezvolte și să includă în oferta proprie serviciile de educație antepreșcolară pentru copiii de 2 ani, creând grupa mare de educație antepreșcolară, cu un program educațional adecvat.

Nivel primar

Din datele statistice analizate în Planul Regional de Acțiune în Învățământ (PRAI) 2016-2025, se constată o creștere semnificativă a numărului de elevi din ciclul primar aproape în toate regiunile de dezvoltare, cu excepția Regiunii Nord-Est, unde în perioada 2007-2018, numărul elevilor din ciclul primar a scăzut cu 2281 de elevi. Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de elevi în anii școlari analizați (13501 elevi), fiind pe locul 3 după regiunea București –Ilfov (43088) și Regiunea Centru (16355 elevi). În anul școlar 2017-2018, numărul elevilor din ciclul primar din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere importantă cu 3937 de elevi, situație identificată și în celelalte regiuni.

Cea mai importantă creștere s-a înregistrat în județul Cluj, care în anul școlar 2007-2008 avea 22650 de elevi, iar în 2017-2018 avea 30600 de elevi în ciclul primar. O creștere importantă a marcat și județul Bihor, care se situează pe locul 2 la nivelul regiunii, după județul Cluj. Referitor la ponderea elevilor după mediul de rezidență (locația școlii), regiunea Nord-Vest prezintă același trend în evoluție ca și situația la nivel național, adică 56,0% mediul urban și 44,0% mediul rural, comparativ cu 56,1% mediul urban și 43,9% mediul rural, la nivel național.

Analiza ratei de cuprindere în învățământ la nivelul județelor regiunii a evidențiat o serie de particularități: județul Cluj, cel mai urbanizat județ al regiunii Nord-Vest, înregistrează o pondere de 71,3% a elevilor din ciclul primar în mediul urban și 28,7% în mediul rural, la nivelul anului școlar 2017- 2018. La polul opus se situează județul Bistrița-Năsăud cu o pondere de 41,2% în mediul urban și 58,8% în mediul rural.

La nivelul județelor regiunii, județul Sălaj a înregistrat cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar, ajungând în anul școlar 2017-2018, la valoarea de 89,6%.Celelalte județe au înregistrat rate de cuprindere mai mici, dintre care cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Maramureș unde rata netă s-a situat la 79,3%.

Referitor la mediile de rezidență, se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest, rata netă de cuprindere pentru mediul urban, în anul școlar 2017-2018, este de 98%, cea mai mare la nivel național și de 72% pentru mediul rural, cea mai scăzută la nivelul regiunilor,(excepție Regiunea București-Ilfov).

La nivelul județelor regiunii, județele Bihor și Cluj înregistrează cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar la nivel urban de 104,6%, iar cea mai mica rată este înregistrată de către județul Maramureș cu 84,1%. Pentru mediul rural cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar a fost înregistrată de județul Sălaj (82,6%), iar cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Cluj de (61,5%), la nivelul anului școlar 2017-2018.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost pe tot intervalul analizat sub media națională cu valori sub 2%, cea mai mare rată s-a înregistrat în anul școlar 2006-2007 de 1,9%, în anul școlar 2016-2017 rata abandonului a fost de 1,7%.

Nivel gimnazial

În anul școlar 2016-2017 s-a înregistrat la nivel regional, o ușoară creștere de 146 de elevi, în ciclul gimnazial, iar în 2017-2018 o scădere accentuată de la 100234 elevi la 94772 elevi.

Tendința de scădere a numărului de elevi din ciclul gimnazial, în anul școlar 2017-2018, s-a înregistrat la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare, la unele mai pregnant (Regiunea Nord-Est, Sud Muntenia, Sud-Vest Oltenia), iar la altele scăderea a fost mai mică (regiunea Centru, București-Ilfov). Evoluția ponderii elevilor din ciclul gimnazial, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) respectă gradul de urbanizare, fiind în anul școlar 2017-2018, de 56,3% în mediul urban și 43,7% în mediul rural. Analiza pe județe a evidențiat faptul că județul Cluj are cea mai ridicată pondere pe mediul urban 71,5% și 28,5% în mediul rural. Județul Bistrița-Năsăud și județul Sălaj au o pondere a elevilor de gimnaziu mai ridicată în mediul rural decât în cel urban, 59,6%, respectiv 53,8%. Tendința generală la nivelul județelor regiunii pe perioada anilor școlari analizați este de reducere continuă a ponderii elevilor de gimnaziu din mediul rural și creșterea ponderii celor din mediul urban.

Rata de tranziție de la gimnaziu la învățământul secundar superior la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național, dar cu valori de peste 95%, aceleași pentru ambele sexe. Pe medii de rezidență, rata de tranziție este semnificativ mai mare în mediul urban în comparație cu mediul rural.

Nivel liceal și profesional

Ponderea elevilor din ciclul liceal, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) în perioada anului școlar 2017-2018 a fost de 93,7%, pentru mediul urban și 6,3% pentru mediul rural. Analiza pe județele regiunii arată că ponderea elevilor de liceu din mediul urban este cea mai ridicată în județul Cluj 99,4% și cea mai scăzută în județul Bistrița-Năsăud, 85%. Tendința identificată în toate județele este de creștere a ponderii elevilor din ciclul liceal urban și scăderea ponderii în mediul rural.

Din datele statistice analizate pentru Regiunea Nord-Vest, în anul școlar 2017-2018, s-a constatat că în toate regiunile de dezvoltare numărul elevilor înscriși în învățământul profesional a fost ridicat în perioada 2007-2010, a scăzut apoi dramatic în perioada 2010-2012 (din cauza nealocării de locuri pentru învățământul profesional prin Hotărârea de guvern 77/2009 prezentată în cadrul ședinței de Guvern din 11 februarie 2009) după care a înregistrat o creștere anuală care a devenit semnificativă începând cu anul 2016.

Regiunea Nord-Vest se situează, la nivel național, pe locul 2 după Regiunea Nord-Est (22832 de elevi) cu 14226 de elevi în învățământul profesional, urmată de regiunea Centru cu 13817 elevi. Analiza pe județele regiunii în anul școlar 2017-2018, situează județul Bihor pe primul loc cu 3036 de elevi, urmat de județul Cluj cu 2983 de elevi și județul Maramureș cu 2810 de elevi. Toate județele regiunii au înregistrat creșteri semnificative ale numărului de elevi din învățământul profesional, în perioada 2015-2018.

Ponderea pe medii de rezidență, la nivel regional, este 84,9% pentru mediul urban și 15,1% pentru mediul rural. Județul Cluj are cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul urban (98%), iar județul Bistrița-Năsăud cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul rural (35%).

Rata abandonului școlar în învățământul liceal, în intervalul 2006-2011, arată că în regiunea Nord-Vest aceasta este sub media națională, mai mare la populația de sex masculin și în mediul rural.

Nivel postliceal

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non terțiar/ terțiar are valori peste media națională, cea mai mare în județul Cluj. Analiza pe medii de rezidență arată clar că învățământul postliceal se desfășoară în mediul urban, diferențele fiind foarte mari, în regiunea Nord-Vest fiind de 89,1% în mediul urban și de 0,9% în mediul rural.

Pentru învățământul postliceal datele statistice, la nivel național, arată că numărul elevilor a crescut simțitor în toate regiunile de dezvoltare. Regiunea Nord-Vest se află pe locul 4 după regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est și Nord-Est, în ceea ce privește numărul de elevi din învățământul postliceal.

Comparativ cu anul școlar 2007-2008, numărul elevilor din învățământul postliceal, din Regiunea NordVest a crescut cu 6232 de elevi pe parcursul perioadei analizate. Analiza pe județe arată că până în anul 2016, numărul elevilor din învățământul postliceal a crescut în fiecare județ al regiunii. În anul școlar 2017-2018 , județul Cluj înregistrează cel mai mare număr de elevi din învățământul postliceal, 3988 de elevi, urmat de județul Bihor cu 2396 elevi și județul Maramureș cu 2015 elevi.

Ponderea pe medii de rezidență este 97,8% pentru mediul urban și 2,2% pentru mediul rural, la nivelul regiunii. Județele Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj au o pondere de 100% a elevilor de la învățământul postliceal din mediul urban. Județul Bistrița-Năsăud are cea mai mare pondere a învățământului postliceal în mediul rural dintre toate județele regiunii, de 13,5%.

Nivel universitar

În anul 2018, numărul studenților din regiune era de 93.451, valoare mai mare cu aproximativ 3.000 de persoane față de anul 2014.

Situația la nivel de centru universitar se prezintă astfel:

▪ 74% din numărul studenților din regiune se află în Cluj-Napoca, aceștia reprezentând 21% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul 2014, aici a fost observată o creștere a numărului elevilor înscriși la licență și o scădere a celor înscriși la master și doctorat. Pe locul 2 ca număr de studenți se află Municipiul Oradea cu 17% din studenții regiunii, care reprezintă 7% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul

2014, aici a fost observată o scădere a numărului elevilor înscriși la licență și o creștere a celor înscriși la master și doctorat.

▪ 5% din numărul studenților din regiune se află în Baia Mare, aceștia reprezentând 3% din populația orașului. Pe nivel de studii, comparativ cu anul 2014, aici a fost observată o scădere a numărului elevilor înscriși la licență și o creștere a celor înscriși la master și doctorat.

▪ Restul centrelor universitare concentrează fiecare între 0,3% și 1% din studenții regiunii, care reprezintă până în 3% din populația fiecărui oraș. Dintre acestea, doar în Năsăud a crescut numărul studenților înscriși la licență comparativ cu anul 2014, în timp ce în restul orașelor tendința a fost inversă. Pe de altă parte, numărul tinerilor înscriși la master și doctorat a crescut în toate orașele, excepție făcând Sighetu Marmației.

Odată cu deschiderea internațională pe care România a căpătat-o atunci când s-a alăturat Uniunii Europene, țara și implicit Regiunea Nord-Vest au început să fie atractive pentru studenții străini. Numărul acestora a crescut constant în perioada analizată. Aceștia preferă Municipiile Cluj-Napoca (4970 studenți străini în anul 2018) și Oradea (951 studenți străini în anul 2018), cele mai dezvoltate centre universitare din regiune.

Învățământ profesional și tehnic

Rețeaua școlară pentru învățământ profesional și tehnic la nivelul Regiunii Nord-Vest în anul școlar 2017-2018 numără 154 de unități de învățământ repartizate în județele regiunii, în scădere față de anul școlar trecut. Cele mai multe unități de învățământ profesional și tehnic în Regiunea Nord-Vest sunt situate în mediul urban – 116 de unități, iar 38 de unități de învățământ sunt situate în mediul rural. Domeniile de formare cu cele mai multe școli: Mecanica (60 de școli la nivel regional), Economic (43 de școli), Turism și alimentație (43 de școli) sunt și cele mai solicitate de către operatorii economici regionali și în topul preferințelor elevilor.

Pentru învățământul profesional și tehnic analiza gradului de cuprindere în învățământ prezintă importanță pentru grupa de vârstă 15-18 ani. Conform datelor statistice Regiunea Nord-Vest se înscrie în trendul național cu o medie de 77,9% grad de cuprindere în învățământ pentru grupa de vârstă 15- 18 ani, mai mare decât media națională de 77,2% în anul școlar 2017-2018. Regiunea Nord-Vest se află pe primul loc în anul 2017-2018, urmată de regiunea Sud-Vest Oltenia și Vest. Celelalte regiuni au înregistrat valori medii ale gradului de cuprindere mai scăzute(excepție regiunea București-Ilfov).

În cadrul învățământului profesional și tehnic, analizând gradul de cuprindere la nivelul județelor regiunii, reiese că județul Cluj ocupă primul loc cu o medie de 92,3%, iar cel mai scăzut grad de cuprindere pentru grupa de vârstă analizată, a fost în județul Satu-Mare de 66,2%. Analiza pe medii de rezidență situează regiunea Nord-Vest în tendințele identificate la nivel național, cu valori mai ridicate decât cele naționale. Dacă în mediul urban gradul de cuprindere a înregistrat o valoare de 157,3% la nivelul anului școlar 2017-2018, în mediul rural media pe regiune se situează la 12,9%. Dintre județele regiunii, județul Bistrița-Năsăud a înregistrat cea mai mare valoare a gradului de cuprindere din regiune cu 184,4% pentru mediul urban, iar cel mai scăzut grad de cuprindere, județul Maramureș cu 128,3%. Pentru mediul rural cel mai mare grad de cuprindere a fost înregistrat în județul Sălaj de 20,4% iar cel mai scăzut în județul Cluj de 5,1%.

Din datele statistice furnizate, la nivel național și al regiunilor de dezvoltare, privind numărul de clase și numărul de elevi din învățământul liceal tehnologic la nivelul anului școlar 2018-2019, se constată că la nivel național au fost realizate 8.108,5 clase cu 200.129 de elevi, iar la nivelul regiunilor de dezvoltare, regiunea Nord-Est având cele mai multe clase de liceu tehnologic (1.666 clase) cu cel mai mare număr de elevi (42.107 elevi). Pe locul al doilea se situează regiunea Sud-Muntenia cu 1235 de clase cu 30.835 de elevi. Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 904 clase și 22.450 de elevi.

Tendința este în continuare de scădere a numărului de clase de învățământ liceal tehnologic, comparativ cu anul școlar 2017-2018 când au fost înregistrate 8.605 clase cu 209.195 elevi.

În anul școlar 2018-2019, la nivel național erau 2173,5 de clase a XII-a și doar 1918 clase a IX-a. În intervalul a trei ani scăderea a fost de 255,5 clase, scădere realizată progresiv an de an.

Analiza la nivelul județelor regiunii Nord-Vest a scos în evidență județul Maramureș, care în anul școlar 2018-2019 a avut 199 de clase de învățământ liceal tehnologic cu 4.993 de elevi, urmat de județul Bihor cu 198 de clase și 4.743 de elevi. Cele mai puține clase de liceu tehnologic s-au înregistrat în județul Sălaj cu 95 de clase și 2.282 de elevi, la forma de învățământ la zi.

Se evidențiază o situație aparte la nivelul județului Cluj care deși are numai 178 de clase de liceu tehnologic, are 4619 elevi, comparativ cu județul Bihor care la 198 de clase de

învățământ liceal are 4743 de elevi. Județul Cluj are o medie a numărului de elevi pe clasă de aproximativ 26 elevi/clasă, respectiv județul Bihor o medie de aproximativ 24 elevi/clasă.

Tendința națională de scădere a numărului de clase și elevi în învățământul liceal tehnologic se înregistrează și la nivelul județelor regiunii Nord-Vest.

Datele statistice la nivelul regiunilor de dezvoltare privind repartiția claselor de învățământ liceal tehnologic pe medii de rezidență a scos în evidență faptul că regiunea Nord-Vest se situează în zona de mijloc a clasamentului pe regiuni, cu 831 de clase și 20833 de elevi pentru mediul urban și 73 de clase cu 1617 elevi pentru mediul rural.

Referitor la analiza regională legată de numărul de clase de învățământ liceal tehnologic, raportată la tipul de unitate de învățământ (de stat sau particular), se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest, numărul de clase realizate de către unitățile de învățământ particular, reprezintă doar 0,7% din totalul claselor de liceu din filiera tehnologică (6 clase din totalul de 904 clase la nivelul regiunii).

Analiza pe județele regiunii a evidențiat următoarea situație:

• Din cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest doar în trei județe există clase de învățământ liceal tehnologic, în unități de învățământ particular: județul Bihor cu 1 clasă, județul Cluj cu 3 clase și județul Maramureș cu 2 clase;

• Numărul de elevi cuprinși în aceste clase, la nivel regional se ridică la 70 de elevi.

În ceea ce privește învățământul dual în anul școlar 2018-2019 sunt cuprinși la nivel național 6.506 elevi, cuprinși în clasele a IX-a și a X-a. De remarcat că numărul elevilor în învățământul dual aproape s-a dublat în anul școlar 2018-2019, de la 2.262 în anul școlar 2017-2018, la 4.224 în anul 2018-2019, ceea ce scoate în evidență creșterea interesului operatorilor economici, față de învățământul dual și nevoia de forță de muncă calificată. De remarcat faptul că și în mediul rural au fost realizate clase de învățământ dual, total 242 de elevi. Din datele cuprinse în PRAI Nord-Vest, în anul școlar 2018-2019 erau 4.926 de elevi în clasa a IX-a (din care 917 elevi în cadrul învățământului dual), 4.169 de elevi în clasa a X-a (din care 588 de elevi în cadrul învățământului dual), și 3.822 de elevi în clasa a XI-a.

Conform analizei privind evoluția la nivel național a învățământului profesional inițial în sistem dual 2012-2019, publicată de Autoritatea Națională pentru Formare Profesională in Sistem Dual, clase cu elemente de dual au fost raportate pentru anul școlar 2018-2019 in toate

județele Regiunii Nord-Vest. La nivelul Regiunii Nord-Vest s-au evidențiat următoarele domenii de interes pentru învățământul dual:

a) Județul Cluj – chimie industrială, comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică, turism și alimentație;

b) Județul Bihor – comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie , mecanică turism și alimentație;

c) Județul Bistrița-Năsăud - electric, industrie textilă și pielărie, mecanică;

d) Județul Maramureș – construcții, electromecanică;

e) Județul Satu-Mare – electric, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică;

f) Județul Sălaj - fabricarea produselor din lemn (tâmplar universal), mecanică (electromecanică, echipamente hidraulice, sudor);

Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) 2016 – 2025 conține o serie de prevederi ce ajută la dezvoltarea domeniilor tehnice de specializare în cadrul liceelor din regiune ținând cont de tendințele de pe piața muncii:

• Sectoarele economice care au înregistrat printre cele mai multe locuri de muncă vacante la nivelul regiunii sunt: Industria prelucrătoare, Alte activități de servicii, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, Comerț cu ridicata și amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, Construcții și Sănătate și asistență socială.

• Un număr semnificativ de locuri de muncă vacante înregistrate în regiune se adresează operatorilor la instalații și mașini; ansambluri de mașini si echipamente și muncitorilor calificați și asimilați. De asemenea, domeniul serviciilor are un număr semnificativ de locuri de muncă vacante.

• În contextul dezvoltării puternice în regiune a industriei prelucrătoare care oferă cele mai multe locuri de muncă, se menține ridicată oferta de locuri de muncă pentru muncitori necalificați.

• Subramurile Industriei prelucrătoare cu cel mai mare număr de salariați în 2014 la nivelul regiunii sunt: Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor, Fabricarea de mobilă, Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea, Industria alimentară și Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte.

• serie de subramuri ale industriei prelucrătoare: Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice, Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și pluta, cu excepția mobilei; Fabricarea articolelor din paie și din alte materiale vegetale împletite, fabricarea altor produse din minerale nemetalice, Fabricarea echipamentelor electrice sunt bine reprezentate la nivelul regiunii în privința numărului de salariați.

• Raportat la numărul de salariați cele mai slab reprezentate sunt subramurile industriei chimice, industriei metalurgice, industria produselor farmaceutice și fabricarea mijloacelor d transport.

• La nivelul județelor regiunii Industria prelucrătoare oferă cele mai multe locuri de muncă, iar dintre subramuri Fabricarea autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor sisemiremorcilor este cel mai bine reprezentată în județele: Bistrița –Năsăud și Cluj, iar Fabricarea de mobila oferă cele mai multe locuri de muncă în județele: Maramureș, Satu-Mare și Sălaj. În județul Bihor subramura cu cele mai multe locuri de muncă este Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașamentelor și încălțămintei; prepararea și vopsirea blănurilor.

• În regiunea Nord-Vest, ipotezele scenariului moderat al prognozei privind piața forței de muncă14, indică o creștere a cererii potențiale la orizontul anului 2020, cele mai semnificative fiind în comerț, în industria prelucrătoare și în industria extractivă, iar după 2013 în transporturi, depozitare și comunicații. Cererea potențială de forță de muncă scade în sectoarele agricultură, energie electrică și termică, gaze și apă, construcții, dar și administrație publică și apărare, învățământ și sănătate și asistență socială.

• În regiunea Nord-Vest, domeniul Mecanic se plasează pe primul loc în cererea potențială de forță de muncă din cadrul regiunii, deși ponderea sa este mai mică decât media la nivel național. Alte domenii cu o cerere semnificativă sunt: Economic, Comerț, Industrie textilă și pielărie.

• Structura cererii potențiale, pe domenii de formare ale ÎPT, în ipotezele scenariului moderat al studiului menționat anterior indică în regiunea Nord-Vest în perspectiva 2017-2020 o cerere mare pentru domeniile: Mecanică, Comerț, Economic, Industrie textilă și pielărie, Construcții, instalații și lucrări publice și Turism și alimentație.

• PRAI propune creșterea ponderii calificărilor din domeniul servicii la nivel regional, pe nivelurile de calificare 3, 4 și 5 și menținerea tendințelor la calificările din industrie, agricultură și construcții.

Formare continuă

Atât la nivel european, cât și la nivel național, se remarcă importanța din ce în ce mai mare acordată formării profesionale continue. Acesta nu este privită numai ca o modalitate de dezvoltare personală a angajaților, ci devine o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman. Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%).

Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări la sfârșitul anului 2018 existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare abordând 313 domenii. Forma de organizare juridică a furnizorilor de formare, precum și domeniile în care se organizează cursuri sunt extrem de variate.

Cele mai multe acreditări sunt pentru cursurile „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe antreprenoriale” (58 de cursuri de inițiere, calificare și perfecționare), „Formator” (42 de cursuri acreditate) și „Agent de securitate” (37 de cursuri acreditate). Peste 30 de acreditări există în domeniile „Îngrijitor bătrâni la domiciliu”, „Lucrător în comerț” , „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe informatice” „Manager proiect” și peste 20 în „Operator introducere, validare și prelucrare date”, „Ospătar (chelner), vânzător în unități de alimentație”, „Bucătar”, „Coafor”. Pe lângă cursurile care se oferă „în masă”, se evidențiază câteva cursuri pentru care există doar una sau două acreditări în toată regiunea și care ar putea reprezenta anumite nișe, particularități la nivel județean sau chiar nevoi punctuale pe piața muncii, astfel: În domeniile agroalimentar, horticultură, silvicultură:

„Lucrător în prelucrare carne, pește, lapte, conserve", „Lucrător în fabricarea conservelor din legume sau fructe", „Preparator produse din lapte", „Operator însămânțări artificiale la animale" (câte un curs acreditat în județul Cluj). De asemenea, se pot aminti cursul de „Horticultor" cu o singură acreditare în județul Bihor și „Tehnician silvic" cu o singură acreditare în județul Bihor.

Important de precizat este şi faptul că în regiunea Nord-Vest funcţioneză singurul furnizor de formare profesională din țară autorizat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Educație și Cercetării, în ocupația de însoțitor de bord. Acest furnizor are sediul în județul Cluj și are acreditare și din partea Autorității Aeronautice Civile din România. Până la data elaborării prezentului Plan de dezvoltare regională, au fost instruiți în Regiunea Nord Vest peste 1.250 de însoțitori de bord, care actualmente muncesc la diferite companii de aviație din lume. De menționat că în toată Europa sunt doar 50 de școli de însoțitori de bord acreditate de autorități aeronautice, una din acestea fiind cea din

Regiunea Nord Vest din România. Din perspectiva specializării inteligente se pot aminti cursurile acreditate doar în județul Cluj cu denumirile „Operator în industria de medicamente și produse cosmetice", „Competențe cheie commune mai multor ocupații: competențe de bază în matematică, științe, tehnologie", „Manager inovare" și „Manager de responsabilitate socială" (maxim două cursuri acreditate cu aceste denumiri), respective cursul de „Manager îmbunătățire procese", oferit de doi furnizori în jud. Cluj și de un furnizor din județul Bihor. Oferta educațională de formare a adulților în universitățile publice din Regiunea NordVest prin FC (formare continuă) și post universitare, Universitatea Tehnică Cluj 52 (FC+ post universitare), Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-40 (FC+ post universitare), Universitatea de Medicină și Farmacie Cluj-434 (post universitare), Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj- 24 (postuniversitare), Universitatea Oradea- 20 (FC), Academia de Muzică Gh. Dima Cluj- 7 (FC).

d) Resursele de muncă și formarea profesională

Populația activă civilă din regiunea Nord-Vest număra 1210,3 mii persoane în 2018, reprezentând o rată de activitate de 56,6%. În perioada analizată (2012-2018), populația activă crește, fără a atinge nivelul anului 2002.

În tot intervalul analizat populația activă la femei a fost mai scăzută decât la bărbați, rata de activitate fiind în anul 2017 de 77,3% la bărbați și 60,3% la femei. Analiza pe medii rezidențiale arată faptul că rata de activitate în mediul urban a fost de 69,7% în anul 2017, în

timp ce în mediul rural, aceasta este de 67,8%; în intervalul analizat rata de activitate pe medii rezidențiale a avut valori mai mari în mediul rural decât în mediul urban, dar începând cu anul 2013 se înregistrează creșteri în mediul urban rural în raport cu mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de activitate în regiunea Nord-Vest era cu 1,6% mai mare decât rata de activitate la nivel național.

În ceea ce privește rata de activitate pentru grupa de vârsta 15-24 ani, aceasta este cea mai dezavantajată grupă de vârstă având o pondere de 26,4 % în totalul populației, fiind mai ridicată pentru bărbați (30,8%) și mai mică în mediul urban decât în rural, 33% față de 20,1%), respectiv 20.1% fata de 33%.

În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest rata de ocupare a populației cu vârsta de muncă (15-64 ani) a fost de 66,3%, cu 2,3% mai mare decât în anul 2016, cea mai mare din tot intervalul analizat, populația ocupată fiind de 1187 mii persoane.

În ceea ce privește rata de ocupare la bărbați, aceasta a fost mai mare decât la femei pe tot intervalul analizat, în anul 2017 fiind 77,2% , față de 58,3% la femei. Rata de ocupare în mediul urban în 2017 era de 67,7% față de 64,6% în mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de ocupare în regiunea Nord-Vest este mai mare cu 2,4%.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2017 indică diferențe substanțiale între rural și urban:

• doar 6 % din populația ocupată din mediul rural are studii superioare, față de 31% în mediul urban

• 54% din populația ocupată din mediul rural are un nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) - față 61 % în mediul urban.

• mare parte din populația ocupată din mediul rural (38%) are un nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau mai puțin) - față de numai 6 % în urban. Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă arată faptul că în anul 2017 grupa de vârstă 35-44 ani are gradul cel mai mare de ocupare pe piața muncii (85%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018) urmată de grupa 45-54 ani și grupa 25-34 ani. Cel mai mare număr de persoane inactive se află în grupa de vârstă de peste 65 de ani (91,4%) și 15- 24 ani (73,6%) (conform PRAI 2016-2025, actualizat 2018).

Rata șomajului BIM era de 3,7% în anul 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, când rata șomajului era de 4,6% , respectiv 4,3%, rata șomajului în 2017 (3,7%) fiind comparabilă cu cea din 2008 (3,8%), înaintea crizei economice și cu 1,2% mai mică decât rata șomajului BIM la nivel național. De altfel pe tot intervalul analizat 2012-2017, rata șomajului în regiunea Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național.

Din analiza evoluției șomajului de lungă durată, care s-a analizat în intervalul 2008-2017, în regiunea Nord-Vest, rezultă faptul că numărul de șomeri a scăzut în intervalul 2015-2017, înregistrându-se un număr de 15,7 mii persoane șomeri în 2017, în scădere cu 7000 față de anul 2016 și cu 9000 față de anul 2015. Cel mai mare număr de șomeri s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, datorită crizei economice.

Analizând situația în comparație cu celelalte regiuni, rezultă că regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea între regiuni, după București-Ilfov și regiunea Vest, în ceea ce privește numărul de șomeri de lungă durată.

e) Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale

Gradul de sărăcie și de excluziune socială din România a ajuns în 2018 la 32,5% din populație, în scădere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 35,7%. Conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2012, indicatorul a scăzut în 2018 cu aproximativ 11 puncte procentuale.

Metodologia de calcul a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei privind indicatorii aferenți sărăciei este diferită de cea a Uniunii Europene. Astfel, conform raportului elaborat pe perioada 2012- 2017 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, rata sărăciei severe a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2012-2017, atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii Nord Vest. Conform datelor INS din 2017, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 la nivel național între cele mai puțin sărace regiuni, rata sărăciei relative crescând de la 17,4% în 2012 la 19% în 2017.

Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii și vârstnicii, pe criterii de vârstă, dar și agricultorii, șomerii și pensionarii agricultori, după profilul ocupațional. Pe tipuri de gospodării, riscul de sărăcie este mai mare pentru persoanele singure (în special, vârstnicii singuri), persoanele din gospodăriile monoparentale și cele din gospodăriile numeroase, formate din doi adulți cu trei sau mai mulți copii și din trei sau mai

mulți adulți cu copii. Pe medii rezidențiale, riscul de sărăcie este mai ridicat pentru populația din mediul rural.

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau șomeri, precum și a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire și pregătire profesională, cunoscut fiind că și numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. În plus, părinții „săraci", cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-și permit să își trimită copiii la grădiniță sau școală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleași, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

f) Dezvoltare umană locală și marginalizare

Dezvoltare umană locală

Conform Indicelui Dezvoltării Umane Locale, în anul 2011, județul Cluj este singurul din Regiunea Nord Vest încadrat în categoria superioară de dezvoltare, fiind al 4-lea în topul național. Acesta este urmat de județul Maramureș care este în categoria județelor dezvoltate, în timp ce județele Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Bihor sunt județe mediu spre superior dezvoltate. Județul Sălaj este pe ultimul loc între județele regiunii cu o dezvoltare medie. Nici un județ al regiunii nu este încadrat în categoria dezvoltare mediu-inferioară.

În fiecare județ din regiune, majoritatea populației - între 30% și 53% - trăiește în localități cu dezvoltare medie spre ridicată. Excepție face județul Cluj unde majoritatea populației trăiește în localități cu dezvoltare comprehensivă; cu toate acestea, aici procentul populației care trăiește în zone cu dezvoltare medie spre scăzută este mai mare decât cea care se află în localități cu dezvoltare medie.

În restul județelor între 9% și 18% din locuitori se află în localități cu dezvoltare comprehensivă. Procentul persoanelor care trăiesc în zone cu cea mai mică dezvoltare variază între un minim de 0,2% în județul Maramureș și un maxim de 2,8% în județul Cluj. Astfel, se poate firma faptul că gradul de dezvoltare mare al unui județ nu înseamnă lipsa problemelor în tot teritoriul acestuia.

În conformitate cu prevederile POR 2014-2020, comunitățile marginalizate sunt sprijinite prin Intervențiile susținute în cadrul Axei 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, Prioritatea de investiții 9.1 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC). Intervențiile sprijinite în cadrul acestei priorități de investiții pot include diverse tipuri de investiții, în funcție de nevoile specifice identificate la nivel local în cadrul SDL elaborate de către Grupurile de Acțiune Locală (GAL) și se referă la investițiile în infrastructura de locuire, investiții în infrastructura de sănătate, servicii sociale – construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ dotarea centrelor comunitare integrate medico-sociale; investiții în infrastructura de educație); investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate, construirea/ dotarea cu echipamente a infrastructurii întreprinderilor de economie socială de inserție.

De asemenea, comunitățile marginalizate sunt susținute și din POCU 2014-2020 - AP 5 – Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității). Acțiunile care se finanțează prin Axa Prioritară 5 din POCU 2014-2020 (OS 5.1) cuprind măsuri integrate destinate comunității marginalizate vizate de SDL, în următoarele domenii: educație, ocupare, dezvoltare/furnizare de servicii (sociale/ medicale/ medico-sociale); asistență socială; combaterea discriminării sau segregării.

Conform Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate elaborat de Banca Mondială în anul 2014 pe baza datelor de la Recensământul Populației și al Locuințelor din anul 2011, în fiecare centru urban din regiune se regăsește populație dezavantajată din punct de vedere a cel puțin două criterii. Din cele trei (criteriile principale pentru identificarea și examinarea sărăciei, mai ales sărăcia multidimensională și marginalizarea sunt:

●capitalul uman (de regulă educația, sănătatea și numărul de membri sau de copii ai familiei);
●ocuparea forței de muncă (de regulă raportat la numărul de șomeri, munca la negru,

munca în agricultura de subzistență); și

●condițiile de locuire (mai ales referitor la nesiguranța locativă, calitatea locuințelor și racordarea la rețelele de utilități publice).

În 18 orașe mai mult de jumătate din populație se află în această situație, cu procente alarmante de peste 80% în Vișeu de Sus, Săcueni, Sălișteа de Sus, Borșa, Sângeorz-Băi, Dragomirești și Livada (unde mai mult de 90% din rezidenți se află în situații de dezavantajare). Pe de altă parte, municipiile au înregistrat o situație mai favorabilă, cu maxim

30% din populație fiind dezavantajată. În cazul acesta, Municipiul Sighetu Marmației face excepție, cu peste 40% din locuitori în această situație. În cadrul municipiilor se pot identifica și probleme specifice de locuire, astfel încât, cele mai mari procente – de peste 10% din totalul populației – de populație dezavantajată din acest punct de vedere au fost înregistrate în Cluj-Napoca, Oradea și Bistrița. Locuirea precară se referă la proporția locuințelor fără curent electric, proporția locuințelor supraaglomerate (< 15,33 m2 pe persoană) și la nesiguranță locativă sau proporția gospodăriilor ce nu dețin o locuința proprietate personală.

O altă problemă specifică centrelor urbane sunt zonele marginalizate, acestea fiind dezavantajate simultan din punct de vedere a celor 3 criterii: capital uman, ocupare și locuire. Zonele Urbane Marginalizate (ZUM) necesită intervenții integrate pe o perioadă îndelungată de timp, cu accent pe implicarea populației în rezolvarea problemelor comunității și eforturi susținute din partea municipalităților și altor actori locali pentru ruperea cercului vicios al marginalizării. Orașele Șomcuta Mare, Tășnad, Șimleu Silvaniei, Sângeorz-Băi, Săliștea de Sus, Valea lui Mihai, Livada și Săcueni au peste 10% din populație cuprinsă în ZUM-uri, iar orașele Vișeu de Sus și Huedin și Municipiile Salonta, Turda și Marghita au între 5% și 8% din populație în aceeași situație.

g) Incluziunea socială a romilor

Romii reprezintă cea mai mare și mai vulnerabilă minoritate în Uniunea Europeană, comunitatea lor fiind în general marginalizată și discriminată, membrii lor trăind în condiții socio-economice precare.

Incluziunea romilor și a altor categorii defavorizate în viața socială și economică este necesară pentru a atinge obiectivele Pilonului european al drepturilor sociale (implementate prin Obiectivul de Politica 4 al politicii de coeziune 2021-2027). Acest proces presupune însă o schimbare de mentalități, atât din partea majorității cât și din partea acestei minorități. În ciuda politicilor și strategiilor existente la nivel de UE, de țara și de județ excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă,

în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații referitor la locul de muncă.

În România, majoritatea oamenilor expuși riscului de sărăcie sau de excluziune socială locuiesc în zonele rurale. Dar sărăcia în mediul rural se prezintă sub multe forme, de

la sărăcia din satele mici și cele cu populație îmbătrânită până la comunități caracterizate prin capital uman scăzut, printr-o slabă ocupare formală a forței de muncă și prin locuințe improprii.

In România criteriile principale pentru identificarea și examinarea sărăciei, mai ales sărăcia multidimensională și marginalizarea sunt:

a) capitalul uman (de regulă educația, sănătatea și numărul de membri sau de copii ai familiei);

b) ocuparea forței de muncă (de regulă raportat la numărul de șomeri, munca la negru, munca în agricultura de subzistență);

c) condițiile de locuire (mai ales referitor la nesiguranța locativă, calitatea locuințelor și racordarea la rețelele de utilități publice).

Conform datelor prezentate în SocioRoMap - Ancheta experților locali privind comunitățile și grupările compacte de romi din România, cea mai însemnată populație de romi este localizată în regiunea Centru (240.104), respectiv Sud-Muntenia (217.919). Trebuie subliniat și faptul că în afara regiunii Vest, numărul romilor depășește 100.000 în toate regiunile. Proporția cea mai ridicată a romilor a fost raportată în regiunea Centru (10,1%), urmată de Sud-Muntenia și București, ambele cu un procent de 6,9% iar proporția cea mai scăzută a fost raportată în regiunea Nord-Est. Raportările sunt concordante cu datele recensământului în cazul regiunii Nord-Vest (6%), iar în cazul Bucureștiului experții locali au raportat de 3,4 ori mai mulți romi față de recensământ. Numărul romilor raportat de către experții locali a fost cel mai mare în București (110.205). În județul Mureș experții au raportat 66.831, în Brașov 55.993, în Călărași 46.713, în Bihor 45.332, în Sibiu 41.027 romi. Numărul absolut al romilor depășește cifra de 10.000 în fiecare județ al țării. La nivel național, 25,1% dintre familiile rome beneficiază de VMG (Venitul Minim Garantat). Proporții mai ridicate au fost înregistrate în mediul rural, în comune mai mici, respectiv în regiunea Nord-Vest. Județele cu cele mai ridicate proporții de beneficiari sunt Teleorman (56%), Maramureș (52%), Suceava (53%), Brăila (50%), Harghita (49%), Sălaj (49%), Vrancea (47%), Dolj (45%) și Bihor (45%). Cele mai scăzute proporții sunt indicate în București (0,5%), Ilfov (11%), Timiș și Tulcea (19%).

În ciuda politicilor și programelor existente, excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații de căutare a unui loc de muncă sau chiar la locul de muncă. Au fost alocate fonduri europene prin programe destinate incluziunii populației de etnie romă, cum ar fi POCU 2014-2020 care de adresează persoanelor dezavantajate prin axa 4 (Incluziune socială și combaterea sărăciei) axa pe care in Regiunea Nord Vest au fost depuse 64 de proiecte, iar pe axa 5 (Dezvoltare locală) au fost depuse 13 proiecte. Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS) a lansat, de asemenea, programe de susținere a următoarelor activități: incluziunea socială (cu accent pe comunitățile de romi), dezvoltarea socioeconomică, egalitatea de șanse, combaterea sărăciei, dezvoltarea comunitară și educație.

h) Deprivarea materială

Amploarea stării de sărăcie poate fi mai bine relevată dacă se analizează, complementar sărăciei monetare, aspectele de deprivare materială, incapacitatea unor persoane de a-și asigura condiții de viață normale pentru actualul stadiu de dezvoltare a societății. Deprivarea materială poate fi indusă și de alți factori non-monetari, care țin de trăsăturile caracteristice ale persoanelor (sex, vârstă, nivel de instruire, sănătate, statut ocupațional etc.) sau ale cadrului socio-economic în care trăiesc persoanele respective (mediu de rezidență, nivel general de dezvoltare al comunității, piața muncii etc.) Starea de deprivare materială din punct de vedere economic ar putea fi considerată forma cea mai greu suportabilă, deoarece aduce atingere mai multor aspecte importante ale vieții în gospodărie. Lipsa posibilităților financiare face ca unele persoane să nu poată susține cheltuielile impuse de consumul unor produse alimentare de bază, de întreținerea corespunzătoare a locuinței, de achitarea unor obligații și plăți curente, de asigurarea unor condiții de odihnă și refacere în afara cadrului gospodăriei, dar și de acoperirea unor necesități financiare apărute în mod neașteptat și care grevează suplimentar bugetul propriu.

Analiza evoluției persoanelor în vârstă de până la 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă a muncii, în profil regional, evidențiază faptul că cele mai scăzute rate se înregistrează în regiunea Nord-Est (2,9%) și Nord-Vest (4,7%), iar cea mai mare rată în regiunile Sud-Est și Sud-Vest Oltenia. Ponderea persoanelor care sunt expuse riscului de sărăcie, se află în stare de deprivare materială severă și trăiesc în gospodării cu intensitate

foarte redusă a muncii, a scăzut în anul 2017 cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2014 (11,8%).

5. Infrastructura

a) Infrastructura de transport regional

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene IV (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), V (Venice - Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) și IX (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chișinău - București - Dimitrovgrad – Alexandroupolis).

Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare, dintre care axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

Infrastructura rutieră

În Regiunea Nord-Vest, infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox. 33 km. Rețeaua TEN-T centrală traversează partea sudică a regiunii și unește Alba Iulia de Câmpia Turzii și Târgu-Mureș continuând spre Regiunea de Dezvoltare Nord-Est.

Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest, astfel:

• Dinspre Regiunea Vest spre Municipiul Oradea (de-a lungul drumului european E671, spre Municipiul Marghita de-a lungul drumului național DN19E, spre Municipiul Zalău de-a lungul drumului național DN19B, spre Municipiul Cluj-Napoca și Municipiul Turda de-a lungul drumului european E81, unde se intersectează cu rețeaua TEN-T Core rutieră;

• Din Satul Halmeu (județul Satu Mare), spre Municipiul Satu Mare și Municipiul Carei de-a lungul drumului E671, spre Orașul Tășnad de-a lungul drumului național DN1F, spre

Municipiul Zalău de-a lungul drumului european E81, unde se întâlnește cu tronsonul menționat anterior (parte din rețeaua TEN-T Comprehensive).

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2018, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.738 km, respectiv 14,8% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creștere a infrastructurii rutiere în anul 2018 față de anul 2012 cu 1,47%, puțin sub media de 2,43% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în județul Cluj (3,97%). Din totalul drumurilor din regiune, 18.6% sunt proprietate publică, fiind administrate de Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere din România (CNAIR), restul de 81,4% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

Din totalul de 12.738 km, doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%. Rețeaua de drumuri însumează un total de 12.738 km, din care 1.690 km nu se prezintă în condiții de utilizare optime. Doar 4.256 km de drumuri sunt modernizați, ceea ce reprezintă un procent de 33,41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42,54%. Conform INS, în anul 2018, drumurile naționale în Regiunea Nord-Vest acopereau o rețea de 2.369 km, din care 2.218 km sunt modernizate.

Conform INS, în anul 2018, lungimea rețelei de drumuri județene din Regiunea Nord-Vest atingea 5.222 km, din care 1.427 km modernizați, 2.761 km cu îmbrăcăminți ușoare rutiere, 777 km pietruiți și 257 km de pământ. În perioadele anterioare de programare, modernizarea/reabilitarea drumurilor județene a fost o prioritate. Astfel, peste 327 km de drumuri județene au fost reabilitate/modernizate prin Programul Operațional Regional (POR) 2007-2013, Axa 2: „Îmbunătățirea infrastructurii regionale și locale de transport” (conform Raportului final de implementare 2007-2013). În perioada 2014-2019 sunt în curs de modernizare încă 1.100 km de drumuri județene, prin POR 2014-2020 Axa 6 „Îmbunătățirea infrastructurii de importanță regională, precum și a sistemelor de transport durabile” (conform datelor furnizate de OI ADR Nord-Vest). Cu toate acestea, conform INS, la nivelul anului 2018, procentul drumurilor modernizate din total drumuri județene din Regiunea Nord-Vest a fost cel mai mic la nivel național (27%, față de 56% în Regiunea Centru). Drumurile județene modernizate din regiune au reprezentat doar 10% din totalul drumurilor județene modernizate la nivel național. Conform INS, în 2018, din totalul de 5.147 km drumuri comunale, doar 611 km au fost modernizați, 1.111 km au îmbrăcăminți ușoare rutiere, 1.992 km sunt pietruiți și 1.433 km sunt de pământ, ceea ce duce la concluzia că

starea drumurilor comunale este degradată și cu soluții tehnice depășite, nepermițând un acces facil spre zonele rurale mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare (precum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud).

Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar de importanță națională și europeană.

Lungimea rețelei feroviare în anul 2018 atinge 1.668 km, din care 311 km sunt linii electrificate (18.64%), iar 244 km sunt linii duble (14.62%). La nivelul anului 2018 față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 48,7 km/1000 km2 densitatea cea mai mare se regăsește în județul Bihor (66,3 km/1000 km2), Bistrița-Năsăud înregistrând de asemenea valori peste medie. Cea mai redusă densitate o găsim în județul Maramureș (32,8 km/1000 km2), județele Satu Mare, Sălaj și Cluj situându-se de asemenea sub medie. În ce privește rețeaua feroviară, încă din perioada de programare 2007-2013 a fost inițiat un program de modernizare a gărilor.

Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de inter-modalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare. Conform Master Planului General de Transport (MPGL), intervențiile pe sectorul feroviar in Regiunea Nord-vest vizează următoarele trasee: Cluj-Napoca – Episcopia Bihor (reabilitare la nivelul vitezei proiectate, dublare linie si electrificare), Câmpia Turzii - Cluj-Napoca, Cluj-Napoca - Ilva Mică, Oradea - Salonta – Arad, Oradea - Carei - Satu Mare - Baia Mare - Jibou - Dej (reabilitare) . Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7.71% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu Vestul european.

Infrastructura aeriană

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale pe cale rutieră/feroviară. De exemplu, timpul necesar pentru parcurgerea unei distanțe de aproximativ 150 km (cum sunt distanțele dintre ClujNapoca, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Bistrița)

variază între 2,5 și 3 ore. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală.

Transportul de marfă

În ceea ce privește traficul de marfă, la nivelul regiunii se înregistrează cele mai mari valori, din perspectiva numărului de vehicule ce se deplasează zilnic, în zonele Municipiului Oradea și Municipiului Cluj-Napoca, mai exact pe următoarele tronsoane circulând peste 30,000 de vehicule zilnic: între Municipiul Oradea și Orașul Aleșd (spre est); între Municipiul Oradea și Comuna Hidișelu de Sus (spre sud-est); între Municipiul Cluj-Napoca și Municipiul Turda.

Conectivitatea la rețeaua TEN-T

Din analiza accesului la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare) rezultă că zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud și zona estică a județului Maramureș (Munții Maramureșului și Rodnei) sunt izolate și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene.

În aceeași situație rămâne și zona Munților Apuseni. În lipsa investițiilor în transportul pe cale ferată analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu a fost aprofundată, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier și aerian.

Conectivitatea transfrontalieră

Granița Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, trecerea graniței fiind asigurată de 6 treceri de graniță rutiere (persoane și mărfuri) și 4 feroviare. Deși distanța medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localități din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuității rețelelor de trafic. Trecerile de frontieră Borș - Ártánd și Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată granița cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată granița (15.000 de vehicule dinspre și 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania și lipsa electrificării pe linia TEN-T. Viteza de trafic rutier și feroviar cea mai scăzută este între municipiile Satu Mare și Nyíregyháza, rută pe care se circulă în medie cu 57,3 km/h cu mașina și cu 29 km/h cu trenul. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public

între Oradea și Debrecen, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniței există 2 aeroporturi internaționale, iar pe partea maghiară unul la Debrecen. Prin intermediul a două proiecte transfrontaliere, finanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România 2007-2013 au fost construite piste de biciclete de 40 km între Satu Mare și Fehérgyarmat (din care 18 km pe teritoriu românesc) respectiv de 35 km între Oradea și Berettyóújfalu. De asemenea, prin Programul Interreg V-A România-Ungaria 2014-2020, Axa Prioritară 2: „Îmbunătățirea Mobilității Transfrontaliere Durabile Și Eliminarea Blocajelor", Obiectivul specific 2.2: „Creșterea procentului de pasageri care folosesc forme de transport durabile – cu emisii reduse de carbon și nivel redus de zgomot – pentru deplasarea transfrontalieră", s-au construit piste de biciclete în 2015 pe traseul Turulung-Magosliget (18 km pe teritoriu românesc), iar în 2019 s-a extins traseul de biciclete existent între Salonta - Békéscsaba cu încă 8,778 km (6 km pe teritoriul românesc) de noi porțiuni de pistă, în Sarkad, Salonta și Mădăraș.

b) Mobilitate urbană durabilă

În ceea ce privește nevoile orașelor în domeniul mobilității se remarcă în continuare diferențe majore între municipiile reședință de județ și orașele mici, sub 25.000 locuitori. Pentru acestea cea mai mare parte a proiectelor finanțabile pe axa 3.2 din POR nu sunt pretabile.

Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027", la nivelul Regiunii Nord-Vest nu există astfel de PMUD-uri pentru toate municipiile și orașele. Astfel, 16 din cele 43 de municipii și orașe nu au PMUD. Principalul motiv pentru care unele orașe din regiune au decis să nu realizeze Planuri de Mobilitate Urbană este faptul că măsurile / proiectele finanțabile din axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) nu corespundeau cu nevoile acestora.

Transportul public local

În anul 2018, la nivelul regiunii era înregistrat un număr de 906 mijloace de transport public în comun, semnificativ mai mare față de Regiunea Sud Est (cu 809 vehicule), plasată pe locul 3 la nivel național. Procentul pasagerilor transportați în regiune cu tramvaiul este de 15,3 %, cu autobuze și microbuze 68,3% și cu troleibuze 16,4 %. În 2018, doar două județe au transport public local cu tramvaiul, Bihor și Cluj, care au transportat 29.597 mii pasageri, respectiv 17.099 mii pasageri. Troleibuzele circulă doar în Cluj și Maramureș, în 2018 transportând 45.137 mii pasageri, respectiv 4.910 mii pasageri.

Conform datelor din „Strategia Regională de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, din cele 15 municipii ale Regiunii Nord-Vest, 9 au transport în comun la nivel local (Oradea, Cluj Napoca, Satu Mare, Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Turda, Sighetu Marmației), din care 3 au dezvoltat transport în comun la nivel metropolitan (Cluj-Napoca, Oradea, Baia-Mare). Din cele 28 orașe ale Regiunii Nord-Vest, 2 au transport în comun (Baia Sprie și Tăuții Măgheruș, operator comun cu Baia Mare). Începând cu anul 2021, încă 4 municipii și 7 orașe preconizează să ofere acest tip de serviciu (Carei, Câmpia-Turzii, Marghita, Gherla, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Seini, Negrești-Oaș, Valea lui Mihai).

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele regiunii a totalizat 4.228 km în anul 2018, reprezentând 13,40% din totalul național. Cei mai mulți kilometri stradali sunt în județul Maramureș, județ care are 1.432 km de străzi în cele 13 orașe și municipii ale județului. Rețeaua stradală totalizată în județul Sălaj este de 311 km, în cele 4 aglomerări urbane. Procentual, în regiune peste 66,15% din rețeaua stradală este modernizată, puțin sub procentul național de 69%. Cele mai multe străzi modernizate sunt în județul Cluj (78,5%), cele mai puține în județul Maramureș (52%).

Mobilitate activă

În ceea ce privește deplasările pietonale și infrastructura aferentă acestora se remarcă o accesibilizare scăzută, precum și o subdimensionare a acestora în special a celor amenajate în noile zone rezidențiale. Majoritatea trotuarelor se confruntă cu problema parcărilor neregulamentare atât în zona locuințelor colective, dar și în zona centrală, rezultând într-un traseu îngreunat și de multe ori nesigur pentru pietoni. Totodată, multe dintre orașele mici nu dispun de zone pietonale, deplasările pietonale rezumându-se la circulațiile pietonale (trotuare, alei) aflate într-o stare precară. Cu toate acestea, se remarcă o serie de proiecte de pietonizare implementate în orașele și municipiile din regiune, acestea fiind pregătite încă din perioada trecuta de programare. Printre acestea se numără proiectele implementate în municipiile reședință de județ Cluj-Napoca, Bistrița, Oradea, Satu Mare și Baia Mare, dar și amenajările punctuale din orașe de dimensiuni mai mici precum Sighetu Marmației, Beclean, Carei sau Jibou. În ceea ce privește transportul velo, niciunul dintre orașele și municipiile din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest nu prezintă o rețea completă de infrastructură destinată mersului pe bicicletă. Pistele existente se regăsesc în 13 dintre orașele din Regiune, iar în

marea lor majoritate acestea sunt deficitare, fiind subdimensionate și amenajate pe trotuar, îngreunând deplasarea pietonilor. Parcările pentru biciclete sunt reduse și nu satisfac cererea locală. Cei mai mulți km de piste de biciclete se regăsesc în municipiile Oradea (25km), Cluj-Napoca (12 km), Dej (12.5 km) și Satu Mare (18 km). Municipiul Cluj-Napoca este și singurul din Regiune care deține un sistem de bike-sharing.

Parcare

Cererea ridicată de locuri de parcare, precum și deficitul acestora este una dintre problemele cu care se confruntă orașele și municipiile din Regiunea Nord-Vest. Toate orașele care au implementat un plan de mobilitate urbană, au dezvoltat și o politică de parcare, în majoritatea cazurilor sub forma unui regulament local pentru parcări. Măsurile de management al parcărilor sunt, însă, la un nivel incipient, acestea concretizându-se de cele mai multe ori sub forma tarifării parcărilor rezidențiale și/sau a celor aflate în zonele centrale. Cu toate acestea, se remarcă și exemple pozitive de gestionare a parcărilor precum aplicația TPARK (plata parcării prin SMS), disponibilă în municipiile reședință de județ, dar și în Municipiile Sighetu Marmației, Dej și Turda.

c) Infrastructura de utilități

Alimentarea cu gaze naturale

Conform INS, în 2018, numărul localităților alimentate cu gaze naturale din Regiunea Nord-Vest a fost de 141 (cu două localități mai mult decât in 2011), din care 31 localități în mediul urban. Procentual, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 14,9% din totalul localităților alimentate cu gaze naturale la nivel național. La nivel regional, în mediul urban, 72% din orașe și municipii erau alimentate cu gaze naturale, sub media națională de 75%. În mediul rural însă procentul de 27% este superior celui național de 24,3%. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale a fost 6.428 km în 2018, reprezentând 15,5% din rețeaua națională. Volumul gazelor naturale distribuite în regiune s-a ridicat 902.501 mii m3 , un consum relativ redus față de celelalte regiuni, reprezentând 10 % din gazele naturale distribuite la nivel național. Pentru uz casnic s-au distribuit 401.607 mii m3 . În profil teritorial, se înregistrează consumuri net diferite, atât între județe, cât și între zonele urbane și rurale. În județul Cluj se regăsesc 2.440 km de conducte de distribuție a gazelor naturale, reprezentând 38% din totalul regional. La polul opus se situează județul Sălaj, cu un număr de 497 km de rețea, puțin sub 8% din totalul regional. Din punctul de vedere al consumului, 42% din volumul total distribuit în regiune se înregistrează în județul Cluj și doar 5,7% în

județul Sălaj. Raportat la populația rezidentă, în 2018 consumul total maxim este de 544 m3 pe locuitor în județul Cluj, minimul înregistrându-se în județul Maramureș, cu un consum de 219 m3 pe locuitor. Se remarcă o creștere semnificativă a consumului total în județul Bihor, care în perioada 2012-2018 a înregistrat o creștere cu aproximativ 400 % , ajungând la 213.507 mii m3 .

Rețeaua de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat. În 2018, numărul localităților în care se distribuie energie termică din Regiunea Nord-Vest a fost de 5 (2 în județul Cluj și 3 în județul Bihor), în scădere față de anul 2011 cu 2 localități.

Analiza în profil teritorial relevă concentrarea sistemelor publice de distribuție a energiei termice în mediul urban. Consumul a scăzut în 2018 la 82,9% față de anul 2012, în județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Sălaj și Satu Mare sistemul de termoficare public fiind complet abandonat în 2018.

Alimentarea cu apă potabilă

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a fost de 12.767,9 km în regiune în anul 2017, reprezentând 15,55% din rețeaua națională (82.090,4 km). Rețeaua s-a extins în perioada 2012- 2017 cu 18,73% la nivelul regiunii. La nivel național, în același interval de timp, rețeaua s-a extins cu 20,19%. La nivel regional la cei doi poli opuși se află județul Bistrița-Năsăud, unde în acești 6 ani lungimea totală a conductelor a crescut cu 33,54%, și județul Cluj unde s-a înregistrat o creștere de doar 6,49%. În anul 2017, numărul localităților cu rețea de distribuție a apei potabile din Regiunea Nord-Vest a fost de 405, însemnând 15,98% din totalul localităților alimentate cu apă la nivel național. Pe medii de rezidență, în Regiunea Nord-Vest toate localitățile din mediul urban sunt alimentate cu apă, la nivel național procentul fiind de 99,06%.

Rețeaua de canalizare și stații de epurare

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 6.278,2 km în anul 2018, reprezentând 16,33% din rețeaua națională. În perioada 2012-2018,

lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 60,29%, superior creșterii la nivel național (55,10%).

Numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 229 (43 din mediul urban și 186 din mediul rural) în anul 2018, crescând comparativ cu anul 2012 cu încă 92 localități. Toate orașele din Regiunea Nord-Vest sunt conectate la sisteme publice de canalizare. În mediul rural numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare a crescut cu 95,79% între 2012 și 2018. Astfel Regiunea a ajuns să deservească doar 46,15% din totalul localităților cu rețea de canalizare publică din regiune. Sălajul este județ cu cea mai slabă conectare unde doar 25% din localități din mediul rural au acces la acest serviciu. Județul Cluj este pe primul loc însă cu doar 64 % din localități din mediul rural conectate la sistemul public de canalizare. Populația deservită de sisteme de canalizare din regiune în 2018 fost de 1.324.165 persoane cu 12,59% mai mult față de numărul locuitorilor deserviți în 2012. Acest număr reprezintă 51,71% din populația regiunii și 6,78% din populația țării. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune este aproape de rata populației deservite de sistemul de canalizare la nivel național (52,7%).

d) Infrastructura de telecomunicații

Principalii operatori de internet 3G și 4G declară că există acoperire pe marea majoritate a teritoriului regiunii Nord-Vest. În hărțile prezentate de aceștia zonele neacoperite de transfer de date prin 3G și 4G sunt cele montane sau unele zone rurale. Din 2019, două orașe din regiune, Cluj-Napoca și Oradea, beneficiază de tehnologia de internet mobil de tip 5G.

Accesul mediului de afaceri la TIC

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 2 atât în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2017. Doar 35,6% firmele din Regiunea NordVest (altele decât microîntreprinderi) aveau site-uri web, la mare distanță de cele din București-Ilfov și la 15,2 puncte procentuale față de cele din regiunea Centru.

Accesul la internet

La nivelul 2018, o pondere de 79,8% dintre gospodăriile din România au acces la rețeaua de Internet acasă, comparativ cu anul 2011, când doar 43,3% aveau acces. Interesul manifestat pentru conectarea la Internet este influențat însă de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu și disponibilitatea financiară pe care fiecare gospodărie

o are. Transpunerea acestora în decizia de a achiziționa un computer acasă sau de conectare la rețeaua de Internet pot explica decalajele mari întâlnite între mediul urban și cel rural.

Broadband

Conform EUROSTAT, în 2019 un procent de 85% din gospodăriile din Regiunea Nord-Vest au acces internet broadband, față de numai 51% în 2012. Raportat la nivel național, Regiunea Nord-Vest ocupă locul doi, după Regiunea București-Ilfov, care înregistrează un procent de 91%.

e) Infrastructura sociala

În Regiunea Nord-Vest, în 2019 se înregistrează 477 furnizori activi de servicii sociale, dintre care un număr de 142 se află în Cluj , urmat de Bihor cu 99, raportat la numărul total de 2.783 de furnizori de servicii sociale la nivel național. Conform numărului de furnizori acreditați de servicii sociale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 pe țară. Dintre furnizorii de servicii sociale care oferă îngrijire la domiciliu, în 2019 în regiunea Nord-Vest se înregistrează un număr de 64 furnizori, din care un număr de 54 furnizori sunt din domeniul privat, iar restul de 10 sunt din domeniul public. Pe categorii de beneficiari, serviciile sociale destinate copiilor și vârstnicilor sunt cele mai răspândite în regiunea Nord Vest. Cea mai complexă și numeroasă rețea este în cadrul municipiilor reședință de județ.

În județele Bihor, Sălaj și Satu Mare se observă o prezență mai uniformă a serviciilor sociale destinate copilului și/sau familiei și a serviciilor sociale destinate persoanelor vârstnice teritoriul județean, în timp ce în Cluj, Maramureș și Bistrița-Năsăud acestea sunt mai concentrate, îngreunând accesibilitatea beneficiarilor din anumite zone ale județului. Astfel, în lipsa extinderii infrastructurii înspre mediul rural, în aceste 3 județe va fi o presiune suplimentară pe serviciile de asistență la domiciliu. Din totalul la nivel național de 291 de cămine pentru vârstnici, la nivelul anului 2017, 45 sunt din domeniul public și 246 sunt din domeniul privat. În regiunea Nord-Vest, se înregistrează la nivelul anului 2017 un număr de 78 unități, din care 73 sunt private iar restul 5 sunt din domeniul public.

Numărul de cămine pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliilor județene, în perioada 2012- 2017, a crescut de la 3 la 5. În anul 2017, în subordinea consiliului județean Bistrița-Năsăud se află 1 cămin pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliului județean Cluj sunt 3 cămine pentru persoane vârstnice și în subordinea consiliului județean Satu Mare se află un cămin pentru persoane vârstnice.

În cazul serviciilor sociale pentru alte grupuri vulnerabile cum ar fi persoanele fără adăpost, persoane cu adicții, victimele violenței în familie, etc. Infrastructura este ceva mai redusă și mai puțin răspândită în teritoriul județean. De exemplu în județele Bistrița-Năsăud și Maramureș, acest tip de servicii sunt disponibile doar în Bistrița și Baia Mare. În viitor este necesară extinderea și diversificarea rețelei pentru ca și aceste tipuri de beneficiari să aibă la dispoziție servicii sociale în proximitate. Cantinele sociale înregistrează în Regiunea Nord-Vest la nivelul anului 2017 un număr de 29 unități , din care 15 sunt în domeniul privat, iar restul de 14 sunt în domeniul public. În perioada 2012-2017, numărul de cantine publice a înregistrat scădere de la 16 la 14. În Bihor numărul cantinelor publice de ajutor social a scăzut de la 5 la 2, iar în Satu Mare numărul de cantine publice de ajutor social a crescut Ministerul Muncii și Justiției Sociale identifică necesitatea dezvoltării de servicii sociale la nivelul tuturor UAT-urilor din Regiune. Cel mai mare necesar a fost constatat în Județele Satu Mare și Sălaj, iar cel mai mic în Bihor. Strategiile județene în domeniul serviciilor sociale realizate de către Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului au analizat existența centrelor sociale în raport cu numărul și nevoile beneficiarilor precum și diversitatea serviciilor disponibile. Aceste documente strategice identifică o serie de probleme și nevoi, precum spațiu insuficient și neadecvat pentru desfășurarea activităților, resurse informatizate/tehnice și umane insuficiente, fluctuația personalului generată de slaba motivație financiară, lipsa mijloacelor de transport în vederea facilitării deplasării în teren a lucrătorilor sociali, fonduri bugetare reduse pentru dezvoltarea sistemului de servicii sociale din județ, insuficiența centrelor specializate care să ofere servicii (cazare, protecție, asistență psohologică/juridică, servicii de recuperare) persoanelor victime ale violenței domestice, lista completă cu problemele și nevoile în cadrul domeniului serviciilor sociale se găsesc în strategiile în domeniul serviciilor sociale.

f) Infrastructura pentru situații de urgență

Inspectoratele pentru Situații de Urgență (ISU)

Situațiile de urgență sunt gestionate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) și structurile subordonate acestuia de la nivel teritorial. Inspectoratul general și structurile teritoriale au în componență peste 26.000 angajați, 42 de centre operaționale și peste 280 subunități operative. Pe plan regional, ISU Cluj a intervenit în total în anul 2018 în 15.941 cazuri după cum urmează: 12.203 cazuri de ajutor medical, 280 cazuri de descarcerare, 609 incendii, 225 incendii vegetație uscată, 535 asistență persoane, 2.399 cazuri de protecția comunităților și 1.505 alte situații de urgență. În același an, serviciile

profesioniste și voluntare pentru situații de urgență din județul Maramureș au intervenit la 8.130 acțiuni de intervenție, în medie 22,27 intervenții pe zi. Comparativ cu anul 2017, numărul situațiilor de urgență la care s-a intervenit a fost în scădere cu 8,32 % (reprezentând 728 situații de urgență).

Serviciul Mobil pentru Urgențe Reanimare și Descarcerare (SMURD)

În Regiunea Nord-Vest, în județul Cluj SMURD a intervenit până în prezent în 129.413 de cazuri, a avut 819 misiuni la evenimente și 2.042 intervenții neonatologice. La ora actuală SMURD Cluj are în structură 2 echipaje de Terapie Intensivă Mobilă, 9 echipaje de prim ajutor, 2 echipaje moto și 1 echipaj de Terapie Intensivă Nou-Născuți În județul Maramureș, SMURD a fost solicitat, în anul 2018, la 6.458 acțiuni, față de 6.825 în anul 2017 (cu 5,37% mai mult față de anul precedent). În 2020, SMURD Maramureș are în structură 2 echipaje de Terapie Intensivă Mobilă și 9 echipaje de prim ajutor.

Serviciile Salvamont și Salvaspeo

Asociația Națională a Salvatorilor Montani din România are în subordine peste 40 de formații salvamont, dintre care 9 se găsesc în Regiunea Nord-Vest, în județele caracterizate geografic prin zone montane și carstice. În Bihor și Cluj funcționează Corpul Român "Salvaspeo" (CORSA), o organizație neguvernamentală care deține un rol important în operațiunile de salvare din mediul subteran speologic. Datorită lipsei dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență nu există în acest moment o politică regională cu privire la investiții subsumată obiectivului de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional. La dezechilibrele regionale teritoriale se adaugă starea echipamentelor și dotărilor, peste 60% dintre acestea având depășită durata de exploatare.

f) Infrastructura de sănătate

În anul 2018, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.929 unități sanitare, structurate astfel, în ordine descrescătoare: 2.490 cabinete stomatologice (inclusiv cele școlare și studențești), 1.354 cabinete medicale de familie, 1.323 farmacii și puncte farmaceutice, 1.170 cabinete medicale de specialitate, 449 laboratoare medicale , 434 laboratoare de tehnică dentară, 181 cabinete medicale școlare și studențești, 81 cabinete medicale de medicină generală, 78 spitale, 70 centre medicale de specialitate, 63 societăți civile medicale de specialitate 52 ambulatorii integrate spitalului , 36 alte tipuri de cabinete

medicale, 30 depozite farmaceutice, 25 dispensare medicale, 21 ambulatorii de specialitate, 17 societăți medicale civile, 13 policlinici, 11 centre de sănătate mintală, 10 centre de diagnostic și tratament, 9 unități medico-sociale, 6 centre de transfuzie, 4 centre de sănătate, 1 societate stomatologică civilă medicală și 1 preventoriu. Din cele 78 de spitale (15,14% din totalul național), 28 erau private, iar din cele 18.462 de paturi de spital (13,88% din totalul național) 1.255 erau în spitale private. La nivelul regiunii, în spitale sunt disponibile 72,09 paturi la 10.000 de locuitori.

În clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 la numărul de centre de diagnostic și tratament, centre de sănătate și laboratoare de tehnică dentară și locul 2 la numărul de spitale (după Regiunea București-Ilfov), ambulatorii de specialitate (după Regiunea București-Ilfov), farmacii (după Regiunea Nord-Est) și centre medicale de specialitate. O analiză pe județe evidențiază județul Cluj ca deținând cele mai multe unități sanitare, urmat de județele Bihor și Maramureș. Reședințele de județ ale acestora se remarcă prin tradiție în domeniul sănătății, profesionalism și chiar universități cu profil medical (cum este cazul municipiului ClujNapoca), polarizând celelalte 3 județe ale regiunii: Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj.

În ceea ce privește lipsa infrastructurii medicale la nivel de județ au fost constatate următoarele: • Cabinetele medicale de familie sunt cea mai răspândită dotare medical din județ, în special în mediul rural. Totuși, lipsa acestora a fost constată într-o serie de UAT-uri din toate județele, cu o situație alarmantă în județul Satu Mare, urmat de Sălaj • Cabinetele stomatologice au fost și acestea dezvoltate în majoritatea UAT-urilor. Totuși, acestea lipsesc din mediul rural în proporție mai mare decât în cazul cabinetelor medicale de familie, cu cea mai gravă situație în județul Satu Mare, urmat de județele Bihor și Maramureș. • Cabinetele medicale de specialitate sunt o dotare mai rar întâlnită în special în mediul rural, unde locuitorii trebuie să se deplaseze de obicei în mediul urban pentru consultații de specialitate. Cele mai puține UAT-uri care beneficiază de astfel de dotări sunt în județele Bistrița-Năsăud și Satu-Mare, iar cele mai multe în Bihor și Cluj. • Farmaciile sunt o dotare importantă care asigură accesul persoanelor la tratamente, fiind vitale în special în cazul bolnavilor cronici. Lipsa acestora presupune un efort suplimentar de deplasare pentru procurarea tratamentelor, situație dificilă în special pentru persoanele vârstnice sau cu dizabilități. Cel mai mare număr de UAT-uri unde lipsesc farmaciile a fost constatat în județul Cluj, urmat de Sălaj și Bistrița-Năsăud.

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 18.024 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat.

Din regiunea Nord-Vest (2018), județul Cluj este cel mai bine dezvoltat in domeniul medical având cei mai mulți medici (5,34 la 1.000 de locuitori), stomatologi (1,36 la 1.000 de locuitori) și medici de familie (0,6 la 1.000 de locuitori). Din punct de vedere al farmaciștilor (1,0 la 1.000 de locuitori) și al personalului sanitar medical (7,22 la 1.000 de locuitori), cel mai mare număr din regiune se înregistrează în județul Bihor.

Raportul Național privind Starea de Sănătate a Populației în anul 2018 , elaborat de Ministerul Sănătății, plasează județul Cluj (3763 medici, 187,6 loc./1 medic, 53,3 medici la 10.000 locuitori) între primele 4 județe la nivel național cu cel mai mare număr de medici în anul 2018, în timp ce Satu-Mare (622 medici) se află printre ultimele 5 județe privind acest indicator. În Regiunea Nord Vest există în continuare o serie de UAT-uri rurale care nu beneficiază de prezența medicilor de familie. Această situație afectează o populație de aproximativ 65.000 de persoane din 35 de comune. Cea mai mare problemă este în județul Satu Mare, cu 14 comune aflate în această situație, urmat de județul Sălaj cu 8 comune, județul Bistrița-Năsăud cu 5 comune, județul Maramureș cu 4 comune, în timp ce în județele Cluj și Bihor au fost identificate doar câte două comune care nu au cabinet medical de familie. Intervenții prioritare de realizare de cabinete medicale de familie și/sau atragerea de cadre medicale sunt necesare cu precădere în comunele care au peste 2.000 de locuitori.

Infrastructura învechită sau neadecvată, care de cele mai multe ori împiedică accesul bolnavilor la servicii primare de sănătate și prevenire, reprezintă un obstacol major în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor de sănătate. Majoritatea spitalelor nu respectă standardele curente de organizare a îngrijirilor; furnizorii din asistența primară sunt dispersați și nu oferă servicii complete și integrate cu celelalte tipuri de îngrijiri. În multe zone rurale izolate, starea infrastructurii sanitare se dovedește a fi deficitară.

Conform “Planului Regional privind Serviciile de Sănătate Regiunea Nord-Vest”(PRSS), în 2016 serviciile medicale din regiune se confruntă cu mai multe provocări majore:

• unitățile de îngrijire primară nu își îndeplinesc în mod adecvat funcția de triere a pacienților, ceea ce conduce la supraaglomerarea sistemului spitalicesc;

• în ciuda bunei acoperiri cu medici de familie la nivel regional, zonele rurale din mai multe județe (Satu- Mare și Sălaj) au o acoperire distinct mai mică;

• serviciile de îngrijire la nivelul comunității sunt inadecvate și, astfel, nu își pot îndeplini rolul, în special în zonele rurale din județele Bihor, Bistrița-Năsăud și Maramureș;

• capacitatea de îngrijire în regim ambulatoriu, atât clinice cât și paraclinice, este masiv concentrată în județele Cluj și Bihor;

• îngrijirea acută în spital este supradimensionată în raport cu necesitățile, iar rata de ocupare a paturilor pentru îngrijiri acute este mai mică cu 60%, în special în județele Bistrița-Năsăud și Sălaj.

g) Infrastructura de învățământ

Conform datelor INS, în anul 2018, numărul de unități școlare din Regiunea Nord-Vest a fost de 1.022, reprezentând 14,55% din totalul unităților școlare din țară. Marea majoritate a unităților școlare se află în proprietate publică. În Regiunea Nord-Vest numărul unităților școlare a crescut de la 1.001 înregistrate în anul 2012 la 1.022 în anul 2018, comparativ cu tendința națională, care a fost în scădere. În regiune în perioada 2015-2018 se observă scăderea numărului unităților școlare de la 1.040 la 1.022. Din datele statistice, la nivelul anului 2018, în Regiunea Nord-Vest existau 64 de licee tehnologice, din care 13 in județul Cluj, 12 in județul Maramureș, 15 în județul Satu-Mare, 8 in județul Bihor, 6 în județul Bistrița-Năsăud și 16 în județul Sălaj. Un număr de 612 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare au beneficiat de finanțări (din diferite surse, inclusiv de la bugetul de stat) pentru lucrări de reabilitare/extindere/modernizare, în ultimii 5 ani. Dintre acestea, cele mai multe unități care au beneficiat de investiții sunt cele din cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cele mai multe unități care au beneficiat de finanțare au fost identificate în Sălaj, Cluj și Bistrița Năsăud, iar cele mai puține în județul Bihor.

În ceea ce privește infrastructura de învățământ universitar, Regiunea Nord-Vest beneficiază de o dezvoltare semnificativă. Județul Cluj dispune de 49 de facultăți cu personalitate juridică sau în cadrul universităților, județul Bihor de 22 de facultăți, județul Maramureș de 7 facultăți, județul Satu Mare de 5 facultăți, județul Sălaj de 4 facultăți iar

județul Bistrița-Năsăud dispune de 3 facultăți. Municipiul Cluj-Napoca este unul dintre cele mai mari centre universitare la nivel național, al doilea după Municipiul București ca număr de studenți. Dezvoltarea universităților din Cluj-Napoca a permis deservirea, prin extensii universitare, și a altor orașe din regiune (Sighetu Marmației, Bistrița, Năsăud, Satu Mare, Zalău). O extensie universitară se găsește și în orașul Târgu Lăpuș (a Universității Gh. Asachi Iași). Al doilea centru universitar ca importanță și număr de studenți la nivel regional este Municipiul Oradea, iar al treilea Municipiul Baia-Mare.

Conform INS, baza materială în învățământul liceal, în Regiunea Nord-Vest la nivelul anului 2018, este alcătuită din 22.746 Sali de clase și cabinete școlare, 734 săli de gimnastica, 4.261 laboratoare școlare, 728 ateliere școlare, 792 terenuri sportive amenajate și 6 bazine de înot.

Numărul de ateliere școlare la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 847 în 2012 la 728 în 2018. La acest indicator regiunea Nord-Vest la fel este situată pe locul 2 după regiunea NordEst (807 ateliere școlare). În anul 2018 unitățile școlare din regiune erau dotate cu 734 săli de gimnastică (17 săli noi față de anul 2012), cele mai multe fiind disponibile în învățământul primar și gimnazial (inclusive învățământul special). . În perioada analizată (2012-2018) a crescut și numărul de terenuri de sport, în anul 2018 fiind disponibile 5.571 de terenuri față de 4.895 în anul 2012. cu precădere în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special). La nivelul anului 2012 existau bazine de înot doar în județul Cluj (5 bazine) administrate doar de unități de învățământ superior. În anul 2018, existau în total 6 bazine de înot disponibile, cu 1 în plus față de anul 2012, pus la dispoziție în cadrul învățământului primar și gimnazial (inclusiv învățământ special). În ceea ce privește atelierele școlare, numărul acestora a scăzut cu 119 în perioada 2012-218, în anul 2018 fiind disponibile doar 728 față de 847 în anul 2012..Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare Lipsa infrastructurii școlare conexe se remarcă în toate județele regiunii. Județele Maramureș și Bihor vor avea nevoie de cele mai multe investiții în astfel de facilități deoarece acestea se remarcă având cele mai multe UAT-uri unde lipsesc terenurile de sport, sălile de gimnastică și laboratoarele școlare. Adițional, și județul Cluj a înregistrat un număr mare de UAT-uri fără laboratoare școlare.

Procesul de determinare a necesarului de proiecte și investiții în infrastructura de învățământ pentru viitoarea perioadă de programare a presupus transmiterea unor adrese de estimare a numărului de unități de învățământ ce necesită diferite lucrări precum și a

costurilor, către Inspectoratele Școlare Județene din Regiunea Nord-Vest. Astfel, au fost determinate următoarele: Un număr de 637 de unități de învățământ din regiune aparținând tuturor nivelurilor de școlarizare necesită lucrări de reabilitare/ modernizare / extindere în valoare totală de aproximativ 619 milioane de lei. Dintre acestea, cele mai multe unități care necesită astfel de lucrări se află în cadrul învățământului primar și gimnazial (școli) și în cadrul învățământului preșcolar (grădinițe). Pe județe, cel mai mare necesar calculat ca număr de unități a fost identificat în Maramureș, Cluj și Sălaj. Tipurile de lucrări necesare menționate de către reprezentanții Inspectoratelor Școlare Județene se referă la anvelopare/ realizare/ refacere acoperiș la clădirile unităților de învățământ (inclusiv săli de sport), reabilitare și izolare termică, lucrări de modernizare a spațiilor interioare (clase, ateliere, holuri etc.) dar și exterioare (curți, grădini, etc.), reabilitarea și modernizarea cantinelor școlare. Adițional, au fost menționate lucrări de extindere a unităților de învățământ/ construire de noi clădiri din motive de: lipsă laboratoare școlare, lipsă săli de sport, supraaglomerarea școlilor – unde se realizează cursuri în mai multe schimburi, dar și faptul că unele unități de învățământ nu sunt accesibilizate pentru elevii cu cerințe speciale. Pentru aceștia din urmă este nevoie de: grup sanitar dedicat pentru elevi cu dizabilități, extindere spații pentru a permite accesul acestora, realizarea de lifturi pentru acces la etajele superioare etc.

h) Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Unități de cercetare-dezvoltare-inovare

Din cele 571 de unități din România incluse, în anul 2018, în sistemul național de cercetare dezvoltare în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 33 de unități și instituții de drept public26 și 107 entități de drept privat.

Unitățile și instituțiile de drept public din regiune sunt de următoarele tipuri:

• 7 universități publice acreditate (șase în Cluj-Napoca, una în Oradea)

• 1 filială a unei universități publice acreditate cu sediul în capitală

• 1 institut național de cercetare-dezvoltare în subordinea Ministerului Educației și Cercetării

• 5 filiale ale unor institute naționale de cercetare-dezvoltare cu sediul în capitală

• 5 institute și 1 centru de cercetare ale Academiei Române

• 1 filială a Academiei de Științe Medicale

• 5 stațiuni de cercetare-dezvoltare cu personalitate juridică, aparținând de ASAS București

• 6 unități sanitare publice (localizate în Cluj-Napoca)

i) Infrastructura de cultură

În anul 2018, Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 2 la nivel național, după Regiunea BucureștiIlfov, din perspectiva numărului de săli de operă și teatre de păpuși. Tot pe locul 2 se situează și în ceea ce privește centrele culturale, dar după Regiunea Centru. Mai puțin bună este situația în regiune când vine vorba de infrastructuri precum: muzee și cinema (locul 5), teatre dramatice și filarmonică (locul 4), orchestre populare și biblioteci (locul 3). Cele 1.366 de biblioteci existente în anul 2018 în regiunea Nord-Vest (14,4% din totalul național) au înregistrat circa 434.976 de cititori activi (13,8% din totalul național). Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției și consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea București-Ilfov – cu două centre de tradiție – București și Buftea. În 2017, în Regiunea Nord-Vest, funcționau 10 cinematografe (din 89 la nivel național), oferind un număr de 61.197 de spectacole (10,16% din total național), ceea ce plasează regiunea pe locul VI la nivel national.

j) Infrastructura de locuire

La finele anului 2018, fondul locativ de la nivelul Regiunii Nord-Vest cuprindea 1.172.993 de locuințe, 12,98% din totalul celor existente la nivel național. Din totalul locuințelor existente în regiune, 617.195 sunt amplasate în mediul urban (52,62% din total), iar 555.798 în mediul rural (47,38%). Dintre locuințe 1.158.641 (98,77% din total) se aflau în proprietate privată, iar 14.352 în proprietate publică. Față de anul 2012, numărul de locuințe din regiune a crescut cu 44.819 ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Numărul de locuințe aflate în proprietate publică a crescut cu 3.188 locuințe, ca urmare a construcției de locuințe noi pentru tineri, în regim ANL.

6. Mediu

a) Eficiența energetică și mediul

În România consumul de energie în sectorul casnic pe locuitor înregistrat în anul 2016 este de 0,375 tep/locuitor și a reprezentat 71,5% din media UE28. România are cel mai scăzut consum de energie electrică pe locuitor din UE (0,0525 tep/locuitor în anul 2016), de 2,6 ori

mai mic decât media UE28 (0,1362 tep/locuitor). Faptul că s-a reușit ca în ultimii ani să se înregistreze la nivel național o scădere a consumului de energie și în sectorul casnic reprezintă un rezultat al politicii de eficiență energetică și al programelor derulate. Sectorul casnic are cea mai mare pondere în consumul de energie finală la nivel național (34,5% în anul 2011 și 33,2% în anul 2016). Acest fapt conduce la ideea că în acest sector trebuie focalizate eforturi spre creșterea eficienței energetice. Această idee este de altfel comună la nivelul tuturor statelor membre UE.

b) Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și aspecte ale biodiversității

Conform rapoartelor anuale județene privind starea mediului în regiune, în perioada 2017 – 2018 în ceea ce privește evoluția emisiilor de poluanți în atmosferă, situația este una relativ constantă cu depășiri ale concentrațiilor medii anuale fie că este vorba de gazele cu efect de seră sau pulberile rezultate în urma activităților la sol (construcții, reparații, etc.). În județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj calitatea aerului este afectată de poluare mai ales în aglomerările urbane. În schimb, în mediul rural din Regiunea Nord-Vest se manifestă un grad ridicat de poluare datorat și creșterii inadecvate a efectivelor de animale.

Numărul măsurătorilor privind calitatea aerului efectuate în anul 2018 în județele regiunii Nord-Vest, având ca rezultat o calitate a aerului excelentă, foarte bună sau bună, au fost mai multe față de anul 2012, excepție făcând județele Bistrița-Năsăud și Sălaj. Cu toate acestea, este impetuos necesară instalarea mai multor stații de analizare a calității aerului în special în zonele cu risc mai ridicat de poluare, pentru o monitorizare mai atentă și reală. Rezultatele înregistrărilor acestor stații fixe au făcut referire la următorii poluanți/indicatori: PM10, cel mai depășit dintre indicatorii analizați, în toate județele regiunii, CO, O3 (depășit mai frecvent în Cluj și Sălaj), NO2 și SO2. Experiența celor două perioade de programare anterioare (2007-2013, 2014-2020) a evidențiat necesitatea și oportunitatea finanțărilor pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor în Regiunea Nord-Vest.

În Regiunea Nord-Vest resursele de apă sunt reprezentate prin ape subterane (freatice și de adâncime) și de suprafață (râuri si lacuri) care fac parte din bazinele hidrografice Crișuri, Mureș și Someș – Tisa. Alimentarea râurilor se face predominant din ploi și zăpezi, dar și prin aportul apelor subterane. Principalele râuri care străbat regiunea sunt: Someș, Tisa, Crișul Repede, Crișul Negru, Arieș, Barcău, Bistrița Ardeleana. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul regiunii există și lacuri 34 și bălți cu importanță economică și turistică. În anul 2017 evaluarea stării ecologice / potențialului ecologic al cursurilor de apă (de suprafață) s-a

efectuat pe baza rezultatelor obținute în secțiunile de monitorizare și aplicând metodologiile de evaluare conforme cu cerințele Directivei Cadru Apă 2000/60/EC.

BAZINUL HIDROGRAFIC TISA (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Tisa au fost evaluate pe baza monitorizării a 14 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 1113,964 km. Din lungimea totală de 1113,964 km monitorizată, 791,728km (71,08%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 294,34 km (26,42%) în stare ecologică moderată și 27,896 km (2,50%) în stare ecologică proastă. Totodată, au fost evaluate 2 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 106,084 km, corpuri de apă care s-au încadrat astfel: 10,630 km (10,02%) în potențial ecologic bun și 95,454 (89,98%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC SOMEȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Someș au fost evaluate 50 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 2859,737 km. Din numărul total de 2859,737 km monitorizați pentru care s-a evaluat starea ecologică, 1599,159 km (55,92%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 1121,58 km (39,22%) în stare ecologică moderată, 102,494 km (3,58%) s-au încadrat în stare ecologică slabă și 36,514 km (1,28%) sau încadrat în stare ecologică proastă.

Pe de altă parte, au fost monitorizate 5 corpuri de apă puternic modificate - râuri însumând un număr de 313,097 km. Din cei 313,097 km monitorizați pentru care s-a determinat potențialul ecologic, 45,556 km (14,55%) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 267,541 km (85,45%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC CRIȘURI (2017)

În cadrul Bazinului Hidrografic Crișuri au fost evaluate, din punct de vedere al stării ecologice, 40 corpuri de apă - râuri însumând un număr de 1196,04 km. Din numărul total de 1196,04 km monitorizați, pentru care s-a evaluat starea ecologică, 844,08 km (70,57%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 186,00 km (15,55%) în stare ecologică moderată, 165,96 km (13,88%) în stare ecologică slabă. În plus, au fost evaluate, din punct de vedere al potențialului ecologic, 9 corpuri de apă puternic modificate – râuri însumând un număr de 296,32 km. Din numărul de 296,32 km monitorizați, pentru care s-a evaluat potențialul

ecologic, 211,75 km (71,46 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 84,57 km (28,54 %) în potențial ecologic moderat.

BAZNIUL HIDROGRAFIC MUREȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Mureș au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice 29 corpuri de apă - râuri însumând 1555,237 km. Din cei 1555,237 km, repartiția pe lungimi în raport cu starea ecologică este următoarea: 912,471 km (58,67%) în stare ecologică bună; 497,849 km (32,01%) în stare ecologică moderată; 144,917 km (9,32%) în stare ecologică slabă. Au fost evaluate 33 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 1700,918 km. Pentru cei 1700,918 km, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, repartiția pe lungimi în raport cu potențialul ecologic este următoarea: 1082,254 km (63,63%) în potențial ecologic bun (PEB); 618,664 km (36,37%) în potențial ecologic moderat (PEMo). În anul 2017, la nivelul bazinului hidrografic Mureș a fost evaluat, pe baza datelor de monitorizare, 1 corp de apă râu artificial – nepermanent.

Bazinul hidrografic Someș are cea mai mare lungimea de apă nepermanentă monitorizată de 507,35 km, ce reprezintă circa 13,79% din lungimea totală a corpurilor de apă monitorizat în bazinul respectiv.

În regiunea Nord-Vest suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt afectate atât de procesele induse de anumite activități economice cât și de fenomenele naturale. Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață și/sau de adâncime, excesul de umiditate, pe care se manifestă fenomene de eroziune a apei sau terenuri situate în zona Câmpiei Transilvaniei pe care se manifestă lipsa apei.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de ameliorare și combaterea eroziunii solului din regiune a crescut de la 416.967 ha în 2012 la 419.304 ha în 2018. Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a rămas neschimbată în perioada 2012-2018, ridicându-se la un umăr de 18.178 ha la nivelul regiunii (în județele Cluj, Bihor și Satu Mare). În plus, nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol în această perioadă de timp.

Regiunea Nord-Vest este pe locul 2 la nivel naţional după Regiunea Sud Muntenia, în ceea ce priveşte numărul sit-urilor contaminate şi potenţial contaminate. Cel mai mare număr de situri contaminate sunt localizate în judeţul Maramureş (102 situri). Dintre toate categoriile de situri, se poate menţiona distinct categoria siturilor industriale contaminate, acestea fiind locaţii aparţinând fostelor platforme industriale sau terenuri poluate în urma producţiei pentru industria grea, aflate în diferite stadii de degradare, care au un impact negativ asupra mediului.

În cadrul regiunii Nord-Vest se află trei regiuni biogeografice: panonică, alpină și continentală. Condițiile de sol, climă, așezarea geografică și relieful regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de floră și faună de o mare diversitate și valoare.

Conform informațiilor existente pe website-ul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor la adresa http://www.mmediu.ro/articol/date-gis/434 în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se regăsesc 171 arii naturale protejate de interes național, reprezentând aproximativ 54,8% din totalul de 281 arii naturale protejate la nivelul regiunii – o parte dintre acestea fiind cu extindere trans-județeană:

• Județul Cluj: 58 de arii naturale protejate;

• Județul Bistrița-Năsăud: 44 de arii naturale protejate;

• Județul Maramureș: 58 de arii naturale protejate;

• Județul Satu-Mare: 15 arii naturale protejate;

• Județul Sălaj: 24 de arii naturale protejate;

• Județul Bihor: 108 arii naturale protejate.

Suprafața totală a ariilor naturale protejate din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (cele 281 arii naturale protejate) este de 1.821.368,12 ha reprezentând aproximativ 15,17% din suprafața totală a ariilor protejate din România – 12.001.283,97 ha.

Din ariile naturale protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureșului (Cat. IUCN V), care este cel mai mare din România, cu o întindere de 148.850133.621 ha (conform Planului de Management al Parcului Național Munții Maramureșului aprobat prin OM 1157/2016), respectiv parcurile naturale și naționale care se întind și în județele din regiunile vecine, cu mențiunea că suprafața cea mai mare a primelor două se găsește în Regiunea Nord-Vest:

• Parcul Natural Apuseni (Cat. IUCN V – 75.784 ha): județele Cluj, Alba și Bihor;

• Parcul Național Munții Rodnei (Cat. IUCN II – 47.227 ha): județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava;

• Parcul Național Munții Călimani (Cat. IUCN II – 24.041 ha): județele Bistrița-Năsăud, Mureș, Suceava, Harghita.

Conform rezultatelor sesiunilor de atribuire, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest:

• 8 situri de importanță comunitară (SCI) din cele 89 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate;

• 5 arii de protecție specială avifaunistică (SPA) din cele 21 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

Conform datelor INS, Regiunea Nord-Vest are cea mai mare suprafața spațiilor verzi în municipii și orașe, în perioada 2015-2018, la nivel de țară.

În anul 2018 regiunea deține 5.083 ha(18,9% din total național), suprafața a crescut cu 50% în perioada 2014-2018. Dacă de raportat suprafața spațiilor verzi din municipii și orașe la populația rezidentă din mediul urban, în anul 2018, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc la nivel național cu 37,93 m2 /locuitor, la nivel de țara acest indicator are valoare de 25,67 m2 /locuitor. Cu toate că situația în comparație cu restul regiunilor din țară este una bună, aceasta este sub nivelul recomandat de 52 m2 /locuitor.

Mai mult decât atât această valoare este una medie pe regiune și nu i-a în considerare discrepanțele dintre multe orașe din regiune. La nivelul județelor, Maramureș are 83,42 m2 /locuitor, aproape dublă față de următorul județ din clasament, BistrițaNăsăud cu 43,32 m2 /locuitor, restul județelor dețin spații verzi în municipii si orașe pe locuitor după cum urmează: Sălaj(26,78 m2 /locuitor), Bihor(25,65 m2 /locuitor), Satu Mare(24,85 m2 /locuitor) și Cluj(24,12 m2 /locuitor).

c) Zone de risc natural și tehnologic

În regiunea Nord–Vest, riscurile induse de producerea cutremurelor sunt reduse; se identifică două arii seismice: Banat și Crișana–Maramureș, intensitatea maximă nedepășind 5 grade pe scara Richter.

Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar și vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deși au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite).

Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someșului, Câmpia de subsidență a Crișurilor, iar ca și județe Satu-Mare, Maramureș și Bistrița Năsăud. Județele Bihor și Cluj au riscul de inundații scăzut și nu au fost înregistrate inundații în anul 2018. La nivel de regiune în peste 150 de localități au fost înregistrate inundații. În județul Bistrița-Năsăud față de anii anteriori numărul evenimentelor, suprafețelor de acțiune și mărimii pagubelor a crescut în ultimii ani. Dacă în 2015 valoarea totală a pagubelor produse de evenimentele meteorologice periculoase a fost de 2.628,1 mii lei, în 2016 ea s-a ridicat la 5.299,3 mii lei iar în 2017 a fost de 15.733 mii lei.

O mare parte din regiune fac parte din Bazinul Hidrografic al Tisei, cu teritorii învecinate din Ucraina, Slovacia, Ungaria (și Serbia), bazin care prezintă printre cele mai mari riscuri de inundații la nivel European. Cea mai mare parte a inundațiilor sunt cauzate de exploatările forestiere care afectează viabilitatea pădurilor.

După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de alunecările de teren. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT–uri, iar dacă luăm în considerare și potențialul mediuridicat, ponderea crește la 60 %. Față de această situație reliefată de Legea nr. 575/ octombrie 2001 nu s-au întocmit reactualizări ale situației existente din ultimii ani, de unde rezultă necesitatea realizării unor cartografieri ale zonelor de risc.

Terenurile agricole își pierd din calitățile lor datorită unei multitudini de fenomene ce duc la deteriorarea calității solurilor unul din ele fiind alunecări de teren. În 2017 o suprafață de 95.500 ha a fost afectată de alunecări de teren în regiune, în județul Cluj, suprafața totală afectată de procese naturale, în anul 2018 a fost de 47.508 ha ce reprezintă 50 % din toată regiunea.

d) Managementul deșeurilor

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Protecția Mediului indicele de generare a deșeurilor în mediul urban este 0,46kg/loc/zi și 0,33 kg/loc/zi în mediul rural, sub media națională de 0,72 kg/loc/zi și sub media UE de 1,32 kg/loc/zi. Gestionarea deșeurilor fiind un serviciu public, responsabilitățile din acest domeniu revin exclusiv autorităților publice locale.

În Regiunea Nord-Vest jumătate din județe au atins nivelul de 100% la gradul de acoperire cu servicii de salubritate, Sălaj a tins acest nivel încă din anul 2012, Maramureș din anul 2015 și județul Satu Mare din anul 2017. În județele Cluj și Bistrița-Năsăud în perioada analizată gradul de acoperire a rămas în jurul valorii de 91%, iar județul Bihor a înregistrat o continuă creștere ajungând la 95%. În județul Cluj gradul de acoperire cu servicii de salubritate este slab dezvoltat la nivel urban cu doar 87,54% în timp ce la nivel rural este de 97,57%.

În regiune există 4 (din 42 la nivel național) depozite conforme cu cantități de deșeuri depozitate după cum urmează: Bihor (156.074 t), Bistrița-Năsăud (66.446 t), Sălaj (72.711 t) și Satu Mare (25.510 t). În județul Bistrița-Năsăud, prima celula amenajată a depozitului ecologic de la Tărpiu este plină în proporție de 77,67%, fiind necesară identificarea unei locații pentru amenajarea celei de-a doua celule.

e) Mediul și sănătatea

La nivelul Regiunii Nord Vest au fost semnalate depășiri ale concentrațiilor medii anuale a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj sunt cel mai grav afectate de poluarea aerului mai ales in aglomerările urbane. În anul 2014 - 2017 nu au fost semnalate epidemii asociate poluării apei, ci doar 4 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă (ca urmare a apelor poluate cu nitrați) câte unul in fiecare din județele Bihor, Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș. În mediul urban, zgomotul este de asemenea un factor poluant, efectele sale asupra sănătății populației incluzând hipoacuzia, stare de oboseală, iritabilitate, etc. Poluarea fonică este cu atât mai intensă cu cât se dezvoltă traficul rutier, hărțile strategice de zgomot pentru traficul rutier evidențiind zonele centrale ale localităților ca fiind cele mai afectate. Astfel, elaborarea unui plan de acțiune cu măsuri reale pentru reducerea zgomotului este imperios necesară.

f) Schimbări climatice

În Regiunea de Nord-Vest a României, temperatura medie anuală variază de la 0 …-2 °C, în regiunile montane înalte din estul regiunii, până la valori cuprinse între 10 și 12°C, în vestul arealului, aferentă Câmpiei de Vest și parțial Dealurilor Vestice, precum și în zona centrală și central-nordică a arealului. Sezonier, primăvara și toamna, s-au înregistrat temperaturi similare ca ecart cu cele anuale, la scara întregii regiuni, cu mențiunea că arealele cu temperaturi de 10-12°C ocupă suprafețe mai mari comparativ cu cele caracteristice pentru valorile anuale, această distribuție fiind mai evidentă în timpul toamnei. Din punct de vedere termic, condițiile climatice se mențin favorabile mai mult în timpul toamnei, decât în timpul primăverii. În timpul verii, temperatura medie a aerului depășește mult valorile medii anuale, cea mai mare parte a Regiunii de Nord-Vest fiind caracterizată de valori de 18- 20°C. Arealul de câmpie din extremitatea vestică a regiunii este caracterizat chiar de temperaturi mai ridicate, de peste 20°C. În timpul iernii, temperaturile medii variază la scara regiunii de la valori mai mici de -6°C, în areale montane cele mai înalte din Carpații Orientali situate din estul regiunii, până la valori de 0 …-2°C, în arealele joase, cu influențe oceanice din extremitatea vestică a regiunii.

Diferența în cantitatea medie multianuală de precipitații dintre intervalul 2001-2030 și normala climatologica standard 1961-1990, la nivelul Regiunii Nord-Vest, se preconizează a avea valori pozitive (2% – 5%), cu excepția zonelor sudice extreme ale regiunii, unde regimul de precipitații se prevede a rămâne practic neschimbat.

7. Economia regiunii

În intervalul de analiză 2012-2017, în termeni nominali, PIB-ul Regiunii Nord-Vest a crescut cu 67,41%, cu o creștere medie anuală de 8,22%, trecând valoarea de 10% în anul 2017, urmând în general dinamica PIB-ului național. În termeni reali36, între anii 2012 și 2017, PIB-ul Regiunii NV a înregistrat o creștere anuală medie de 7,95%, cu un ecart-apogeu de 10.21% în anul 2017.

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 13,11% din populația totală (creștere de la 12,92% în 2012), Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 12,23 % la formarea PIB-ului național în anul 2017, ocupând locul 2 la nivel național, cu o valoare de 104.848,90 milioane lei (23.043,00 milioane euro), în creștere cu 36.8% față de nivelul anului 2014.

PIB-ul regional pe cap de locuitor, calculat în termeni nominali, a înregistrat o creștere de 48.34% în intervalul 2012-2017, ajungând la o valoare de 8.622,00 euro în 2017, care reprezenta 28,71% din media europeană și 90,06% a mediei naționale (9.572,9 euro). În ceea ce privește creșterea PIB/locuitor în valori reale pe județe, în perioada 2012-2016 (ultimul an pentru care există valori la nivel de județ) cea mai mare creștere a fost înregistrată în județul Cluj (37,7%), fiind urmat de județele Bihor, Sălaj și Maramureș, cu creșteri de 35,3; 33,5; respectiv 28,8%. Pe ultimele locuri găsim județele Maramureș (28,8%) și Bistrița Năsăud (25,5%).

Productivitatea muncii a înregistrat o creștere cu 48,8% între anii 2012 și 2017, situând Regiunea Nord-Vest, pe locul 6 la nivel național în anul 2017, cu o valoare de 17,6 mii euro/persoană ocupată. Cu toate acestea, valoarea se află cu 13,6% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2017 și este de 3,7 ori mai redusă decât media UE28 (în scădere față de 4,6 ori în 2012), demonstrând utilizarea ineficientă a capitalului uman. Cel mai ridicat nivel al productivității muncii se înregistrează în județul Cluj (23,86 mii euro/persoană ocupată), cea mai scăzută valoare putând fi observată în cazul județului Bistrița-Năsăud (13,9 mii euro/persoană ocupată).

Din perspectiva productivității regionale sectoriale a muncii în Regiunea Nord-Vest, la nivel comparativ, se identifică principalele aspecte:

• în toate ramurile, în afară de intermedieri financiare și asigurări, tranzacții imobiliare și activități de spectacole, culturale și recreative este mai redusă decât productivitatea muncii la nivel național;

• în industrie este mai redusă decât productivitatea națională cu cca 17,4% (locul VII la nivel național, în scădere), în Construcții cu cca. 7% (în creștere, în anul 2012 fiind cu mai mult de 10% sub media națională);

• în sectorul agricol, nivelul productivității se înscrie cu mult sub cel național (cu 25% sub media pe țară, față de 21% în 2012), Regiunea Nord-Vest aflându-se la coada clasamentului (ocupă doar locul 8);

• productivitatea muncii la nivel regional în sectoarele Agricultură, silvicultură și pescuit a crescut cu peste 80% în perioada 2012-2017, fiind urmată de Activitățile profesionale și tehnice, Intermedieri financiare și asigurări, Comerț și Informații și comunicații (cu o creșteri de 76%, 62%, 61%, respectiv 53%);

• între sectoarele regiunii, agricultura înscrie nivelul cel mai redus al productivității, de peste 5 ori mai mică decât media celorlalte sectoare din regiune, înregistrând însă și cea mai mare creștere în cei 5 ani analizați.

Între 2012 și 2017, cifra de afaceri a unităților locale active din Regiunea Nord-Vest a înregistrat creșteri semnificative, ajungând în 2017 să reprezinte 153.245.000 mii lei, contribuind cu aproximativ 11% la cifra de afaceri totală din România (cu o valoare mai mare cu aproape 39.44% față de anul 2012). În perioada 2012-2017, la nivelul regiunii, cifra de afaceri a înregistrat o creștere mai însemnată decât cea înregistrată la nivel național (26,52%). La nivel comparativ, în anul 2017, cifra de afaceri medie (per întreprindere) provenită de la unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest se află cu 25% sub media națională (care în anul 2017 era de 2.435.052 lei), valoarea totală a cifrei de afaceri realizată la nivel național distribuindu-se relativ inegal între regiunile de dezvoltare, marcând astfel diferențele interregionale zonale tot mai accentuate.

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 31,4%). În Regiunea Nord-Vest, în anul 2017, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din Industrie, a avut-o județul Cluj (14.023 milioane lei, în creștere cu aproape 80% față de anul 2012), urmat la mare diferență de județul Bihor (10.000 milioane lei, în creștere cu doar 12% față de anul 2012). Pe ultimul loc se situează județul Sălaj care a înregistrat o cifră de afaceri a unităților locale active din industrie mai mică de aproximativ 3,5 ori decât cea a județului Cluj.

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investiții în cei 5 ani analizați). Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în județul Cluj sunt aproape 50% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de județul Bihor cu 20,96% și Maramureș cu cca. 12%, județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 5,9% din investițiile regiunii.

Față de anul de referință 2012, investițiile străine în Regiunea Nord-Vest au crescut cu 64%, dinamică situată peste rata națională de creștere (37%). În perioada 2012-2017, cuantumul ISD din PIB45 în Regiunea Nord-Vest s-a menținut relativ constantă, în jurul valorii de 19%, mult însă sub media națională în 2017 (de cca. 43%). Din prisma acestui indicator, Regiunea Nord-Vest se află pe locul 5 din țară comparativ cu celelalte regiuni.

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2018, pe locul 2 la nivelul României atât după numărul de firme cu

capital străin înregistrate (688 de firme, 12,11% din total) cât și ca valoare a capitalului social subscris (13.8%), fiind urmată la mare distanță de Regiunea Vest (6,35%).

În ceea ce privește repartiția întreprinderilor cu capital străin înregistrate în anul 2018 în județele din Regiunea Nord-Vest, se observă o concentrare a acestora în județele Cluj (cu 293 societăți comerciale reprezentând 27,48% din capitalul social străin investit la nivel regional), și Bihor (cu 233 societăți comerciale reprezentând 70,00% din capital). Județele Sălaj și Bistrița-Năsăud sunt cele mai puțin atractive județe ale regiunii din acest punct de vedere, prin urmare direcționarea ISD spre aceste 2 județe și implementarea unor măsuri de atragere a investițiilor ar trebui să reprezinte o prioritate. La nivel național, județul Cluj ocupa locul 3 după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2018, cu un total de 9.987 societăți comerciale (după Municipiul București și județul Timiș). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, în ierarhia națională județul Cluj se situează tot pe locul 3, urmat de județul Bihor pe locul 4.

Regiunea Nord-Vest înregistrează cel mai mare număr de unități locale active din țară, exceptând București-Ilfov, în anul 2018 fiind active 88.026 unități locale, reprezentând 14,88% din numărul înregistrat la nivel național.

La nivel regional, județul Cluj deține ponderea cea mai ridicată a unităților locale active (39,62%), fiind urmat de Bihor (22,89%). Cele mai puține unități locale activau în județele Bistrița-Năsăud (7.453) și Sălaj (5.347). Județul Cluj ocupă a doua poziție în ierarhia națională, după București, fiind urmat de județul Timiș.

În perioada 2014-2018, numărului unităților locale active a crescut cu 15% la nivelul Regiunii NordVest, creșterea fiind datorată în mare politicilor de dezvoltare aplicate în domeniu. Sectoarele care au avut cea mai mare creștere sunt: Sănătate (+64%), Activități de spectacole, culturale si recreative (+55%), Învățământ (+54%), IT (+32%) și Transport și depozitare (+21%). În același timp, două sectoare au înregistrat o scădere în perioada analizată: Producția si furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (-17%) și Industria Extractivă (-9,6%).

În ultimii 10 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită cluster. Clusterele active din Regiunea Nord-Vest în anul 2018 au fost următoarele:

• Clusterul Cluj IT înființat în 2012, dobândind eticheta SILVER din partea Secretariatului European pentru Analiza Clusterelor (ESCA) pe parcursul anului 2016.

• Clusterul de Energii Regenerabile TREC (Transylvania Energy Cluster), generat în , dobândind personalitate juridică doar în 2015 sub denumirea Transylvania Energy Cluster. A primit certificatul SILVER din partea ESCA în 2018.

• Clusterul Mobilier Transilvan înființat în 2013, dezvoltându-se continuu, în primele luni ale anului 2016, reușind să obțină și certificare GOLD din partea ESCA în 2017.

• Clusterul AgroTransilvania înființat în 2013 la inițiativa Consiliului Județean Cluj, clusterul reunește actori din industria alimentară pe întregul lanț de valoare. În 2019 a obținut eticheta GOLD din partea ESCA.

• Transilvania IT Cluster by ARIES T înființat în 2013 ca și un cluster de formare a resurselor umane în domeniul tehnologiilor avansate, iar între timp și-a extins activitatea oferind servicii suport de inovare, internaționalizare etc. A obținut certificatul GOLD din partea ESCAîn 2018.

Regiunea se află pe locul 2 la nivel național, de obicei fiind depășită doar de regiunea București-Ilfov, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

a) Cercetare-Dezvoltare,

b) Producție software și servicii IT,

c) Industria celulozei și hârtiei,

d) Industria farmaceutică ,

e) Industria cauciucului și maselor plastice,

f) Industria echipamentelor electrice,

g) Industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale,

h) Producția și furnizarea de energie electrică,

i) Construcții, j) Hoteluri și restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară după regiunea București-Ilfov),

k) Intermedieri financiare și asigurări și Tranzacții imobiliare.

Cele mai vizibile structuri de sprijinire a afacerilor sunt parcurile industriale, acestea putând fi rezultatul inițiativelor publice, private sau chiar public-private. Conform datelor MDRAP din 2019, din cele 89 de astfel de structuri existente la nivel național care au dobândit titlul de parc industrial prin Hotărâri de Guvern sau Ordin de Ministru, un număr de 23 se regăseau în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, primul - TETAROM 1 - înființat în anul 2002 fiind cel de-al patrulea parc industrial la nivel național. Parcurile industriale sunt situate în următoarele localități: Bistrița, Carei, Câmpia Turzii, ClujNapoca, Dej, Feleacu, Jibou, Jucu, Oradea, Petrești, Săcuieni, Tileagd și Turda.

8. Turismul

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest beneficiază de un complex de factori turistici morfologici, climatici, hidrografici și biogeografici cu valoare atractivă deosebită. În ceea ce privește tipurile majore de relief, se evidențiază cu precădere relieful montan, considerat cel mai atractiv, care ocupă o suprafață de 9.564 km² (circa 28% din teritoriul regiunii).

Acesta ocupă fațada estică și nord-vestică a regiunii, fiind reprezentat în primul rând de lanțul vulcanic al Munților Carpați (cu masivele Oaș, Gutâi, Țibleș, Bârgău și sectorul nordic al Munților Călimani – cu înălțimi cuprinse între 824 și 1.990 m). În al doilea rând, spre est, se întind culmile cristaline ale Munților Maramureșului, Suhardului și Rodnei (cei din urmă fiind cei mai înalți din regiune, cu o altitudine maximă de 2.303 m – Vârful Pietrosu).

Zona de sud a regiunii este alcătuită din masive ale Munților Apuseni, în componența cărora cheile se înscriu ca forme caracteristice, prin numărul apreciabil (52) dintre care, cele mai cunoscute sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, Masivul Gilău-Muntele Mare (Cheile Runcului, Pociovaliștei, Posăgii) sau Bihorului (Cheile din bazinul văii Bogăi). Tot în Munții Apuseni întâlnim ghețari fosili, precum Avenul Borțig sau ghețarul Focul Viu, în timp ce în Munții Rodnei se găsesc cele mai vizibile urme ale ghețarilor cuaternari (Peștera Ghețarul de la Barsa), care au lăsat în urmă nenumărate circuri glaciare, cum ar fi: Lala, Negoiescu, Iezer, Buhăescu, Izvorul Cailor și Puzdrele. În Munții Apuseni (pe teritoriul Regiunii Nord-Vest), există extrem de multe peșteri și avene. Din punct de vedere peisagistic, cele mai importante peșteri din perimetru sunt Peștera din Valea Rea, Piatra Altarului, Micula, Pojarul Poliței, din punct de vedere paleontologic – Peștera Ursilor și Onceasa, iar din punct de vedere arheologic – Peștera Vârtop, Peștera Rece și Peștera Coliboaia. O parte din peșterile enumerate anterior nu beneficiază de infrastructură adecvată pentru vizitare, așadar nu pot fi

incluse într-un circuit turistic, fiind interzis accesul persoanelor neautorizate. Se impune așadar realizarea de investiții și amenajări pentru a putea include peșterile cu atractivitate ridicată într-un asemenea circuit, fiind o nișă de interes pentru o bună parte din turiștii europeni. Alte atracții deosebite din regiune sunt: vulcanii noroioși de la Monor (județul Bistrița-Năsăud), Groapa Ruginoasa de la Vârtop (cel mai mare fenomen de eroziune naturală din România) și Molhasurile de la Izbuce (printre cele mai importante turbării din punct de vedere științific).

Regiunea Nord-Vest adăpostește unele dintre cele mai frumoase parcuri naționale și rezervații din România. Cu o floră și o faună variată și structuri ale reliefului unice în România, aceste parcuri propun și numeroase trasee turistice atât pentru iubitorii muntelui cât și pentru iubitorii de ecoturism: Parcul Național Munții Rodnei – cel mai mare parc național din regiune, Parcul Național Apuseni – parcul peșterilor lui Emil Racoviță și Parcul Național Munții Maramureșului – parcul izvoarelor minerale. Principalele areale și trasee de practicare a alpinismului/escaladei care se evidențiază în regiunea Nord-Vest sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, zona Peștera Vadu Crișului, zona Șuncuiuș, zona Bulz, cetatea Lita, șaua Bohodei, zona Remeți, Padiș, Pietrele Negre, Cheile Lazurilor, Creasta Cocoșului, Piatra Vlaicului, Vârful Igniș și Limpedea.

Resursele de apă, indiferent de forma de stocare, au un rol important în stimularea și dezvoltarea activităților turistice. Fiecare din tipurile de resurse de apă se impune printr-un efect diferit, contribuind la dezvoltarea unor tipuri și forme de turism (pescuit, turism sportiv sau de agrement). Suprapunându-se părții nordice a „aurorei mofetice a Carpaților Orientali”, cea mai bogată în emanații post-vulcanice din Europa, regiunea dispune de un inventar extrem de bogat în resurse hidrominerale ce pot fi exploatate turistic, cu grad ridicat de atractivitate, fapt exprimat și prin fluxurile circulatorii ale turiștilor care asigură efervescența acestei activități în contextul economic național. În spațiul analizat, dintre componentele naturale, resursele de apă alături de relief constituie principalele obiective de atracție turistică.

Potențialul turistic antropic, ca varietate și valoare, se leagă direct de îndelungata evoluție a civilizației umane și de interferențele culturale ale mozaicului etnic specific Transilvaniei. De asemenea, vine adesea în completarea resurselor naturale care dau un anumit profil regiunii. Drept urmare, se remarcă o serie de grupe de obiective care se regăsesc în detaliu accesând studiul având titlul INVENTARIEREA, EVALUAREA ȘI PRIORITIZAREA PUNERII ÎN VALOARE A RESURSELOR TURISTICE ALE

REGIUNII DE NORDVEST, al cărui beneficiar este Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest:

• Vestigii istorice (castre romane, cetăți, conace, castele, palate, ansambluri arhitecturale și case cu aspect și/sau istoric deosebit);

• Edificii religioase (biserici, mănăstiri, schituri, catedrale și sinagogi);

• Obiective turistice culturale (teatre, opera și muzee);

• Patrimoniul turistic etnografic (țări și ținuturi etnofolclorice);

• Obiective turistice cu funcție turistică (mine, saline, varnițe, cuptoare de topit fierul și bocșe);

• Monumente (statui, busturi, grupuri statuare și alte monumente diverse);

• Amenajări și activități cu funcție turistică (parcuri, parcuri acvatice și de aventură, festivaluri și cazinouri);

• Amenajări hidrologice (baraje, lacuri de acumulare și instalații hidraulice tradiționale – mori și vâltori).

Lista de resurse enumerate mai sus este completată de lista monumentelor istorice pentru Regiunea Nord-Vest, care totaliza 4.480 de imobile de patrimoniu în anul 2015, dintre care 998 au fost monumente recunoscute ca fiind de interes național sau universal (Grupa A). Monumentele istorice de categorii A și B, pe județe și urban-rural, cumulează și situații în care un obiectiv vizează mai multe locații, și în urban, și în rural (în județele Cluj, Maramureș, Sălaj) fiind alocate la rural.

În Regiunea Nord-Vest, la începutul lunii mai 2020, existau 29 de stațiuni turistice atestate dintre care, doar câteva de interes național, precum Băile Felix și Zona Turistică Centrul Istoric – Coridorul Crișul Repede – Municipiul Oradea (județul Bihor), Sângeorz-Băi (județul Bistrița-Năsăud), Tășnad (județul Satu Mare) și Borșa (județul Maramureș). Stațiuni turistice de interes local se regăseau în județele: Bihor (1 Mai, Stâna de Vale, Tinca), Cluj (Băile Turda, Băile Băița, Zona Fântânele, Zona Muntele Băișorii, Zona Băile Ocna Dej, Jucu), Bistrița-Năsăud (Colibița, Rodna), Maramureș (Zona Șuior – Baia Sprie, Bârsana, Botiza, Moisei, Ocna Șugatag, Oncești, Vișeu de Sus, Tăuții Măgherăuș), Satu Mare (NegreștiOaș, Livada, Carei, Vama) și Sălaj (Băile Boghiș).

Dintre acestea, cu specific balnear pot fi considerate: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (BistrițaNăsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Șugatag (Maramureș), Tășnad (Satu Mare) și Tinca (Bihor). Băile Felix, 1 Mai, Sângeorz-Băi, Turda și Ocna-Șugatag sunt declarate stațiuni balneoclimatice în Regiunea Nord-Vest. Trebuie subliniat faptul că potențialul apelor termale, sărate și minerale din regiune este departe de a fi valorificat, nefiind suficient explorate și studiate (din perspectiva efectelor curative) în condițiile în care specialiștii apreciază că Transilvania de Nord este una dintre cele mai bogate regiuni din Europa în astfel de resurse.

În regiune se regăsesc și stațiuni turistice cu specific de agrement montan (Borșa – județul Maramureș, Stâna de Vale și Vârtop – județul Bihor, Fântânele și Muntele Băișoara – județul Cluj), în care sunt dezvoltate activități cu specific montan și de ecoturism.

În ceea ce privește valorificarea turismului religios și monahal, în regiune există multe areale încărcate de spiritualitate și locuri de pelerinaj:

• Zona câmpiei și dealurilor de vest, care cuprinde biserici, catedrale și mănăstiri (Beltiug, Apa și Oradea);

• Regiunea turistică Oaș – Maramureș – Obcinele Bucovinei;

• Zona Munților Apuseni;

• Cimitirul vesel de la Săpânța;

• Zona depresiunii Transilvaniei, cu manifestări religioase de tradiție;

• Mănăstirile din zona Lăpușului (Rohia, Rohița și Habra) și Maramureșului (Bârsana, Moisei și Peri-Săpânța). Turiștii apreciază, de asemenea, etnografia, folclorul, arta populară și tradițională care conferă specificitate regiunii:

• Olăritul (Beiuș-Leheceni, Sălișteș de Vașcău și Cristioru de Jos; ceramică roșie – Crișul Repede și Vadu Crișului; ceramică albă – Săcel și Baia Sprie);

• Prelucrarea textilelor (Chișcău, Pietroasa, Remetea-Beiuș, Bratca, Borod – Crișul Repede, Săpânța și Târgu Lăpuș);

• Sculptarea lăzilor de zestre din lemn (Budureasa și Ciumărna);

• Prelucrarea papurii și împletitul de nuiele (Borș, Otomani, Salonta, Crișul Repede și Barcău Crasna); • Încondeierea ouălor (Drăgoteni, Remetea și Beiuș).

Printre cele mai apreciate produse culinare tradiționale sunt: pălinca de Bihor, pălinca de Zalău, horinca de Maramureș, vinurile (o serie de podgorii, printre care și Diosig, Săcuieni, La Salina, Carastelec, Silvania, Jelna, Lechburg și Valea lui Mihai), plăcintele (vărzări, cu brânză și mărar, cu prune sau cu cartofi), supa de pasăre cu tăiței de casă, ciorbele ardelenești, slănina și șunca de porc, ceapa de Pericei (județul Sălaj), tocănițele, sarmalele, cozonacii și multe altele.

Zonele de mare influență în turismul rural și agroturism sunt țările și ținuturile etnofolclorice din regiune: Țările Beiușului, Chioarului, Lăpușului, Maramureșului, Năsăudului, Oașului și Silvaniei, și Ținuturile Bârgăului, Ciceului, Codrului, Borod, Huedinului, Iara-Hășdate, Pănticeului, Almaș-Agriș și Tășnadului.

Una din cele mai puternic dezvoltate forme de turism de nișă o constituie turismul de aventură, care se adresează în general unor turiști tineri, activi și educați, ce preferă locațiile mai îndepărtate și care își asumă anumite riscuri. Activitățile care se pretează cel mai bine acestei forme de turism, la nivel de regiune, sunt:

• Speoturismul extrem, practicat în peșterile și avenele cu numeroase restrictivități morfologice; are un câmp larg de afirmare în munții Pădurea Craiului (Avenul Stanul Foncii, Ponorul Sâncuta și peștera Vântului), Bihor (Avenul din Hoanca Urzicarului, avenele din Lumea Pierdută și sistemul Zăpodie-Peștera Neagră) sau Rodnei (Jghiabul lui Zalion);

• Raftingul, cu pretabilități de practicare pe Crișul Repede, Crișul Pietros, Iada, Anieș etc.;

• Canoeing-ul presupune existența unor cursuri de apă repezi, vijelioase, cu scurgere turbulentă, condiții întâlnite de-a lungului Galbenei, Oșelului sau Rebra;

• Scufundările în izbucuri (Izbândiș, Galbenei, Dămișenilor și Bratcanilor);

• Zborurile cu parapanta și parașuta în tandem reprezintă o altă posibilitate de destindere pentru doritorii de adrenalină, aerocluburile din zonă fiind în principal responsabile pentru organizarea unor astfel de activități. Menționăm ca potențiale locații de zbor zonele de chei și defilee dar și arealele montane cu deschidere mai largă, precum Creasta Cocoșului, Munții Țibleș, Culmea Breaza, Piatra Boghii, Măgura Șimleu etc.;

• Via ferrata în locații precum Cheile Turzii, Cheile Turenilor, Defileul Crișului Repede sau Pietrele Negre;

• Enduro și off-road, materializate mai ales prin concursuri tematice (Cupa Bihor 4x4, Festivalul Hard Enduro, Cupa Enduro-Cross Păunița și Tracking Dracula Hard Enduro Racing);

• Escaladă, inclusiv escaladă pe gheață, exemplul cel mai grăitor constituindu-l Festivalul pereților de gheață de la Cascada Răchițele;

• Schiul extrem, care se poate practica pe versanții prelungi și înclinați ai munților Rodnei, Țibleș, Bihor și Vlădeasa;

• În mod distinct, ca o subformă a turismului sportiv, turismul de golf este puțin individualizat, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest existând doar 3 terenuri de golf.

În luna martie 2019, la nivelul regiunii erau omologate 31 de pârtii de schi (reprezentând 15,97% din cele 194 de pârtii de schi omologate la nivel național). Dintre acestea, 16 au fost localizate în județul Maramureș (la Baia Sprie, Cavnic, Desești, Mogoșa și Borșa), 11 în județul Cluj (în Feleacu, Vânători, Băișoara, Muntele Băișorii și Mărișel), 2 în județul Bihor (Hidișeul de Jos și Munții Bihor) și 2 în județul Bistrița-Năsăud (Unirea/Bistrița și Munții Rodnei). La nivel național, Transilvania de Nord s-a situat pe locul 2, după regiunea Centru (cu 76 de pârtii de schi omologate). Odată cu fenomenul încălzirii globale, viitorul pârtiilor de schi situate sub altitudinea de 1.800 de metri este incert, posibilitățile de creare de zăpadă artificială fiind din ce în ce mai reduse, cu costuri de operare mari. Sezonalitatea stațiunilor de iarnă trebuie de asemenea diminuată, pentru a asigura continuitatea activităților și a limita fluctuația de personal.

Apărută ca o formă de turism inclusă turismului medical, turismul terapeutic include acele destinații turistice pentru îmbunătățirea stării de sănătate sau bună dispoziție. SPA-urile sunt considerate, conform Asociației Europene a SPA-urilor, locații medicale de cel mai înalt nivel, recunoscute legal ca baze de tratament pe baza caracteristicilor lor curative dovedite științific. Printre motivațiile turiștilor pentru alegerea unor astfel de destinații turistice precizăm relaxarea, îmbunătățirea stării de sănătate, tratamentele medicale oferite, detoxifierea, tratamentul anti-îmbătrânire etc. În Regiunea Nord-Vest:

• Marea parte a SPA-urilor apărute sunt recente și figurează în cadrul unor unități de cazare ale căror proprietari au conștientizat valoarea terapeutică a unor astfel de locații crescând valoarea infrastructurii prin diversificarea serviciilor oferite;

• Potențialul balnear existent în cadrul unor stațiuni este valorificat inclusiv prin modernizarea serviciilor turistice oferite și includerea unor SPA-uri, precum Turda, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Borșa, Negrești Oaș, Ocna Șugatag, Carei, Boghiș și Băile Felix;

• Centrele urbane Cluj-Napoca, Oradea și Satu Mare polarizează un segment important de turiști prin prisma apariției unor SPA-uri.

Numărul locurilor de cazare la nivelul regiunii a urmărit tendințele de creștere (cu scăderea aferentă anilor 2013, respectiv 2014) ajungând în anul 2018 la 40.897, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, reprezentând 11,56% din totalul locurilor de cazare din România, după Regiunile Sud-Est (103.753 de locuri – 29,32% – locul 1) și Centru (70.696 de locuri – 19,98% – locul 2).

9. Agricultură și dezvoltare rurală

Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (4,58 % în 2016) este depășită de media națională (4,8 % din 2017) totuși este mai mare decât media UE28 (1,6% în 2017) iar ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit în anul 2018 (22,35%), se situează puțin peste media națională (20.93 % în 2018), doar județul Cluj se află sub medie media națională cu 14,5 % însă este mult peste media UE28 (4,2% în anul 2016). Aceste date ne arată importanța economică și socială a acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest.

Din cele 3.416.046 ha cât reprezintă suprafața totală a Regiunii Nord Vest, aproximativ 2.079.500 ha (60,8%) erau în anul 2014 destinate agriculturii (teren arabil; pășuni și fânațe; pomicultură și viticultură). Județele care dețin cea mai mare pondere a suprafeței agricole utilizate în total suprafață sunt Satu Mare (71,9), Cluj (64,9%) și Bihor (64,6%), în timp ce Maramureș (48,5%) și Bistrița Năsăud (55,6%) dețin ponderi mai mici.

La nivelul județelor Satu Mare și Bihor sunt înregistrate resurse mai importante din punct de vedere a terenului arabil comparativ cu media națională. Pășunile și fânețele sunt resurse importante ale regiunii (peste media națională) alături de prezența unui fond forestier important la nivelul județelor Maramureș și Bistrița Năsăud.

Tendințele majore în ceea ce privește suprafața destinată principalelor producții vegetale în regiunea Nord-Vest au fost următoarele :

- Ponderea suprafețelor ocupate cu grâu este mai mică decât cea la nivel național, date fiind condițiile de relief și clima ale regiunii. Ponderea acestei culturi a scăzut puternic după anul 1990, iar începând din anii 2000 a rămas constantă în jurul valorii de 16-17% din SAU;

- În Regiunea NV plantele oleaginoase au o pondere mult mai mică decât cea la nivel național (12,1% in 2018, comparativ cu 21,4%), însă păstrează trendul de creștere.

- Datorită specificului teritoriului regiunii, ponderea suprafețelor cultivate cu plante furajere este mult mai mare decât cea de la nivel național, în 2018 fiind aproape dublă.

- Ponderea suprafețelor cultivate cu legume este relativ similară cu cea de la nivel național. Se observă o tendință similară cu cea înregistrată la nivel național și anume de scădere accentuată a suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr;

Regiunea ocupă locul I în ceea ce privește numărul pomilor fructiferi în anul 2018.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României înregistrează în anul 2018 un efectiv de 10,400,843 animale (11.3% din total național), din care 365,417 bovine (18.5%), 526,530 porcine (13.4%), 1,709,860 ovine (16.8%) , 118,005 caprine (7.7%), 47,377 cabaline (10.6%) și 7,633,654 păsări (10.3%). Majoritatea categoriilor de efective de animale au scăzut în perioada 2014-2018, observăm o creștere a numărului de: juninci (+2,9%), ovine(+6,2%), oi și mioare(+4,1%), caprine(+12,3%), capre(+8,8%) și familii de albine(+31,9%), o scădere accentuată observăm la scroafe de prașila(-7,0%), scrofițe pentru reproducție (-31,1%), cabaline(-24,1%), pasări(-5,8%), iepuri(32,9%).

In anul 2018 Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest în comparație cu alte regiuni din România ocupă locul 2 la numărul de Bovine, Vaci, bivolițe și juninci, Ovine, Oi și mioare.

Valoarea producției ramurii agricole în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut atât în cazul producției vegetale cât și în cazul producției zootehnice. În perioada 2007-2017 producția a crescut cu 1.907.200 mii lei ajungând la 9.544.128 mii lei, din care producția vegetală a crescut cu 1.071.092 mii lei ajungând la 5.959.117 mii lei iar producția zootehnică a crescut cu 848.452 mii lei și a atins valoarea de 3.558.491 mii lei, valoarea serviciilor agricole a scăzut cu 12.344 mii lei și a atins valoarea de 26.520 mii lei în anul 2017.

Industria agro-alimentară din domeniul prelucrării produselor de origine animală prezintă diferențe majore între județele Regiunii Nord-Vest. Numărul de carmangerii și de măcelării autorizate este mai ridicat în județele Bihor și Maramureș și deosebit de modest în

Bistrița-Năsăud și Sălaj. Numărul de ferme care au autorizat centre de prelucrare a laptelui în urma cărora pot comercializa produse finite (brânză sau produse lactate) este mai mare în județele Cluj și Bihor. În urma analizei calitative (adresa și locația acestor unități de prelucrare a produselor agricole) s-a constatat faptul că în domeniul prelucrării cărnii, unitățile de prelucrare sunt în principal autorizate în cadrul unor supermarketuri situate în zona urbană și într-o proporție mult mai redusă la nivelul unor asociații de fermieri sau în zona rurală. Ca atare, prin prelucrare, valoare adăugată se transferă din zona rurală către zona urbană.

Culturi ecologice - Din suprafața ecologică a regiunii, 30% este acoperită de culturi destinate consumului alimentar, reprezentate de terenuri, pășuni, fânețe, precum și furaje pentru hrana animalelor. Din totalul suprafețelor ecologice cultivate, aproape jumătate (46,5%) se regăsesc în județul Satu Mare. Cele mai mari suprafețe cultivate sunt livezile de pruni (1.131 ha), livezile de meri (681 ha), suprafețele cultivate cu cereale (grâu comun 539 ha, grâu dur 273 ha, soia 475 ha, porumb 424 ha, ovăz 143 ha). Mai multe culturi sunt crescute pe suprafețe extinse: cătină (168 ha), viile (111 ha, în Bihor și Cluj) precum și terenurile cu culturi spontane de plante medicinale și aromatice, condimente, flori de câmp (142 ha, din care 2/3 în Satu Mare).

Populația cu domiciliul în spațiul rural al regiunii Nord-Vest a cunoscut un trend accentuat de scădere în perioada 2000-2019. Migrația dinspre zona rurală spre zona urbană, respectiv către alte țări membre ale Uniunii Europene dublată de un spor natural negativ a fost importantă mai ales în Maramureș (- 38.387 persoane), Bihor (-14.846 persoane) sau Sălaj (-13.574 persoane). În județul Cluj trendul a fost pozitiv (+21.568 persoane) ca urmare a transformării zonei periurbane a municipiului Cluj-Napoca în zonă rezidențială pentru populația angajată în zona metropolitană (localitățile Florești; Apahida; Baciu; Chinteni etc.).

10. Administrație și bună guvernanță

Din punct de vedere al execuției bugetelor locale pe regiuni pe componenta venituri conform datelor INS constatăm că în ultimii cinci ani (intreval de analiză 2014-2018) Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 3 între cele 8 regiuni, fiind depășită de București-Ilfov și Regiunea Nord-Est, cu venituri de 7.682 milioane lei în 2018, ceea ce demonstrează creșterea posibilităților de a genera venituri în ultima perioadă, cu un procent de 13,44 % în 2017 din total venituri la nivel de național (57.175,4 milioane lei). Județele din regiune care înregistrează cele mai mari valori pe componenta venituri pe perioada 2014- 2018 sunt

județele Cluj și Bihor. Pentru anul 2018 județul Cluj a înregistrat venituri de 2.156,6 milioane lei (adică 28,7 % din venituri la nivel de regiune) iar județul Bihor a înregistrat 1.674,9 milioane lei (21,80 %). Cele două județe cumulează 50,5 % din totalul veniturilor din execuția bugetelor locale pe regiune.

În ceea ce privește cheltuielile din execuția bugetelor locale , Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se află pe locul 4 în anul 2018, după regiunile București-Ilfov, Nord-Est și Sud-Muntenia. Pentru restul perioadei analizate, respectiv 2014-2017, regiunea Nord-Vest s-a situat pe locul 3 (la fel ca în cazul veniturilor). În cadrul regiunii analiza execuției bugetare privind componenta cheltuieli reliefează aceleași date ca și în cazul veniturilor, cele două județe Cluj și Bihor au cheltuit aproape jumătate din totalul cheltuielilor din cadrul bugetului regiunii in cursul anului 2018, respectiv Cluj 28,64 % iar Bihor 20,71 %.

Din punct de vedere al subvențiilor primite de la bugetul de stat, Regiunea Nord-Vest este pe locul 5 la nivelul anului 2018, cu 1.313,6 mil. lei, conform INS. Astfel se constată că nevoile investiționale, dar nu numai, au permis Regiunii să atragă mai mulți bani pentru comunitatea sa, pentru anumite investiții, dar și pentru susținerea unor cheltuieli. Județul Bihor are subvenții primite de la bugetul de stat in valoare de 268,4 milioane lei (20,43 % din total subvenții) ce îl poziționează pe primul loc in Regiune, cele mai puține subvenții obținute au fost în județul Sălaj în valoare de 155 milioane lei (11,80 %).

Analiza existenței structurilor de dezvoltare regională/management de proiecte la nivelul autorităților și instituțiilor administrației publice în Regiunea Nord-Vest relevă existența la nivelul fiecărui consiliu județean și primărie reședință de județ a unui departament /direcție de dezvoltare regională care includ și activități referitoare la managementul de proiecte. Există structuri la nivel județean cu competențe în domeniul planificării strategice, dar numărul de personal angajat în acest tip de activitate este foarte mic comparativ cu numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice.

Din punct de vedere al capacității de proiectare, planificare și formulare de politici, autoritățile publice, având o capacitate administrativă insuficientă, se confruntă cu unele provocări dintre care menționăm următoarele:

• Lipsa de viziune și competențe dedicate dezvoltării;

• Lipsa actelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor.

• Lipsa de cultură partenerială. Colaborarea între administrația publică și societatea civilă, ONGuri este insuficient dezvoltată datorită în parte și capacității reduse a ONG-urilor; parteneriatele existente nu sunt suficient de mature nu sunt structurate astfel încât să dezvolte interesele comunității.

• Lipsa planificării strategice (puține preocupări la nivel de comunități locale privind planificarea 2021-2027);

Guvernanța electronică implică utilizarea calculatorului, serviciilor internet sau de telecomunicații, echipamentelor digitale pentru colectarea, procesarea, partajarea și preluarea datelor. De asemenea, serviciile asociate guvernanței sunt strâns legate de infrastructura pentru transmiterea informațiilor. La nivelul întregii țări se constată că există 393 instituții înscrise pe ghiseul.ro din care 40 (10,2%) înscrise pe site-ul ghiseul.ro reprezintă instituțiile din regiunea Transilvania de Nord. Plata cu cardul prin internet este foarte utilă și pentru cetățenii care locuiesc în afara orașului de reședință, pentru că nu mai trebuie să se deplaseze pentru a plăti taxele datorate la bugetul local. În toate județele din regiune Agențiile Naționale de Administrare Fiscală sunt înrolate în cadrul proiectul ghiseul.ro. Cele mai multe localități unde cetățenii pot beneficia de serviciu plata online sunt în județele Cluj și Maramureș aici cetățenii pot plăti în 10 localități , în județul Bihor sunt înrolate 5 localități, în județele Satu-Mare și Sălaj sunt prezente câte 4 instituții și in Bistrița-Năsăud doar 3.

Administrațiile publice locale (ca și entități colectoare de date primare, care apoi transferă bazele de date către structurile județene / regionale / centrale) folosesc aplicații GIS în managementul resurselor teritoriale (atât de valoroase și limitate), care poate fi susținut în mod eficient prin aplicații concrete și dedicate precum: gestionarea dezvoltării spațiale a zonelor urbane și conectarea cu zona urbană funcțională și cu teritoriul extins (luarea unor decizii în timp real și benefice pentru o dezvoltare coordonată a teritoriului fără a risipi resursele, mai ales că unele zone urbane și-au atins potențialul de extindere sau au rămas fără rezerve de teren), creșterea calității spațiilor publice (zone verzi, de agrement etc.) și a atractivității acestora prin gestionarea eficientă a acestora, creșterea calităților serviciilor publice, etc. Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, numărul APL-urilor care folosesc aplicații GIS este însă extrem de redus, doar în 9 municipii și orașe existând deja sau fiind în curs de elaborare baze de date GIS. Din lista serviciilor on-line, serviciile tranzacționale sunt considerate ca cele mai reprezentative în viitor pentru guvernarea electronică, atâta timp cât

completarea și prezentarea de formulare de către populație va continua să aibă un rol preponderent în relația sa cu administrația publică.

Rata infracționalității a crescut în Nord-Vest de la 1.349 de cazuri înregistrate în 2012 , la 1.420 în 2018 (raportat la 100.000 locuitori, sub media națională de 1.538 respectiv 1.766 pentru aceiași ani de referință. Județele cu ratele cele mai ridicate, în anul 2018, sunt Bistrița-Năsăud, Cluj și Bihor.

Rata criminalității din Regiunea Nord-Vest a scăzut în 2018 la 185 de cazuri, față de anul 2012, cînd se înregistrau 290 de cazuri), dar rămâne peste media națională (165 cazuri la nivel național în 2018). Față de anul 2012, rata criminalității a înregistrat o scădere cu 36,2%, oarecum comparabil cu trendul descrescător la nivel național care este de 32,6%. Ratele cele mai ridicate se înregistrează în Maramureș și Cluj.

In Regiunea Nord-Vest funcționează două Servicii Teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție, la Oradea și Cluj-Napoca, cu Birouri Teritoriale la Satu Mare, respectiv la Baia Mare. În anul 2017 procurorii de la Serviciul teritorial Cluj au avut de soluționat 459 de cazuri, din care 161 cauze au fost înregistrate în anul 2017, au fost soluționate 262 cauze și procurorii de la Serviciul teritorial Oradea au avut de soluționat 345 cauze, din care 119 cauze au fost înregistrate în anul 2017. Dintre acestea au fost soluționate 135 cauze. De remarcat este și faptul că numărul de cazuri de soluționat din Regiunea Nord-Vest reprezintă doar 7,2 % din cele înregistrate la nivel național în 2017, ceea ce indică o mai mică amploare a fenomenului în comparație cu alte zone (București, Galați, Pitești, etc.).

Intensificarea și adâncirea cooperării interregionale, transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu Ungaria încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, în perioada 2007-2013 fiind finanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) cu cca. 250 milioane euro. Prin programul Interreg România-Ungaria 2014-2020 s-au prevăzut finanțări de 232 mil. euro, din care 189 mil. euro din FEDR. În perioada 2014-2020, programele Interreg Europe și Interreg Danube care finanțează proiecte cu contribuție în competențele "soft" ale regiunii, au fost accesate atât de către autoritățile publice locale, cât și de către Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest, în scopul inovării politicilor publice și derulării unor schimburi de bune practici.. Cooperarea transfrontalieră este îngreunată de lipsa unor conexiuni moderne și rapide atât rutiere cât și feroviare.

Capitolul IV - Contextul Strategic Local

Strategia de dezvoltare a comunei Derna pentru perioada 2021-2027, a fost realizată pe o perioadă de 7 ani. Aceasta urmăreşte dezvoltarea durabilă prin valorificarea potenţialului local pentru a fi în concordanţă cu obiectivul general al Planului Naţional de Dezvoltare 2021-2027. Acesta vizează "reducerea cât mai rapidă a disparităţilor de dezvoltare socio-economică între România şi Statele Membre ale Uniunii Europene".

Strategia este un instrument de planificare a obiectivelor care reflectă nevoile actuale ale comunităţii şi atingerea acestora în viitor.

Prezenta strategie de dezvoltare locală durabilă a fost elaborată pornind de la problemele cu care se confruntă localitatea abordate într-un cadru integrat, corelat cu obiectivele şi planurile strategice elaborate la nivel regional, naţional şi european. Dezvoltarea durabilă se realizează atunci când se răspunde nevoilor generației actuale, fără a fi amenințate cele ale generațiilor viitoare, deoarece avem, cu toții, dreptul la un nivel de trai ridicat.

Formularea strategiei porneşte de la următoarele premise:

- asigurarea continuității procesului de planificare strategică la nivel local, pentru perioada 2021 – 2027;
- coordonarea investițiilor și pregătirea administrației publice locale pentru absorbtia fondurilor europene planificate pentru perioada 2021 – 2027;
- determinarea direcțiilor de dezvoltare, ritmul si scara acestei dezvoltări, de a eficientiza activitatea autorităților publice locale în gestionarea problemelor orașului, în utilizarea resurselor financiare, în promovarea localității, în atragerea fondurilor externe (investiții, fonduri europene, alte fonduri) pentru implementarea proiectelor investiționale planificate;
- identificarea unui portofoliu diversificat de proiecte care să satisfacă nevoile identificate la nivelul principalelor domenii de analiză;
- corelarea strategiei locale cu noile priorități de investiții la nivel județean, regional, național, european, pentru perioada 2021 – 2027;
- corelarea portofoliului de proiecte de dezvoltare cu sursele de finanțare din fonduri externe și proprii, precum și cu capacitatea reală de finanțare a localității.

Un subiect foarte dezbatut în legatura cu fondurile europene se refera la capacitatea de absorbtie. S-au făcut numeroase analize în această direcție, încercându-se să se măsoare capacitatea de absorbtie si să se compare cu gradul de absorbție al altor state membre ale UE. Aceste studii arată că există trei factori care influențează în mod decisiv capacitatea de absorbtie:

- situația macroeconomică,
- situația cofinanțării,
- capacitatea administrativă.

Pentru accesarea cu success a fondurilor europene sunt necesare parcurgerea anumitor etape:

1. elaborarea strategiei de dezvoltare a zonei si identificarea prioritatilor;
2. dezvoltarea proiectului;
3. intocmirea Cererii de finanţare si depunerea ei la autoritatea contractanta;
4. evaluarea şi selecţia proiectului;
5. semnarea Contractului de finanţare;
6. gasirea sursei de finantare;
7. implementarea proiectului;
8. evaluare şi auditarea proiectului.

Proiectele de infrastructura implica o documentaţie laborioasa, astfel incat sunt necesari de parcurs mai multi pasi. Totodata, pentru o reusita a proiectului de investitie este de preferat sa

se apeleze la o firma specializata in domeniu, selectata în urma unui proces de achiziţie publica.

Comuna Derna este situată in Județul Bihor, regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) ADR Nord-Vest, împreuna cu reprezentanţi ai organizaţiilor relevante în domeniul dezvoltarii regionale, elaboreaza Planul de Dezvoltare Regionala (PDR) ca baza pentru fundamentarea strategiei naţionale de dezvoltare regionala şi a documentelor de programare necesare pentru perioada de programare 2021-2027.

1. Prezentarea geografică

2. Populația si date statistice despre comuna

3. Relieful, clima si fauna

4. Patrimoniul cultural, turistic si arhitectural

5. Prezentarea politicilor întreprinse în teritoriu - PROIECTE IMPLEMENTATE PERIOADA 2014-2020:

a. Infrastructura rutieră

b. Infrastructura de utilități si servicii publice

c. Infrastructura de sănătate si servicii sociale

d. Infrastructura de învățământ, cultura si administratie publica locala

e. Protectia mediului

f. Economia comunei (Turismul, agricultură și dezvoltare rurală, dezvoltarea economica)

1. Prezentarea geografică

Comuna Derna se află în partea de nord-est a judeţului Bihor, în partea de nord-vest a României. Se află la distanţa de 50 km nord- est de oraşul Oradea- oraşul reşedinţă a judeţului, pe şoseaua asfaltată Oradea- Tileagd- Brusturi- Derna şi la 32 de km sud de oraşul Marghita, de care este legată prin şoseaua asfaltată Derna- Popeşti- Chirbiş- Marghita.

Se învecinează cu:

- La Est comuna Popeşti
- La Nord comuna Tăuteu
- La Nord - Vest comuna Chişlaz

- La Sud-Vest comuna Spinuş
- La Sud comuna Brusturi.

Turismul este o activitate prin care se poate valorifica foarte uşor resursele (naturale şi cele culturale) ale unei comunităţi, contribuind la dezvoltarea localităţii şi la bunăstarea localnicilor. Principalele tendinţe ale turismului în România arată că în fiecare an se constată o creştere a numărului turiştilor înregistraţi în unităţile de cazare, turiştii din străinătate fiind cei care contribuie în cea mai mare măsură la această creştere. Regiunea comunei prezintă o multiplă şi diversă gamă de resurse şi atracţii turistice, care ţin în general de mediul natural, moştenirea culturală şi istorică a judeţului şi patrimoniul construit.

Atracţiile naturale de pe teritoriul comunelor se datorează formelor de relief, cum ar fi Munţii Plopişului, dealurile Dernei, şi Câmpia de Vest. Resursele existente în zona montană sunt naturale, istorice (arheologice) şi culturale, iar combinaţia dintre ele poate fi extrem de valoroasă.

Munţii Plopişului se întind pe graniţa între judeţul Bihor şi Sălaj iar vârfurile acestora nu ating nicăieri 1000 de m. Cel mai înalt punct este vârful Măgura cu 918m. În adâncîturile suprafeţei se ascund numeroase mlaştini. Atracţiile cele mai cunoscute ale zonei sunt Pădurea Neagră şi cetatea Piatra Şoimului. Pădurea Neagră este o localitate situată pe cursul râului Bistra. În apropierea localităţii este un izvor de apă minerală si o cascadă minunată. În aceasta localitate a funcționat una din cele mai vechi fabrici de sticlărie din țară.

Atracţiile antropice (culturale) au şi ele o importanţă deosebită în dezvoltarea turismului din această microregiune. De exemplu locurile religioase, bisericile, monumentele istorice, artele populare şi obiceiurile tradiţionale.

Comuna dispune de o bogată moștenire religioasă în ceea ce privește bisericile şi locurile sfinte. Religia este un factor foarte important în viaţa localnicilor. Turismul religios devine din ce în ce mai popular, iar monumentele religioase sunt din ce în ce mai vizitate şi preferate de turişti.

În satul Sacalasău, din comuna Derna, se găsea până la începutul secolului trecut biserica de lemn ”Sf. Nicolae”, care pe vremuri după povestirile localnicilor era construită împreună cu localitatea învecinată, Derna. Anul construirii bisericii nu se știe exact, cel mai probabil aceasta datează din anul 1721. În prezent biserica se găsește în satul învecinat Voivozi, având funcția de mănăstire, unde se poate admira picturile, icoanele real-

izate în interiorul ei, elementele de arhitectură specifică a bisericii, dar și cărțile bisericești vechi din secolul XVIII.

O altă atracţie culturală importantă este legată de tradiţiile şi obiceiurile care încă se mai practică în comună.

În comună nu există nici o unitate de cazare oficială, implicit nici un loc în unitățile de cazare, astfel nu există date statistice oficiale nici despre numărul turiștilor sosiți în comună.

2. *Populația si date statistice despre comuna*

Conform datelor obținute de la Oficiul Județean de Statistică Bihor din ultimii ani, structura populației stabile se prezintă astfel:

Tabel nr.1 Populaţie total stabilă

Derna	Anul 2011	
Derna	TOTAL	912
Dernișoara	TOTAL	555
Sacalasău	TOTAL	551
Sacalasău Nou	TOTAL	268
Tria	TOTAL	330

***Tabel nr.2 Structura populației pe grupe de vîrstă*:**

Ani / **Grupe de vârstă**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
0- 4 ani	93	94	107	101	105
0 ani	15	23	32	14	23
1 ani	17	17	24	32	15
2 ani	19	16	17	22	31

3 ani	17	19	16	16	22
4 ani	25	19	18	17	14
5- 9 ani	126	128	118	105	95
5 ani	24	26	20	17	16
6 ani	19	24	24	19	17
7 ani	25	20	26	25	18
8 ani	32	26	21	24	24
9 ani	26	32	27	20	20
10-14 ani	177	158	156	157	139
10 ani	37	27	33	28	22
11 ani	37	33	27	33	26
12 ani	30	36	32	26	32
13 ani	34	31	36	32	27
14 ani	39	31	28	38	32
15-19 ani	184	185	170	165	175
15 ani	44	38	30	28	37
16 ani	27	44	38	31	27
17 ani	34	27	44	39	31
18 ani	45	33	26	44	40
19 ani	34	43	32	23	40
20-24 ani	198	186	186	175	154
20 ani	39	33	42	31	21
21 ani	45	38	31	39	30
22 ani	38	43	38	29	37
23 ani	36	37	42	37	29
24 ani	40	35	33	39	37
25-29 ani	224	218	203	187	178
25 ani	50	39	35	33	39
26 ani	46	49	34	32	29
27 ani	43	42	50	32	29
28 ani	46	44	41	49	33
29 ani	39	44	43	41	48
30-34 ani	168	178	189	193	202

30 ani	39	40	43	42	42
31 ani	33	40	40	40	44
32 ani	33	33	41	39	39
33 ani	31	33	32	40	40
34 ani	32	32	33	32	37
35-39 ani	158	157	153	162	155
35 ani	30	30	32	33	30
36 ani	33	31	32	31	33
37 ani	26	32	33	32	29
38 ani	40	25	32	33	30
39 ani	29	39	24	33	33
40-44 ani	211	196	192	176	169
40 ani	48	29	39	24	33
41 ani	40	48	28	37	26
42 ani	40	39	48	28	37
43 ani	41	39	38	48	27
44 ani	42	41	39	39	46
45-49 ani	199	206	214	204	193
45 ani	42	41	41	36	37
46 ani	44	43	41	41	34
47 ani	47	43	43	42	40
48 ani	34	46	44	42	40
49 ani	32	33	45	43	42
50-54 ani	159	163	160	167	182
50 ani	30	31	33	47	45
51 ani	30	30	31	33	47
52 ani	39	30	29	31	33
53 ani	34	39	30	28	31
54 ani	26	33	37	28	26
55-59 ani	145	150	146	154	143
55 ani	29	26	33	36	26
56 ani	35	28	26	32	35
57 ani	27	33	28	25	32

58 ani	34	27	33	28	25
59 ani	20	36	26	33	25
60-64 ani	138	131	135	130	136
60 ani	29	20	34	26	31
61 ani	28	29	19	34	25
62 ani	32	26	27	19	34
63 ani	25	32	24	27	19
64 ani	24	24	31	24	27
65-69 ani	156	133	132	134	116
65 ani	30	24	25	28	24
66 ani	36	30	24	24	25
67 ani	24	34	28	23	22
68 ani	26	22	33	27	22
69 ani	40	23	22	32	23
70-74 ani	127	144	139	135	133
70 ani	27	39	24	22	30
71 ani	34	27	37	23	21
72 ani	23	32	27	35	23
73 ani	26	22	31	27	34
74 ani	17	24	20	28	25
75-79 ani	99	84	83	75	92
75 ani	23	17	24	19	27
76 ani	8	19	16	22	17
77 ani	22	8	17	13	20
78 ani	23	20	7	16	13
79 ani	23	20	19	5	15
80-84 ani	68	75	65	64	52
80 ani	18	21	15	18	4
81 ani	14	16	17	12	14
82 ani	13	12	12	15	11
83 ani	15	12	11	11	14
84 ani	8	14	10	8	9
85 ani si	31	35	43	44	45

peste					
TOTAL	**2661**	**2621**	**2591**	**2528**	**2464**

Tabel nr.3 Nr de născuți vii în Comuna Derna

Derna	2016	2017	2018	2019
Nr. Persoane	**23**	**31**	**16**	**24**

Tabel nr 4 Numarul de decese in Comuna Derna

Derna	2016	2017	2018	2019
Nr. persoane	**39**	**49**	**44**	**41**

Tabel nr.5 Rata natalității și mortalității pentru comuna Derna

Anul	Rata natalității	Rata mortalității
2016	8,64%	14,66%
2017	11,83%	18,70%
2018	6,18%	16,98%
2019	9,49%	16,21%

Tabel nr.6 Sporul natural al comunei Derna

Anul	Sn= RN-RM
2016	-6,05%
2017	-6,87%

2018	-10,80%
2019	-6,72%

Tabel nr.7 Structura terenurilor agricole

Categoria suprafetei agricole	Ha – Anul 2016	Ha – Anul 2017	Ha – Anul 2018	Ha – Anul 2019
Total	4921	4921	4921	4921
Agricolă	3492	3491	3491	3491
Arabilă	1745	1745	1857	1857
Pășuni	791	791	791	791
Finete	802	801	801	801
Vii si pepiniere viticole	150	150	38	38
Livezi și pepiniere pomicole	4	4	4	4
Terenuri neagricole total	1429	1430	1430	1430
Păduri și altă vegetatie forestiera	1044	1099	1099	1099
Ocupată cu ape, bălți	44	44	44	44
Ocupată cu construcţii	167	113	113	113
Căi de comunicatii și cai ferate	97	97	97	97
Terenuri degradate si neproductive	77	77	77	77

Tabel nr.9 Structura serviciilor de sănătate

Unităţi servicii medicale	2016	2017	2018	2019
Cabinete medicale de familie	1	1	1	1
Medici	1	1	1	1
din care: medici de familie	1	1	1	1
Cabinete stomatologice	1	1	1	1
Stomatologi	1	1	1	1
Farmacii	1	1	1	1
Farmacisti	1	1	1	1
Personal sanitar mediu	2	2	2	2

Tabel nr.10 Structura unităților de învățământ

Anul	TOTAL	Preșcolar	Primar și gimnazial	Liceal	Școli de arte și meserii	Universitate
2016	8	4	4	0	0	0
2017	8	4	4	0	0	0
2018	8	4	4	0	0	0
2019	8	4	4	0	0	0

Tabel nr.11 Structura cadrelor didactice

Niveluri de educație	2016	2017	2018	2019
TOTAL	25	20	20	18
Invătământ preșcolar	4	5	3	3
Invatamant primar	8	7	7	6
Invatamant gimnazial	13	8	10	9

Tabel nr.12 Structura cultural-sportivă a comunei

TIPUL UNITĂŢII/ CATEGORII DE UNITĂŢI REC-REATIVE	TOTAL UNITĂŢI/ CATEGORIE
TERENURI DE SPORT	1
CĂMINE CULTURALE	5
SPAŢII DE JOACĂ ÎN AER LI-BER SAU ÎN INTERIOR	-
SĂLI DE SPORT	1
PARCURI	1
CLUBURI SPORTIVE	-
ALTE TIPURI DE CLUBURI (MENŢIONATE)	-
CLUBURI ALE COPIILOR	-
CENTRE COMUNITARE	-
BAZINE DE ÎNOT	-
TOTAL	8

3.Relieful, clima si fauna

Forma de relief colinară a dealurilor este cunoscut sub denumirea ”Dealurile Dernei” care face parte din dealurile Vestice. Această a doua formă este specifică comunei Derna, și face trecerea de la munți la câmpie. Cele trei culmi "Culmea Tria", "Culmea Derna" şi "Culmea Sacalasău" se desprind din munţii Plopişului. În partea de răsărit a comunei, în hotarul satului Sacalasău Nou se întâlnesc ultimele ramificaţii vestice ale Munţilor Plopiş care fac parte din masivul Munţilor Apuseni. Munții Plopișului reprezintă o culme largă, alcătuită din

formațiuni cristaline și este situată între valea Crișului Repede și bazinul Barcăului, având o înclinare lină de la 900 m în est la 500 m în vest.

Datorită creșterii treptate a altitudinii reliefului pe teritoriul comunei de la vest la est atrage după sine o etajare pe verticală a tuturor **elementelor climatice**. O dată cu creșterea în altitudine, crește presiunea atmosferică și precipitațiile, se mărește durata zăpezilor, scade temperatura, viteza vântului crește. *Temperatura medie anuală* se ridică la 9°C în partea de vest, în timp ce în partea de est a comunei, pe Munții Plopiș se menține la 8°C. Valoarea termică a lunii ianuarie se ridică în jur de 2°C, iar în luna iulie, media lunară se ridică la 19°C. *Vânturile predominante* sunt cele vestice care de obicei aduc precipitații sub formă de ploi primăvara, vara și toamna și zăpezi abundente în timpul iernii.

În timpul iernii se întâmplă ca în zonă să pătrundă și mase de aer polar, zilele fiind atunci foarte reci și geroase, iar alteori pătrund mase de aer cald dinspre Africa când zilele lui ianuarie sau februarie sunt destul de calde (1978). *Precipitațiile atmosferice* care cad pe teritoriul comunei Derna sunt de 700 mm. Luna cu cele mai ridicate precipitații este iunie, când au fost înregistrate 110 mm, în timp ce luna februarie este cea mai secetoasă, când au fost înregistrate 40 mm. Pe pantele nordice zăpada durează de obicei mai mult de două săptămâni decât pe pantele sudice.

Pe culmile Munților Plopiș din hotarul satului Sacalasău Nou, zăpada își face apariția cu două săptămâni mai devreme decât în restul comunei, iar primăvara, zăpada caută a mai zăbovi pe aceste culmi încă două săptămâni, în timp ce în restul comunei natura începuse a se trezi la viață prin livezi, grădini și păduri.

În anul 1970 în mina ”Bicaștău” de la Derna a fost găsit un molar de Deinotherium Giganteum Kaup, animal care putea să atingă înălțimea de 5m, care făcea parte din familia elefanților. Situate la linia golfurilor neogene a Șimleului și a Crișului Repede, zăcămintele de bitum de la Derna au furnizat date importante și pentru sediul vertebratelor fosile fiind de un secol în atenția geologilor și paleontologilor. Dinotheridele s-au dezvoltat pe continentul European în Meoțian. O frecvență mai mare a acestora se constată pe teritoriul Moldovei și în sud-vestul fostei U.R.S.S.

Întregul ansamblu faunistic reflectă caractere tropicale în care predomină elementele de păduri mlăștinoase cu o influență mare a elementelor de stepă. În privința încadrării cronologice Mottl a paralelizat fauna ”panoniană” de la Derna-Tătăruș cu vertebratele din depresiunea Baraoltului. În comparație cu aceste asociații, *fauna de la Derna* prezintă trăsături mai arhaice, prezența Deinotherium Giganteum Kaup imprimându-i vârsta ponțiană.

Hidrografie Hotarul comunei Derna este străbătut de cursul celor trei văi: "Valea Tria", "Valea Derna" şi "Valea Vânătorului", care izvorăsc din Munţii Plopişului şi se varsă ultimele două în Gepiş, afluent al Barcăului, iar Valea Tria se varsă direct în Barcău. Debitul lor este redus, mai ales în timpul verii când firul apei abia acoperă valea. În timpul primăverii, o dată cu topirea zăpezii, debitul lor crește și se revarsă provocând mari pagube pentru fânețe. Debitul cel mai mare dintre ele îl are Valea Vânătorului (Corbenilor), care își adună apele de pe o suprafață mai mare. Cursul său este destul de întortocheat pe teritoriul satului Sacalasău Nou, după ce a coborât de pe munte. În zona sa superioară, valea are forma literei V și formează mai multe praguri de o frumusețe ce reține ochiul vizitatorului. Dintre acestea merită a fi amintite pragurile de la ”Baraj” și cel de la ”Cetățuia”, unde apa și-a dantelat cursul de-a lungul mileniilor, șlefuind și scobind în bolovanii mari de granit. În această porțiune, cursul apei este mai rapid și foarte zgomotos, asemănător celui de la Cazane pe Dunăre. La locul numit ”Baraj” a fost construit un baraj artificial pentru reținerea apei. De aici se pompa în bazinul de lângă cimitir, iar din acest bazin era condusă la Derna și folosită de uzina prelucrătoare și de către populație. O dată cu construirea unui nou bazin de apă situat pe culmea dinspre Budoi, pe culmea ”Remetea” și a stației de pomparea apei pe Valea Bistriței s-a renunțat la vechiul sistem de alimentare cu apă care avea o lungime de 8 km, preferându-l pe cel nou a cărui lungime era de numai 4 km și cu un debit mai ridicat.

Valea ”Vânătorului” (numită în prezent Sacalasăului) după ce trece de Școala Generală din ”vale”, din satul Sacalasău Nou, străbate un nou prag, mai face câteva cotituri ajungând la pragul numit ”La inimă”. Începând de la ultima casă din satul Sacalasău Nou și până la ultima casă din Sacalasău, valea străbate ultimul pinten muntos, îngustându-și cursul pe care-l poartă printre bolovanii mari de cristal, care dau un aspect pitoresc porțiunii. În satul Sacalasău, unde cursul apei trece prin mijlocul satului, a fost regularizat după primul război mondial când s-a construit șoseaua pietruită Tileagd-Derna. În anul 1971 când s-a asfaltat această șosea, în satul Sacalasău, pe o lungime de 200 m s-a zidit cu bolovani mari de piatră malul nordic al văii protejând șoseaua care merge paralel cu valea. În partea de vest a satului Sacalasău, cursul văii era foarte întortocheat, fiind necesar în fiecare an executarea unor lucrări de îndiguire ce se făceau manual de către cetățenii satului pentru a preveni inundarea fânețelor, care se găsesc de o parte și de alta a văii. În cursul anului 1972 s-a regularizat și îndiguit cursul acestei văii cu ajutorul unui excavator și de atunci valea ”Vânătorului” nu mai ridică nici o problemă.

Valea „Derna”, care izvorăște de pe panta vestică a Munților Plopiș, are un debit mai redus. Pe cursul ei a fost construit un baraj, la est de satul Derna, în apropiere terenului de

fotbal, unde a fost amplasată vechea uzină de prelucrare, care avea nevoie de apă industrială. Ea străbate satele Derna și Dernișoara, trecând prin mijlocul acestor localități. Apa sa a conținut multe impurități, care au provenit de la uzina prelucrătoare din Derna, producând mari pagube pentru fântânile din cele două sate în timpul revărsărilor, fapt care impus conducerii uzinei să ia măsuri pentru a construi bazine pentru reținerea apelor reziduale, iar sătenii din cele două sate să curețe în fiecare au cursul văii și s-o îndiguiască.

Valea ”Tria” izvorăște de sub culmea ”Măgurița” și străbate hotarele satelor: Budoi, aparținător comunei Popești și hotarul Triei. Satul Tria este străbătut prin mijloc de valea ce-i poartă numele, în vest ajunge în hotarul satului Poclușa, unde se varsă în Barcău.

În cursul anilor 1953, 1971, 1976 debitul celor trei ape a crescut foarte mult, ieșind din matcă și inundând șoseaua Derna și Sacalasău, iar în satul Tria curtea școlii era acoperită cu apă. Până în prezent s-au făcut puține încercări pentru a folosi aceste cursuri de apă la irigarea culturilor de legume. S-au făcut unele încercări în brigada C.A.P. din Sacalasău.

Resursele subsolului sunt reprezentate de zăcăminte de lignit, asfalt, petrol, grafit, precum și de roci de construcție, pietrișuri și nisip. La acestea se adaugă un important zăcământ de apă termală. Zăcămintele de lignit se găsesc în mai multe straturi de grosimi diferite, suprapuse, împreună cu cele de asfalt, fiind localizate în perimetrul localităților Derna și Sacalasău. Zăcămintele de grafit au fost descoperite în hotarul localității Sacalasău Nou. Există și un important zăcământ de petrol în localitatea Derna, care este în exploatare. Rocile de construcție-granit se găsesc tot în perimetrul localității Sacalasău Nou, în timp ce pietrișurile și nisipurile pe marginea văilor ce străbat comuna.

Teritoriul comunei Derna este străbătută de trei ape: Valea Tria străbate Tria, iar în comuna Chișlaz se varsă direct în Barcău; Valea Derna și Valea Vânătorului izvorăsc în munții Plopiș și se varsă în Ghepiș, afluent al Barcăului. Valea Derna străbate satele Derna și Dernișoara, are un debit mai redus pe cursul ei fiind construit un baraj pe lângă Derna pentru alimentarea uzinei vechi de prelucrare a bitumenului. Valea Vânătorului are cel mai mare debit dintre cele trei ape, străbate satele Sacalasău Nou și Sacalasău.

Solul este un strat afânat, moale și friabil de la suprafața scoarței pământești, care împreună cu atmosfera din jur constituie mediul de viață al plantelor; suprafața pământului. Este format din particule minerale, materii organice, apă, aer şi organisme vii. Este un sistem foarte dinamic, care îndeplineşte multe funcţii şi este vital pentru desfăşurarea activităților umane şi pentru supravieţuirea ecosistemelor. Solul pe teritoriul comunei are profil agricol, silvic şi industrial. Potenţialul silvic este amplasat mai degrabă în comuna Derna. În comuna Derna solurile predominante sunt cele brune de pădure, alături de care întâlnim în hotarele

satelor Tria şi Dernişoara şi cernoziomurile levigate, iar în hotarul satului Sacalasău Nou se întâlnesc soluri alpine. În 2009 Derna a apărut pe lista Agenţiei Pentru Protecţia Mediului având un potenţial sit poluat pe teritoriul comunei, și anume două batale cu gudroane acide rămase încă din vremea mineritului .

În ceea ce privește *calitatea aerului*, România are obligaţia de a limita emisiile de poluanţi anuale de gaze cu efect de acidifiere şi eutrofizare şi de precursori ai ozonului, sub valorile de 918 mii tone/an pentru dioxid de sulf (SO2), 437 mii tone/an pentru oxizi de azot (NOx), 523 mii tone/an pentru compuşi organici volatili non-metanici (NMVOC) şi 210 mii tone/an pentru amoniac (NH3), valori ce reprezintă plafoanele naţionale de emisie.

Biodiversitatea este reprezentată de către variabilitatea organismelor din cadrul ecosistemelor terestre, marine, acvatice continentale şi a complexelor ecologice; aceasta include diversitatea intraspecifică, interspecifică şi diversitatea ecosistemelor. Biodiversitatea de pe comunei este reprezentată de silvostepă în zona de câmpie, în cea mai mare parte ocupată în prezent de culturi agricole, pajişti secundare, plantaţii de salcâm. Zona pădurilor de foioase este alcătuită din păduri de cer cu carpen şi cer cu stejar şi gorun, în alternanţă cu pajişti secundare şi culturi agricole. Etajul pădurilor de foioase este reprezentat de păduri de stejar, de cer cu gorun, de gorun cu carpen, ulm, frasin. Vegetaţia intrazonală şi azonală e reprezentată de vegetaţia de luncă, vegetaţia de sărătură pe areale umede şi arenicolă pe nisipuri. Vegetaţia dealurilor piemontane şi a teraselor este puternic diversificată din cauza factorilor termici şi hidrici diferenţiaţi în funcţie de expoziţia versanţilor. Pe podul teraselor şi pe versanţii slab înclinaţi apare gârniţa şi cerul iar la contactul cu rama montană pe interfluvii şi mai cu seamă pe versanţi puternic însoriţi apar cenoze de amestec ca cerul şi gorunul. Tot în această microregiune găsim şi pâlcuri de fag în amestec cu gorunul, carpenul, ulmul, frasinul. Pâlcurile de fag cresc pe povârnişurile nordice şi estice sau pe văile umbroase. Stratul de arbuşti este de obicei slab dezvoltat și este format din păducel, lemn cănesc, măceş, corn, sânger, porumbar, spinul cerbului. Numeroase specii de plante sunt ocrotite cum ar fi sângele voinicului, laleaua pestriță, strugurii ursului. Însă datorită acţiunii antropice, vegetaţia din această regiune este limitată la mici suprafeţe, de obicei pe terenuri care nu pot fi folosite în agricultură. Pe alocuri, în lunci, se mai păstrează suprafeţe cu cenoze naturale primare, grupate în asociaţii higrofile şi mezofigrofile. Precum vegetaţia predominantă este cea caracteristică câmpiei şi dealurilor, sunt prezente numeroase specii ocrotite atât floristice cât şi faunistice. Pădurile din această regiune sunt populate cu cerb, căprior, mistreţ, râs, veveriţă, fazan colonizat, corb etc. În silvostepă se întâlnesc popândăul, orbetele, hârciogul, bizamul şi în exemplare rar, dropia. În zona dealuroasă apele aparţin zonei lipanului, cleanului şi sco-

barului. În silvostepă se remarcă rozătoarele, iar pădurile sunt populate cu căprior, cerb, mistreţ, veveriţă, jder, fazan. Zonele umede sunt locuri preferate pentru specii rare de păsări: stârcul, barza neagră, acvila ţipătoare mică, milanul negru, şoimul dunărean.

Având în vedere că în comună se realizează o colectare neselecționată a deșeurilor și faptul că în zonă nu există o rampă ecologică care să deservească localitățile (în județul Bihor existând în total 8 depozite de deșeuri, dintre care cel din Oradea este conform), *gestionarea deșeurilor* este în primul rând o problemă județeană.

4. Patrimoniul cultural, turistic si architectural

Turismul este o activitate prin care se poate valorifica foarte uşor resursele (naturale şi cele culturale) ale unei comunităţi, contribuind la dezvoltarea localităţii şi la bunăstarea localnicilor. Principalele tendinţe ale turismului în România arată că în fiecare an se constată o creştere a numărului turiştilor înregistraţi în unităţile de cazare, turiştii din străinătate fiind cei care contribuie în cea mai mare măsură la această creştere. Regiunea comunei prezintă o multiplă şi diversă gamă de resurse şi atracţii turistice, care ţin în general de mediul natural, moştenirea culturală şi istorică a judeţului şi patrimoniul construit.

Atracţiile naturale de pe teritoriul comunelor se datorează formelor de relief, cum ar fi Munţii Plopişului, dealurile Dernei, şi Câmpia de Vest. Resursele existente în zona montană sunt naturale, istorice (arheologice) şi culturale, iar combinaţia dintre ele poate fi extrem de valoroasă.

Munţii Plopişului se întind pe graniţa între judeţul Bihor şi Sălaj iar vârfurile acestora nu ating nicăieri 1000 de m. Cel mai înalt punct este vârful Măgura cu 918m.

În adânciturile suprafeţei se ascund numeroase mlaştini. Atracţiile cele mai cunoscute ale zonei sunt Pădurea Neagră şi cetatea Piatra Şoimului. Pădurea Neagră este o localitate situată pe cursul râului Bistra. În apropierea localităţii este un izvor de apă minerală si o cascadă minunată. În aceasta localitate a funcționat una din cele mai vechi fabrici de sticlărie din țară.

Atracţiile antropice (culturale) au şi ele o importanţă deosebită în dezvoltarea turismului din această microregiune. De exemplu locurile religioase, bisericile, monumentele istorice, artele populare şi obiceiurile tradiţionale.

Comuna dispune de o bogată moștenire religioasă în ceea ce priveşte bisericile şi locurile sfinte. Religia este un factor foarte important în viaţa localnicilor. Turismul religios devine din ce în ce mai popular, iar monumentele religioase sunt din ce în ce mai vizitate şi preferate de turişti.

În satul Sacalasău, din comuna Derna, se găsea până la începutul secolului trecut biserica de lemn ”Sf. Nicolae”, care pe vremuri după povestirile localnicilor era construită împreună cu localitatea învecinată, Derna. Anul construirii bisericii nu se știe exact, cel mai probabil aceasta datează din anul 1721. În prezent biserica se găsește în satul învecinat Voivozi, având funcția de mănăstire, unde se poate admira picturile, icoanele realizate în interiorul ei, elementele de arhitectură specifică a bisericii, dar și cărțile bisericești vechi din secolul XVIII.

Pictura interioară este în mare parte deteriorată, dar cea din naos este mai bine conservată. În pronaos într-o parte sunt pictate extrem de sugestiv fecioarele nebune, acestea fiind în contrast cu liniștea și bunătatea pe care o inspiră mucenițele, ce sunt zugrăvite pe peretele opus. Pe peretele sudic al tindei, la intrare în partea dreaptă este zugrăvit un chip straniu,

un trup de om îmbrăcat în două cămăși, una roșie deasupra și alta albă dedesubt. Capul este de om, numai că are un rât de porc, iar în mâna dreaptă ține simbolul morții pentru aducere aminte de ceasul din urmă. În 1962 biserica a fost restaurată de Direcția monumentelor istorice iar în anul 1973 s-a cumpărat un clopot mare de 300 kg.

- ***Cetatea dacică de pământ din satul Sacalasău- Nou, situate la marginea satului, în locul numit Dealul cu Bani, epoca dacică, secolul I a Ghr.- I p. Chr.***

Această cetate dacică este situată în Satul Sacalasău-Nou, sat ce aparține de Comuna Derna și este o cetatea dacică de pământ, situată la marginea satului, în locul numit „Dealul cu Bani”, datând din epoca dacică a secolului I î. Hr – II d. Hr. Aici s-au descoperit mai multe obiecte dacice cum ar fi fibula pereche din tezaurul de la Săcălăsău-Nou lungă de 17 cm şi cu greutatea de 205 g. Din ce s-a mai descoperit la Sacalasău Nou există şi un fragment din resortul unei fibule din care s-a mai păstrat o porţiune de spirală. Mai există unul din braţele resortului obţinut prin torsionarea unei sârme groase de argint, unită în linie dreaptă cu arcul fibulei. S-au mai descoperit în acest sit, podoabe şi monede. Se pare că ar fi existat unu atelier meșteșugăresc în zona aşezării dacice de la Sacalasău Nou.

- ***Munumentul eroilor din localitatea Dernisoara***

O altă atracţie culturală importantă este legată de tradiţiile şi obiceiurile care încă se mai practică în comună:

- Portul popular

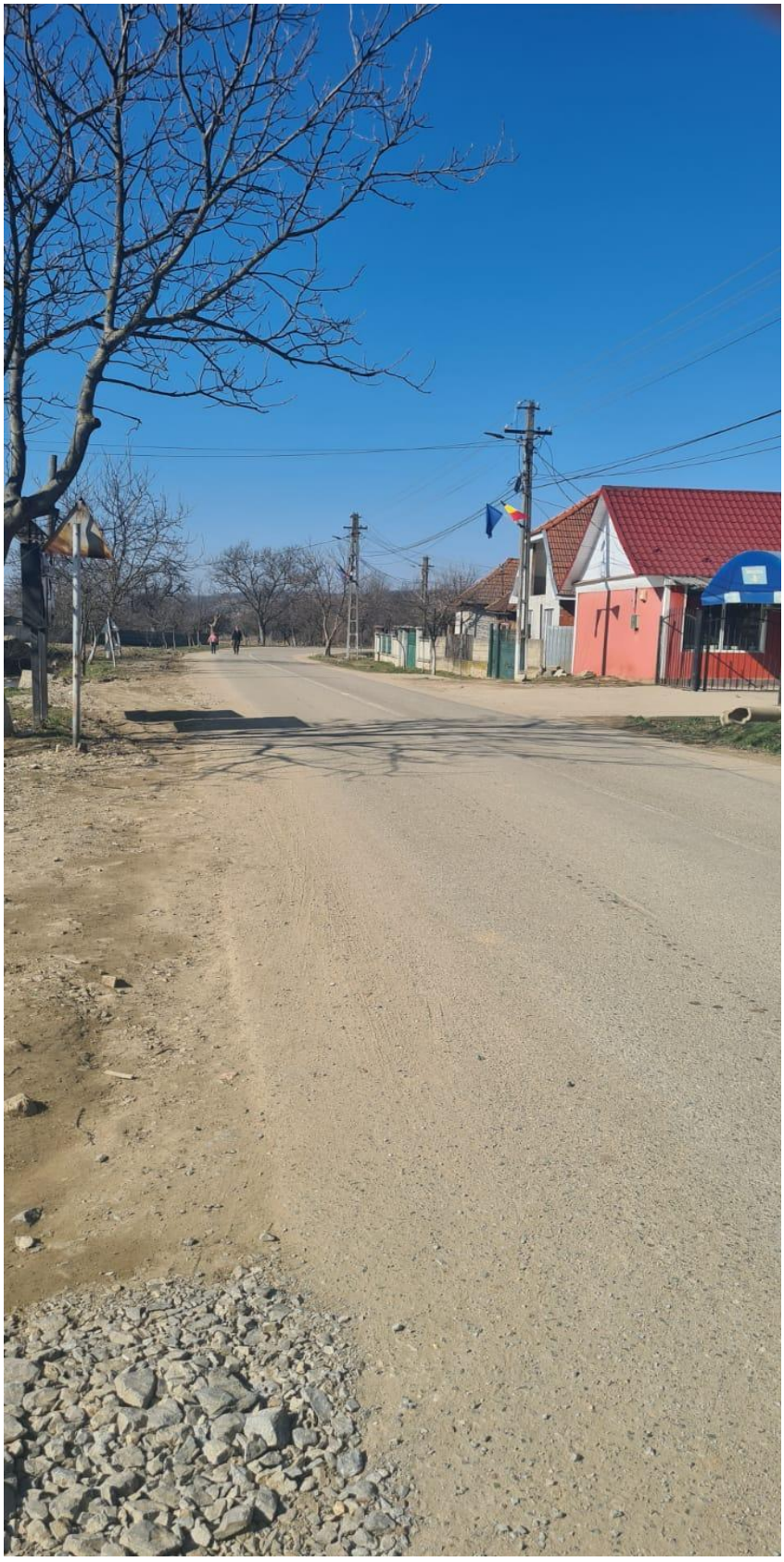
- Colinde de Crăciun

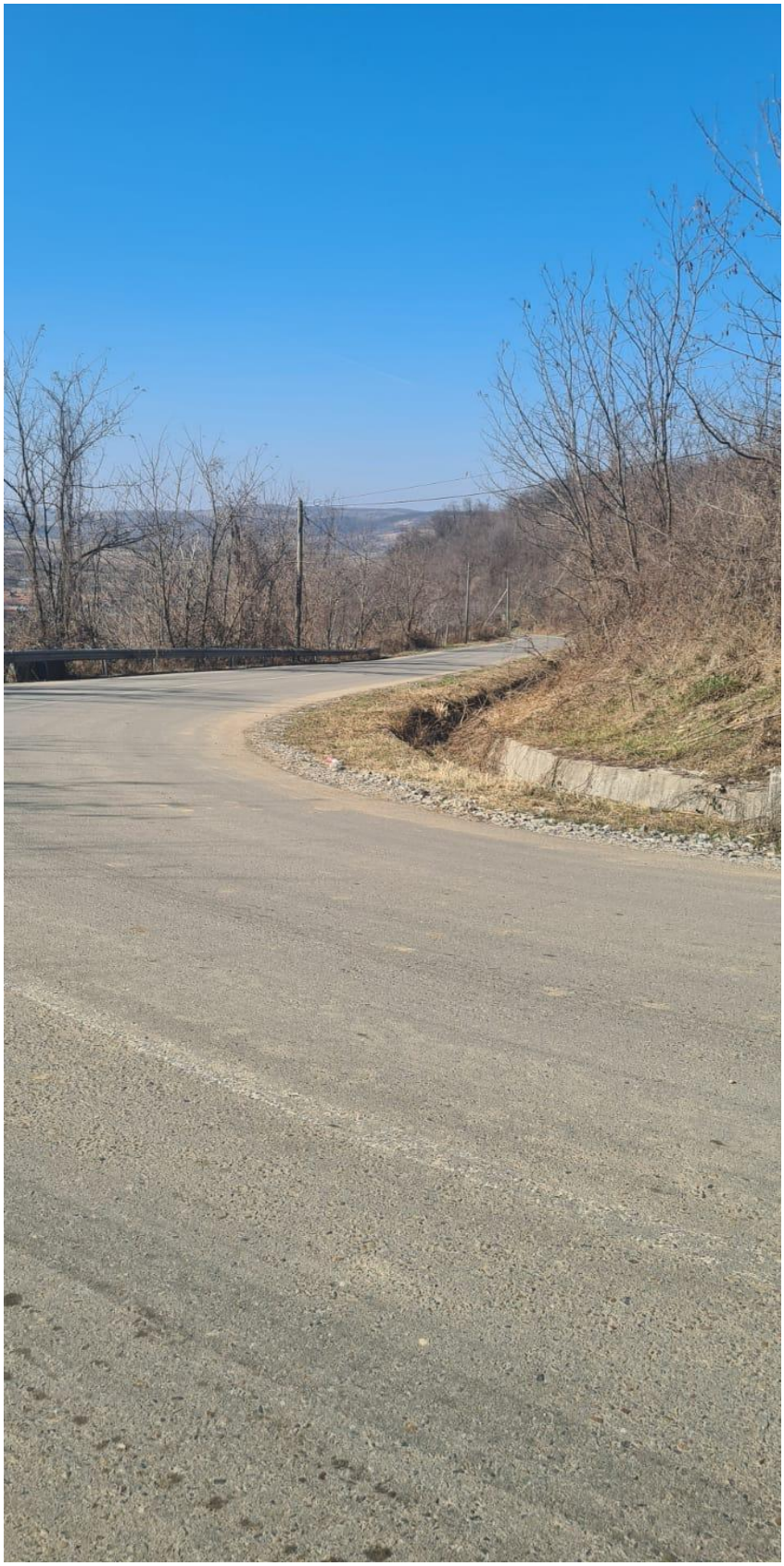
5. Infrastructura

a. Infrastructura rutiera

- " Modernizare străzi de interes local în comuna Derna, județul Bihor ", proiect finantat prin PNDL, MINISTERUL LUCRARILOR PUBLICE, DEZVOLTARII SI ADMINISTRATIEI

- **Construire pod in localitatea Sacalasau Vechi**

b. ***Infrastructura de utilități si servicii publice***

- Proiectul ***„ Extindere alimentare cu apă în Săcălăsău Nou, comuna Derna.„*** proiect finantat prin PNDL, MINISTERUL LUCRARILOR PUBLICE, DEZVOLTARII SI ADMINISTRATIEI

- Proiectul ***„ Canalizare și stație de epurare loc.Derna și Sacalasău, comuna Derna, județul Bihor„*** proiect finantat prin PNDL, MINISTERUL LUCRARILOR PUBLICE, DEZVOLTARII SI ADMINISTRATIEI
- ***Organizarea de consultari publice periodice pentru identificarea problemelor cetatenilor***
- ***Perfectionarea personalului administrativ***
- ***Organizarea de campanii de informare cu privire la siguranta cetateanului***

c. Infrastructura de sănătate, servicii sociale si tineret

UNITĂŢI SERVICII MEDICALE	NUMĂR TOTAL	DIN CARE OFERĂ SERVICII GRATUITE	NUMĂR TOTAL PERSONAL MEDICAL
PUNCTE SANITARE	-	-	
DISPENSARE	1	-	2
CABINETE STOMATOLOGICE	1	-	1
FARMACII	1	-	1
Centru permanenta	NU		

- ***Identificarea posibilitatilor de stabilire a parteneriatelor locale pentru furnizarea si dezvoltarea serviciilor sociale***

- Construire capela in localitatea Dernisoara

- Construire capela in localitatea sacalasau Vechi

d. Infrastructura de învățământ, cultura si administratie publica locala

- "Reabilitare și Modernizare Grădinița cu Program Normal nr.3, loc. Dernișoara, com Derna, jud. Bihor", *proiect finantat prin PNDL, MINISTERUL LUCRARILOR PUBLICE, DEZVOLTARII SI ADMINISTRATIEI*

- ***Reabilitare scoala in localitatea Derna***

- Sprijinirea tuturor cultelor din comuna

- sediul primariei este reabilitat si dotat cu mobilier si aparatura IT necesara pentru desfasurarea in bune conditii a activitatii administrative

TIPUL UNITĂŢII/ CATEGORII DE UNITĂŢI RECREATIVE	TOTAL UNITĂŢI/ CATEGORIE
TERENURI DE SPORT	1 in Derna
SPAŢII DE JOACĂ ÎN AER LIBER SAU ÎN INTERIOR	1 in curtea scolii in Sacalasau.
PARCURI	2 Derna si Dernisoara
CLUBURI SPORTIVE	NU
ALTE TIPURI DE CLUBURI (MENŢIONATE)	NU
CLUBURI ALE COPIILOR	NU
CENTRE COMUNITARE	NU
BAZINE DE ÎNOT	NU

- ***Construire teren sintetic de sport in localitatea Derna***

- ***Amenajare loc de joaca in localitatea Derna***

- ***Amenajare loc de joaca in localitatea Dernisoara***

e. ***Protectia mediului***

- Finalizarea lucrarilor si punerea in functiune a retelei de canalizare a comunei.
- UAT Derna este membru al ADI Ecolect Bihor pentru funcționarea, administrarea și exploatarea în comun a sistemelor de utilități publice aferente serviciilor comunitare de salubrizare a localităților (managmentul deseurilor).
- Desfasurarea de campanii de educatie si constientizare a populatiei cu privire la importanta colectarii selective a deseurilor
- Amenajarea spatiilor publice cu pubele de gunoi
- Constientizarea agentilor economici cu privire la importanta si procedurile de colectare selectiva a deseurilor
- Promovarea colectarii selective a deseurilor de echipamente electrice si electronice
- Dotarea cu utilaje si echipamente pentru servicul de gospodarie comunala si salubritate
- Organizarea de campanii de ecologizare a cadrului natural
- Realizarea de actiuni de impadurire

f. Economia comunei (Turismul, agricultură și dezvoltare rurală, dezvoltarea economica)

- Dezvoltarea unei politici fiscale de susţinere a investitorilor – administraţia locală îşi asumă responsabilitatea dezvoltării unei politici de taxe şi impozite care să încurajeze investiţia, analizând în permanenţă setul de beneficii şi facilităţi care pot fi acordate investitorilor, în funcţie de natura şi valoarea investiţiei avute în vedere., in conditiile legislative in vigoare
- Organizarea de campanii de informare pentru accesare de fonduri europene
- Asigurarea accesului la informaţii cu privire la locurile de muncă disponibile la nivel local, judeţean şi internaţional;

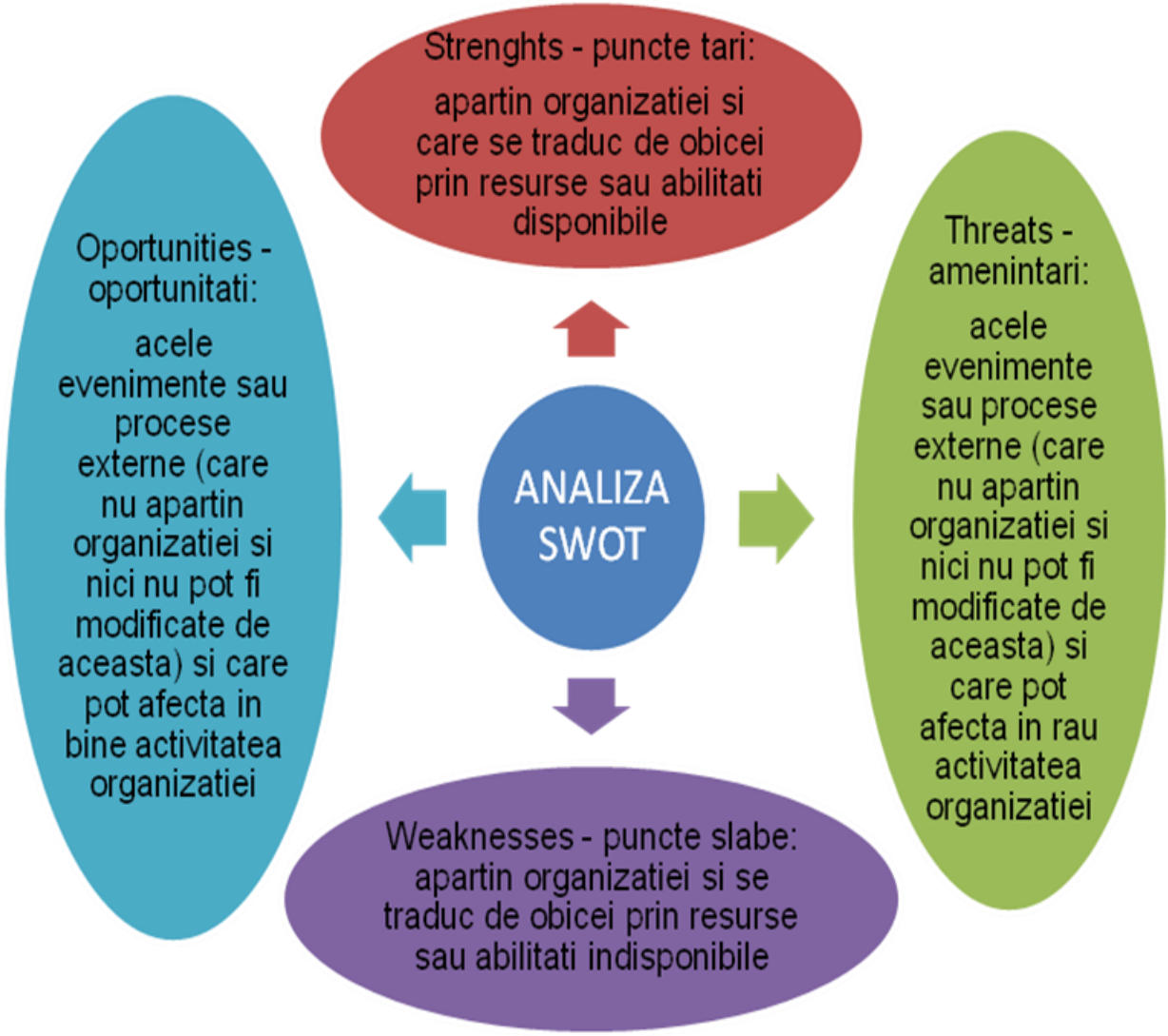
- Eliberarea certificatelor de urbanism si a autorizatiilor pe plan local si simplificarea procedurilor pentru obţinerea avizelor necesare investiţiilor
- Dezvoltarea infrastructurii rutiere
- Organizarea de consultari publice periodice intre autoritatile locale si mediul de afaceri
- Promovarea parteneriatelor de tip public-privat
- Atragerea de noi investitori în comuna
- Susţinerea întreprinzătorilor mici şi mijlocii

Dintre principalele măsuri avute în vedere în domeniul turismului, amintim:

- Crearea şi amenajarea obiectivelor turistice;
- Sprijinirea agentilor economici pentru diversificarea şi modernizarea posibilităţilor de cazare în vederea dezvoltării turismului de afaceri;
- Păstrarea şi valorificarea potenţialului natural şi cultural;
- Realizarea unor materiale de informare şi promovarea alternativă a ofertelor turistice din diferite surse de comunicare;
- Realizarea unei situaţii cu privire la clădirile istorice existente în comuna;
- Instensificarea activităţilor culturale şi dezvoltarea continuă a relaţiilor transfrontaliere;
- Dezvoltarea marketingului teritorial prin crearea unor brand-uri locale.

Capitolul V - Analiza SWOT

Analiza SWOT reprezinta:

Factori interni	*Puncte tari* *• Apropierea de municipiul Marghita (31 km) si de municipiul Oradea (33 km);* *•Clima temperat continentală* *•Rezerva de teren pentru amenajări ulterioare ;* *•Pondere ridicată a terenurilor agricole pentru dezvoltarea agriculturii si a serviciilor agroturistice;* *•Acces favorabil în toate satele componente ale comunei .*	*Puncte slabe* *• Inexistenţa unor forme sinergice de promovare a economiei* *• Lipsa unor proceduri simplificate pentru accesarea fondurilor europene pentru protejarea naturii;* *• Lipsa unor pliante de prezentare a comunei;* *•Inexistenţa investitorilor de mare anvergură pe teritoriul comunei;* *•Utilizarea pe scară relativ mică a tehnologiilor avansate;*
Factori externi	*Oportunităţi* *• Programele autorităţlor judeţene şi centre destinate mediului rural ;* *• Atragerea investitorilor români şi străini în zonă şi crearea de locuri de muncă pentru localnici;* *•Atragerea şi menţinerea tinerilor în comună prin acordarea de terenuri în vederea construirii de locuinţe;* *•Posibilitatea accesării unor programe de finanţare comunitare ale Uniunii Europene pentru sprijinirea dezvoltării infrastructurii în mediul rural;* *•Accesarea de programe guvernamentale pentru încurajarea iniţiativelor locale, în special în domeniul agricol, vegetal şi zootehnic;*	*Ameninţări* • *In zona se constata sporadic inundatii ,ca urmare a iesirii paraialor-din matca dar de mica amploare* • *Insuficiente venituri la bugetele locale;* • *Evoluţii demografice nefavorabile;* • *Estomparea tradiţiilor locale, odată cu trecerea timpului (neglijarea moştenirilor culturale);* • *Distrugerea elementelor de patrimoniu în lipsa investiţiilor directe pentru conservarea acestora;*

ACTIVITATI ECONOMICE

Factori interni	*Puncte tari* • *Existenţa reţelei de distribuţie a energiei electrice;* • *Existenta retelei de alimentare cu apa* • *Existenţa reţelei de telefonie fixăşi mobilă;* • *Optimizarea şi modernizarea iluminatului public;* • *Accesul la reţeaua de internet;* • *Existenţa reţelei de televiziune prin cablu;* • *Existenta drumurilor asfaltate*	*Puncte slabe* • *Lipsa functionarii sistemului de canalizare in toata comuna* • *Lipsa amenajării stradale (sanţurilor) de colectare a apelor pluviale, a podeţelor din dreptul gospodăriilor, în mod unitar;* • *Lipsa amenajării unor drumuri forestiere si agricole;* • *Starea precară a infrastructurii care trebuie să deservească industria şi serviciile;* • *Slaba industrializare a zonei;* • *Ponderea redusă a sectorului IMM-urilor în comună şi satele aparţinătoare;* • *Ponderea redusă a sectoarelor industriale cu tehnologii noi îndomenii de vârf în zonă;* • *Lipsa utilităţilor care să susţină sectorul productiv (gaz, alimentare cu apa);* • *Inexistenţa unor unităţi industriale locale care să atragă forţa demuncă;*

Factori externi	*Oportunităţi* • *Implementarea proiectelor de realizare sistemului de alimentare cu apă şi canalizare;* • *Integrarea în UE şi posibilitatea accesării de fonduri structurale pentru infrastructură;* • *Programe guvernamentale pentru încurajarea iniţiativelor locale în domeniul agricol* • *Continuarea modernizarii şi extinderii străzilor;* • *Concesionarea sau vânzarea unor terenuri extravilane din domeniul public sau privat al comunei, cu scopul derulării unor investiţii în agro-turism sau alte activităţi economice;* • *Concesionarea unor terenuri din domeniul public pentru realizarea de centrale eoliene;* • *Zonă geografică pitorească şi nepoluată;* • *Realizarea unor materiale şi acţiuni promoţionale pentru atragerea investitorilor;* • *Dezvoltarea de relaţii de parteneriat economic si administrativ cu unitati teritoriale (similare sau asemanatoare) din tara si strainatate.*	*Ameninţări* • *Lipsa de coerenţă în acţiunile centrale şi locale în privinţa infrastructurii;* • *Insuficienţa fondurilor europene pentru infrastructură;* • *Ritmul lent de realizare, la nivel regional, a investiţiilor în infrastructura;* • *Efectele generate de criza economico-financiară* • *Situarea la distanţă mare faţă de preconizata autostradă;* • *Progresul tehnic acţionează împotriva muncii necalificate;* • *Lipsa de educare în mediul deafaceri;* • *Lipsa unei politici coerente în industrie şi servicii;* • *Integrarea României în UE(creşterea concurenţială, cerinţe decalificare superioară);* • *Lipsa de investiţii generate de criza economico-financiară;*

Factori interni	Puncte tari • *Existența suprafețelor de teren propice dezvoltării activităților cu specific agricol;* • *Potenţialul ridicat în privinţa domeniului zootehnic şi agricol ecologic;* • *Condiţii geografice deosebite pentru agricultură si zootehnie;* • *Resurse umane ocupate în agricultură, populația deține păsări și animale;* • *Existenta in comuna a marilor fermieri care lucreaza sute de ha de teren agricol*	Puncte slabe • *Lipsa cunoştinţelor despre efectele aderării asupra producătorilor agricoli;* • *Diversificarea slabă a activităților economice;* • *Uzură fizică şi morală ridicată a utilajelor agricole;* • *Lipsa unui centru de reparaţii a utilajelor agricole;* • *Lipsa echipamentelor de irigații* • *Lipsa capacităţilor de producţie în zootehnie/ nu corespund standardelor;*
Factori externi	Oportunităţi •*Existenţa fondurilor europene specifice agriculturii FEADR;* •*Crearea unor asociaţii de exploatare eficientă a terenurilor agricole private;*	Ameninţări •*Cadrul legislativ instabil* •*Depopularea satelor şi îmbătrânirea populaţiei;* •*Migrarea tineretului cu studii superioare şi lipsa de interes a acestora*

	•*Existenţa cadrului legislativ pentru stimularea tinerilor calificaţi de a se stabili în spaţiul rural ;* •*Tendinţa diversificării serviciilor în domeniul agricol* •*Înfiinţarea unei structuri de vânătoare;* •*Sprijinul oferit de OJFIR Bihor cu privire la accesarea fondurilor europene;*	*pentru agricultură;* •*Lipsa unui cadru legal pentru protejarea producţiei agricole interne;* • *Preţuri ridicate pentru achiziţionarea de maşini, utilaje agricole, seminţe, îngrăşăminte, lucrări agricole;* •*Riscul apariţiei fenomenului de secetă;* •*Lipsa contribuţiei proprie a agricultorilor pentru investiţiile de bază;* •*Lipsa de receptivitate şi flexibilitate a populaţiei locale;*

SANATATE

Factori interni	*Puncte tari* - *1 cabinete medicale in comuna* - *1 cabinet stomatologic in comuna* - *1 farmacie in comuna* - *Existenţa medicilor de familie in comuna;* - *Realizarea pe raza comunei a unor locuri de joacă;* - *Implicare din partea Consiliului Local în dezvoltarea serviciilor comunitare pentru copil şi familie;*	*Puncte slabe* - *Lipsa dotărilor cu aparatură performantă;* - *Lipsa unor puncte de consultaţie medicală în toate satele apartinatoare comunei* - *Număr insuficient de personal medical în mediul rural;* - *Servicii insuficient diversificate pentru diferite categorii de persoanede favorizate;* - *Lipsa informării populaţiei asupra serviciilor medicale profilactice şi preventive;* - *Condiţiile de locuit necorespunzătoare;* - *Educaţie sanitară precară;*

Factori externi	*Oportunităţi* *. Continuarea procesului de modernizare şi retehnologizarea unităţilor de profil existente;* *Utilizarea resurselor comunitare şi extra comunitare pentru ameliorarea problemelor sociale;* *Integrarea europeana înseamna si obligativitatea alinierii la standarde sociale europene* *Creşterea implicării la nivel social mai ales din partea tinerilor, prin incidenţa noilor tehnologii (IT, internet în special) apar resurse suplimentare pentru comunicare, eficientizare;* *Legislaţia actuală care implica direct şi activ comunităţile locale;* *Orientarea politicilor la nivel judeţean spre activităţile de menţinere în familia naturală a persoanelor cu handicap, în nevoi;* *Crearea unei game de servicii specializate, prin cerintele legislaţiei, în funcţie de nevoile beneficiarilor (centre de zi,cămine pentru persoane vârstnice, centre de criză, casede tip familial);* *Creşterea alocării de resurse financiare prin sistemul de stat pentru servicii de asistenţă socială;* *Incurajarea parteneriatului public–privat in vederea înfiinţării de servicii alternative;*	*Ameninţări* *Defavorizarea mediului rural în domeniul sănătăţii;* *Birocraţie prea mare în asigurarea serviciilor medicale;* *Lipsa fondurilor pentru medicamente compensate şi gratuite* *Slaba salarizare a cadrelor medicale;* *Lipsa unui cadru decizional descentralizat în organizarea sistemului de sănătate;* *Creşterea numărului de probleme medicale ca urmare a procesului de îmbătrânire a populaţiei;* *Creşterea numărului de îmbolnăviri datorate degradării factorilor demediu;*

TURISM SI SPORT

Factori interni	*Puncte tari* - *Așezare geografică propice dezvoltării turismului;* - *Posibila existenta apei geotermale in subteranul comunei* - *Infrastructura rutiera accesibilă;* - *Populație ospitalieră și prietenoasă;* - *Folclorul, tradițiile culinare ale regiunii;* - *Obiceiuri, tradiții cu influențe etnice;* - *Cadru natural deosebit și bogat în resurse;* - *Incurajarea tinerilor pentru sportul de performanta si sport in general;* - *Existenta terenului de sport in comuna*	*Puncte slabe* - *Resurse financiare insuficiente ,investiţii autohtone şi străine inexistente ;* - *Pregatire profesională de slabă calitate în domeniul serviciilor turistice ;* - *Inexistenţa unor forme de promovare a comunei pentru creşterea numărului de turişti pe teritoriul acesteia;* - *Inexistenta unei oferte decente de activitati recreative pentru tineret;*

Factori externi	*Oportunităţi* - *Extinderea reţelei de gospodării autorizate pentru practicarea agro-turismului ;* - *Disponibilitatea de a incheia relatii de parteneriat a autoritatilor locale , cu investitori locali sau straini ;* - *Disponibilitatea unor resurse suplimentare , posibil a fi accesate prin utilizarea programelor de finantare a Uniunii Europene* - *Conştientizarea rolului turismului în devenirea economică a regiunii;* - *Infiintarea unei baze sportive in comuna;* *Constituirea unei echipe de fotbal;*	*Ameninţări* - *Reactia redusă a mediului local la schimbările şi provocările zilelor noastre, conducand la scăderea competitivităţii teritoriului comunei, în favoarea altor teritorii, considerate mai interesante de către turişti şi investitorii în turism ;* - *Lipsa unui program judeţean şi regional de dezvoltare a turismului rural, şi implicit, de fonduri pentru infrastructura locală de acces.* - *Concurenta zonelor vecine cu potentialul turistic ridicat;* - *Depopularea satelor si migrarea tinerilor in mediul urban sau strainatate;*

Factori interni	*Puncte tari* *•Existența gradinițelor si a școlilor în comună;* *•Existenţa învăţământul preşcolar, primar si gimnazial* *•Spaţii de învăţământ întreţinute* *•Implicarea administraţiei locale în proiecte de modernizări / reparaţii şcoli;* *•Comunicare formală și informală bună;* *• Şcolile sunt conectate la internet;* *•Colaborarea cu părinţii pentru dotarea cu material didactic de strictă necesitate;*	*Puncte slabe* *•Slaba dotare cu calculatoare a şcolilor şi grădiniţelor;* *•Populația școlarizată în învățamântul primar și gimnazial este diminuată datorită scăderii demografice a populației;* *•Dotarea slabă cu mobilier şi material didactic al şcolii;* *• Lipsa atelierelor de practică şcolară;* *•Activitatea extracurriculară redusă şi fără rezultate remarcabile;* *•Inexistenţa unor săli de sport moderne în comuna;* *•Slaba implicare a familiilor ce au copii în actul decizional şi administrativ;* *•Lipsa unor finantari din fonduri europene pentru modernizarea scolilor*

Factori externi	*Oportunităţi* *•Posibilităţi de perfecţionare a cadrelor didactice;* *•Descentralizarea sistemului de învăţământ;* *•Derularea unor parteneriate şi a unor proiecte educaţionale cu finanţare internă şi externă* *•Modernizarea şi dotarea şcolilor şi a grădiniţelor;* *•Amenajarea de spaţii verzi;*	*Ameninţări* *•Neimplicarea familiilor în facilitarea muncii independente a copilului şi formarea acestuia;* *•Slaba salarizare a personalului didactic din învăţământul preuniversitar;* *•Pe fondul scăderii natalităţii şi al îmbătrânirii populaţiei, scade continuu numărul de elevi;* *•Scăderea interesului adolescenţilor faţă de studiile universitare, faţă de şcoală. Scăderea interesului adolescenţilor faţă de studiile universitare, faţă de şcoală în general;*

CULTURA, VIATA SPIRITUALA SI ASISTENTA SOCIALA

Factori interni	*Puncte tari* *•Tradiţii culturale păstrate azi de oameni valoroşi şi talentaţi;* *•Existenţa lăcaşelor de cult;* *•Existenţa caminelor culturale in fiecare localitate;* *•Implicarea preotilor în viaţa culturală;*	*Puncte slabe* *•Lipsa unor echipe de dansuri populare* *•Implicarea în prea mică măsură a tinerilor în viaţa culturală şi artistică;* *•Lipsa unei educaţii estetice în familie şi scoală;* *•Lipsa de fonduri pentru restaurarea monumentelor istorice şi lăcaşelor de cult;* *•Lipsa unui centru zonal de meşteşuguri tradiţionale – olărit – îmbrăcăminte tradiţională;* *•Sprijinirea insuficientă a artei şi culturii;* *•Inexistenţa unor servicii sociale pentru copii, familii nevoiaşe;* *• Sprijinirea insuficientă a artei şi culturii;* *•Lipsa unei grădini de vară pentru realizarea de evenimente culturale;* *• Volumele învechite în bibliotecă şi fondurile insuficiente pentru achiziţia de carte;*

Factori externi	*Oportunităţi* *•Accesarea fondurilor europene pentru dezvoltarea şi încurajarea culturii şi tradiţiilor;* *•Accesarea fondurilor europene pentru asistenţă socială;* *•Acordarea unor facilităţi celor ce sponsorizează activităţile cultural-artistice;* *•Legăturile culturale diverse cu parteneri din ţară şi străinătate;* *•Revigorarea tradiţiilor, obiceiurilor, meşteşugurilor tradiţionale;* *•Valorificarea la maxim a tradiţiilor şi culturii;* *•Promovarea internaţională a tradiţiilor locale;*	*Ameninţări* *•Dispariţia unor tradiţii specifice* *•Lipsa unei legislaţii pentru protejarea şi conservarea valorilor materiale şi spirituale;* *•Diminuarea interesului tinerilor pentru cultură, artă, tradiţii;* *•Accentuarea procesului de îmbătranire a populaţiei;* *•Intensificarea procesului de migraţiune a populaţiei de la sat la oraş şi de la oraş în străinatate, fapt ce duce la pierderea unei verigi importante în lanţul cauzal al transmiterii valorilor tradiţionale;* *•Insuficienţa fondurilor pentru construcţia/modernizarea muzeelor, căminelor culturale, ansamblurilor artistice, precum şi pentru desfăşurarea în condiţii optime a activităţii acestora;* *•Salariile mici din cultură;*

CAPITOLUL VI – Sondaj realizare SDL

Realizarea anchetei sociologice prin intermediul sondajelor de opinie realizate pe eșantioane de categorii, privind percepția comunității asupra unității administrativ-teritoriale.

Modalităţile de realizare ale anchetei şi examinarea impactului conjuncturii economice şi sociale au cuprins atât sondaje de opinie pe site-ul www.asondaje.ro cat şi discuţii efectuate cu factorii de decizie locali, administrativi si economici, sondaje de opinie realizate cu ajutorul unor chestionare în rândul populaţiei comunei.

În cadrul acestei anchete au fost cuprinşi:

- reprezentanţi ai autorităţilor publice locale (primăria și consiliul local)
- reprezentanţi ai comunităţii oamenilor de afaceri locale
- reprezentanţi ai agenţilor economici locali
- persoane care activează în câmpul muncii
- şomeri
- pensionari
- casnici
- elevi şi studenti.

Datele anchetei au fost completate prin intermediul unei anchete de opinie prin sondaj efectuată la nivelul comunei. Eşantionul a fost de tip structurat, cu probabilități inegale, în vederea îmbunătăţirii gradului de reprezentativitate. Marja de eroare este de ±5%.

Anchetele de opinie au folosit ca operatori de teren persoane tinere, din localitate. Operatorii de teren au fost instruiţi cu privire la conţinutul chestionarelor, modalităţilor de lucru etc.

Ancheta de teren s-a desfăşurat în cursul anului 2020. Întrebările din chestionare au fost astfel formulate încât să permită obţinerea unor concluzii relevante ca urmare a prelucrării lor. Structura întrebărilor a avut în vedere caracteristicile stratului investigat. Chestionarele au avut elemente de identificare, întrebări cu caracter general, întrebări filtru, întrebări închise, întrebări de control, întrebări deschise. Din totalul de 100 de chestionare împărţite în localitate, un număr de 50 au fost recepţionate şi validate ca având rezultate concludente.

CAPITOLUL VII Obiective si prioritati 2021-2027

Pentru perioada **2021-2027**, comuna DERNA, judetul Bihor, și-a stabilit următorul sistem de direcții de dezvoltare și obiective care vor contribui la realizarea obiectivului general al Strategiei.

„ Dezvoltarea durabilă şi echilibrată a comunei prin abordarea integrată a aspectelor economice, sociale şi de mediu care vor contribui la valorificarea avantajului competitiv şi la reducerea punctelor slabe cu care se confruntă comuna”.

Scopul Strategiei de Dezvoltare este de a determina direcțiile de dezvoltare, ritmul şi scara acestei dezvoltări, de a eficientiza activitatea autorităților publice locale în gestionarea problemelor comunei, în utilizarea resurselor financiare, de a promova localitatea, de a atrage fonduri externe (investiții, fonduri europene, alte fonduri) pentru a implementa proiectele investiționale planificate.

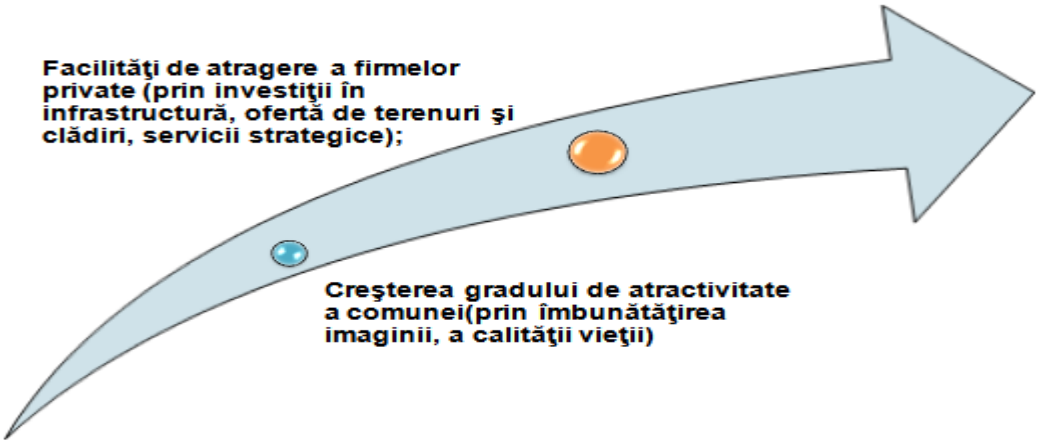
Strategia de Dezvoltare a **comunei** se adresează comunităţii locale, care şi-a arătat interesul pentru obiectivele prezentei strategii şi pe care le susținem.

Formularea strategiei porneşte de la următoarele premise:

- ✓ îmbunătățirea condiţiilor de viaţa ale locuitorilor la standarde europene;
- ✓ ridicarea standardului calitativ al designului comunei, al construcţiilor, serviciilor şi al imaginii în general;
- ✓ permisivitatea unei anumite flexibilități de adaptare la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie
- ✓ creativ, participativ şi anticipativ.
- ✓ oferirea unei oportunităţi pentru intervenţia sectorului privat în operaţiunile comunei fie sub forma investiţiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;

În conformitate cu premisele de formulare a strategiei şi cu perspectivele de dezvoltare a comunei, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea să într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni care vor conduce la creșterea bazei de impozitare, creşterea creşterea economică, crearea de locuri de muncă şi îmbunatățirea călității mediului de viață al comunității.

Conceptul strategic de dezvoltare se traduce astfel printr-o dezvoltare economică, determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. Prin urmare trebuie urmate două puncte prioritare:

În acest context, **direcţiile de dezvoltare stategică** a comunei DERNA în perioada 2021 – 2027 sunt:

- ☑ **Direcţia I: Infrastructură locală şi utilităţi**
- ☑ **Directia II: Agricultura**
- ☑ **Direcţia III: Dezvoltare locala, economie si turism**
- ☑ **Directia IV: Invatamant, cultura si tineret**
- ☑ **Direcţia V: Sănătate şi asistenţă socială**
- ☑ **Direcţia VI: Resurse umane**

Pentru fiecare direcţie de dezvoltare au fost stabilite obiective specifice care urmează a fi atinse prin implementarea de proiecte, fructificând la maximum oportunităţile de finanţare disponibile, atât europene cât şi naţionale.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin **șase trăsături caracteristice** care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

1. ***DIRECŢIA STRATEGICĂ - Infrastructură locală şi utilităţi***

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- Modernizarea, întreținerea si asfaltarea drumurilor comunale, a strazilor, a drumurilor agricole si forestiere

-Sistem de furnizare al gazului, al apei și de canalizare, capabile să deservească toti locuitorii comunei

- Proiecte de finanțare din fonduri structurale pentru realizarea proiectelor mai sus mentionate

- Cadastrul general al comunei, inclusiv pentru drumurile agricole.

- Modernizarea sistemului de iluminat public

Pentru perioada 2021-2027 am depus la CNI pentru finantare urmatoarele proiecte:

- „ MODERNIZARE STRĂZI DE INTERES LOCAL ÎN COMUNA DERNA, JUDETUL BIHOR”

Implementarea masurilor de mai sus va avea următoarele **efecte:**

- ✓ creşterea calităţii vieţii locuitorilor, în termeni de confort, igienă şi siguranţă în folosirea infrastructurii de transport, apă şi apă uzată, energie termică, energie electrică, respectiv a celei de gaze naturale;
- ✓ reducerea poluării.

Aceasta directie strategica are în vederea îmbunătăţirea infrastructurii de transport, energie şi mediu, în vederea rezolvării principalelor probleme în domeniu şi valorificării oportunităţilor existente.

In cadrul acestei directii au fost stabilite **6 priorităţi**, după cum urmează:

- ***Modernizarea şi extinderea infrastructurii de transport;***
- ***Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii electrice;***
- ***Amenajarea teritoriului şi creşterea accesului la utilităţi;***
- ***Dezvoltarea infrastructurii de gestionare a apelor şi a deşeurilor;***
- ***Conservarea naturii şi protecţia mediului.***

- ***Aranjamente instituţionale şi servicii de relaţii cu publicul***

I) <u>Modernizarea şi extinderea infrastructurii de transport</u> - Principalele tipuri de măsuri avute în vedere în cadrul acestei priorităţi se referă la:

- Creşterea capacităţii importante a reţelei de drumuri existentă;
- Reabilitarea/modernizarea drumurilor aflate în gestiunea autorităţilor locale;
- Amenajarea retelei pietonale;
- Modernizarea drumurilor de acces spre zonele cu potential agricol;
- Asigurarea siguranţei traficului rutier;
- Construirea şi modernizarea infrastructurii rutiere de acces către potentiala zona turistica a comunei;

II) <u>Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii electrice</u> - Principalele măsuri avute în vedere se referă la:

- Racordarea tuturor gospodăriilor la energia electrică;
- Retehnologizarea sistemului de transport şi de distribuţie a energiei electrice;
- Investiţia în echipamente de producere a energiei electrice cu eficienţă energetică ridicată;
- Dezvoltarea de surse alternative de energie electrică.
- Modernizarea iluminatului public stradal

III) <u>Amenajarea teritoriului şi creşterea accesului la utilităţi</u> - Principalele măsuri avute în vedere se referă la:

- Infiintarea, extinderea si moderinizarea reţelei de alimentare cu apa, canalizare energie termică si gaz;
- Creşterea accesului la reţeaua de telefonie fixă, mobilă şi internet pentru un număr cât mai mare de locuitori.
- Cadastratea drumurilor comunale, agricole si a intregii comune

IV) <u>Dezvoltarea infrastructurii de gestionare a apelor şi a deşeurilor</u> - Principalele măsuri avute în vedere se referă la:

- Realizarea şi reabilitarea sistemelor de alimentare cu apă a tuturor gospodăriilor;
- Realizarea şi moderizarea sistemelor de epurare a apelor uzate menajere şi industriale;
- Reabilitarea zonelor cu grad ridicat de poluare;

- Gestionarea deşeurilor menajere şi industriale;
- Administrarea apelor pluviale şi freatice.

V) <u>Conservarea naturii şi protecţia mediului</u> - Principalele măsuri avute în vedere se referă la:

- Definirea de zone speciale de protecţie a mediului şi gestionarea acestora;
- Creşterea nivelului de informaţii şi conştientizare a populaţiei cu privire la problematica mediului;
- Amenajarea parcurilor şi a zonelor verzi;
- Dezvoltarea şi modernizarea unor noi zone verzi în cadrul comunei , a unor spatii de campare
- Amenajarea de trasee turistice , amenajarea unui parc de adventura si distractie .
- Amenajarea unei parcari si amplasarea unor spatii comerciale pe domeniul public al comunei .
- Implementarea serviciului judetean de colectare selectiva a deseurilor .
- Finalizarea lucrarilor de decolmatare a raurilor din comuna pentru evitarea inundatiilor pe terenurile agricole si gospodariile cetatenilor.
- Continuarea lucrarilor de impadurire pentru asigurarea pe viitor a resurselor de material lemnos.
- Amenajarea unui parc cu panouri fotovoltaice pt a asigura la institutii curentul electric si iluminatul public .

VI) <u>Aranjamente instituţionale şi servicii de relaţii cu publicul</u>

Obiectiv general domeniu: Creșterea capacității administrației publice locale de furnizare a serviciilor către populație şi de sprijinire a dezvoltării mediului de afaceri local.

Obiective operaționale:

- Abordarea unitară a Sistemului Informatic intern;
- Eficientizarea comunicării prin realizarea unei Strategii de comunicare internă şi externă;
- Îmbunătățirea activității curente a administraţiei locale şi creșterea capacității de atragere de finanțări de la Uniunea Europeană.

Activităţi şi operaţiuni:

a. ***Obiectivul operațional „Abordarea unitară a Sistemului Informatic intern prin eficientizarea utilizării rețelei IT şi creșterea siguranței în funcționare”***

- Achiziţia echipamentelor IT specifice pentru o utilizare eficientă şi sigură a reţelei;
- Contractarea unor servicii de asistenţă tehnică în domeniul IT pentru a suplini lipsa personalului calificat de administrare reţea;
- Achiziţia şi utilizarea unui sistem de back-up, salvări de siguranţă şi utilizarea unor surse de alimentare de rezervă;
- Achiziționarea de aplicații informatice integrate pentru toate serviciile din cadrul administrației locale în vederea eficientizării procesului de furnizare a serviciilor către populație.

b. Obiectivul operațional „Eficientizarea comunicării şi realizarea unei strategii de comunicare internă şi externă”

- Crearea unei identităţi vizuale a Primăriei prin standardizarea elementelor de identitate vizuală – formulare tip, materiale informative, adrese, răspunsuri;
- Extinderea procedurilor de informare publică – utilizarea de noi metode pentru informarea populației asupra activității administrației publice (ex: înființarea de puncte de informare de tip infochiosc, amplasarea de panouri exterioare cu afișaj electronic atât, amplasarea pe panouri informative în stațiile de autobuz);
- Stimularea participării cetăţenilor şi a ONG-urilor la procesul decizional prin acțiuni de consultare publică, inițierea de proiecte în parteneriat pentru elaborarea de statistici şi documente oficiale pentru comună.
- Obiectivul operațional “Îmbunătățirea activităţii curente a administraţiei locale şi creșterea capacității de atragere de finanțări de la Uniunea Europeană”:
- Creşterea eficienţei în administrația locală prin facilitarea, urmărirea şi documentarea proceselor de lucru utilizând programe informatice de management al documentelor
- Implementarea unui Sistem de management al calităţii – certificare ISO
- Creşterea nivelului de pregătire profesională a salariaţilor din administrația locală prin realizarea unui program anual de pregătire profesională şi participarea la cursuri de formare profesională continuă;
- Constituirea în cadrul primăriei a unei Unităţi de Implementare a Proiectelor şi instruirea membrilor săi pentru atragerea şi implementarea de proiecte finanțate din fonduri de la Uniunea Europeană;

- Realizarea de parteneriate şi activităţi de infrăţire cu localităţi din ţară şi din străinătate în vederea promovării de proiecte;

- Realizarea unor studii şi statistici referitoare la potențialul economic, resursele umane disponibile în comună, evoluția populației, etc pentru prezentarea potențialilor investitori ca sprijin decizional în procesul de studiere a posibilității inițierii de activităţi economice în localitate.

2. *DIRECŢIA STRATEGICĂ - AGRICULTURA*

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- *Practici de agricultură durabilă, adaptate condițiilor climaterice și solului din comună, activități agricole diversificate și generatoare de venit la bugetul local*
- *Agricultură ecologică*
- *Creşterea gradului de irigare a culturilor agricole*
- *Dezvoltarea agriculturii ecologice la nivelul comunei*

Implementarea acestor proiecte va creşterea productivităţii agriculturii,

- ✓ creşterea nivelului de trai al populaţiei care lucrează în agricultură;
- ✓ creşterea importanţei activităţilor non-agricole (ex: dezvoltarea mediului de afaceri);
- ✓ practicarea agriculturii în concordanţă cu standardele tehnice şi de mediu adecvate.

Primaria comunei isi propune sa sprijine dezvoltarea şi creşterea calităţii activităţilor în domeniul agricol pentru realizarea urmatoarelor activitati:

- Modernizarea tehnologiei folosite în domeniu agricol şi zootehnic;
- Susţinerea micilor agricultori şi dezvoltarea de servicii de asistenţă pentru aceştia;
- Diversificarea producţiei agricole şi dezvoltarea unei agriculturi alternative;

- Dezvoltarea unor structuri pentru susţinerea activităţilor agricole şi profesionalizarea modului de comercializare a produselor (exemplu: Bursa de mărfuri agricole);
- Amenajarea unui spatiu de procesare a materiei prime din gospodariile taranilor
- Infiintarea unui centru de colectare a fructelor de padure .
- Dezvoltarea capacităţii de prelucrare a produselor agro-zootehnice;
- Creşterea capacităţii producătorilor locali de a accesa programe europene.

3. DIRECŢIA STRATEGICĂ - DEZVOLTARE ECONOMICA, ANTREPRENORIAT ŞI TURISM

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- *Creşterea numărului de asocieri ale agenţilor economici;*
- *Stimularea realizării de investiţii în zonă;*
- *Realizarea unor programe de pregătire pentru practicanții de agro-turism;*
- *Realizarea unor produse turistice diversificate;*
- *Realizarea și promovarea unor evenimente locale;*
- *Realizarea unor programe de pregătire pentru practicanții de agro-turism.*

UAT Derna face parte dintr-un Grup de Actiune Locala pentru sprijinirea mediului de afaceri prin deschiderea unuor linii de finantare cu fonduri europene.

Implementarea acestor proiecte va avea următoarele ***efecte:***

- creşterea volumului investiţiilor în comună;
- îmbunătăţirea nivelului de trai al populaţiei prin creşterea ratei de ocupare;
- dezvoltarea de activităţi non-agricole cum sunt industria şi turismul;
- practicarea agriculturii în concordanţă cu standardele tehnice şi de mediu în vigoare;
- creşterea vizibilităţii comunei.

În vederea atragerii unor investitori semnificativi pentru comuna sunt prevăzute mai multe tipuri de activităţi, care sunt subordonate unui număr de 3 obiective deosebit de importante pentru această prioritate:

- dezvoltarea unei politici sustenabile de atragere a investitorilor şi elaborarea unor mecanisme eficiente şi transparente de implicare a comunităţii de afaceri în stabilirea acestei politici;
- dezvoltarea unor activităţi de promovare a potenţialului socio-economic;
- dezvoltarea unui climat propice pentru investitorii locali şi străini.

Principalele tipuri de activităţi şi măsuri care sunt prevăzute în acest sens sunt:

- elaborarea unei politici locale pentru atragerea de investitori;
- stabilirea unui mecanism permanent de colectare a proiectelor de investiţii din sectorul public şi privat care vor fi promovate către investitori;
- asigurarea participării efective a reprezentanţilor sectorului privat la stabilirea obiectivelor din domeniul atragerii investiţiilor străine şi la decizii administrative care influenţează dezvoltarea economică locală;
- realizarea unor materiale de informare şi acţiuni de promovare destinate atragerii de investitori;
- participarea la târguri şi misiuni de afaceri în vederea promovării potenţialului socio-economic al localităţii;
- extinderea bazei de informaţii pe internet pentru promovarea investiţiilor;
- asigurarea unui tratament egal între investitorii străini şi români în condiţiile creării unui mediul favorabil investiţiilor.

I) <u>Dezvoltarea economica:</u>

Viaţa economică a comunei trebuie revigorată şi dezvoltată în toate domeniile sale: agricultură, zootehnie, industrie, comerţ. Consiliul local își propune să identifice pârghiile de acțiune pentru stimularea revitalizării vieţii economice a comunei, factorul cu cele mai mari efecte benefice asupra vieții comunității.

Demararea de noi afaceri sau dezvoltarea celor existente vor avea ca efecte imediate crearea de noi locuri de muncă, creșterea veniturilor pentru localnici şi pentru bugetul local. Existenţa unui bun mediu de afaceri va determina creșterea de ansamblu a economiei locale.

Obiectiv general domeniu: Revigorarea şi diversificarea economiei locale, bază a dezvoltării socio-economice a comunei.

Obiective specifice:

Asigurarea condiţiilor pentru desfășurarea unor activităţi rentabile în agricultură şi zootehnie şi valorificarea produselor agricole locale, cu accent pe produsele tradiționale şi/sau ecologice şi sprijinirea accesului la noi piețe, cu precădere europene;

Diversificarea economiei locale prin sprijinirea activităților neagricole din mediul rural;

Dezvoltarea serviciilor de consultanţă pentru sprijinirea afacerilor.

Activităţi şi operaţiuni:

a.Obiectivul operațional „Asigurarea condiţiilor pentru desfășurarea unor activităţi rentabile în agricultură şi zootehnie şi valorificarea produselor agricole locale, cu accent pe produsele tradiționale şi/sau ecologice şi sprijinirea accesului la noi piețe, cu precădere europene”:

- Susținerea inițiativelor asociative pentru creșterea eficienţei economice a exploatațiilor agricole, creșterea puterii de negociere pe piețele de desfacere şi a capacității de valorificare superioară a producției;
- Reabilitarea şi întreţinerea pășunii comunale.
- Stimularea înființării unor centre de prestări servicii pentru agricultură (mecanizare, reparaţii utilaje, furnizare seminţe, îngrăşăminte, insectofungicide etc.), prin acordarea de facilități
- Inventarierea terenurilor neutilizate, care vor fi puse la dispoziția întreprinzătorilor locali, în vederea dezvoltării propriilor afaceri, în agricultură și zootehnie, în baza unui acord avantajos pentru ambele părți.

b.Obiectivul operațional “Diversificarea economiei locale prin sprijinirea activităților neagricole din mediul rural”:

- Identificarea oportunităților departeneriat public-privat în vederea demarării de activităţi in domeniul industrial;
- Revigorarea industriei locale prin facilități acordate investitorilor pentru reînceperea activității la vechea fabrică de mobilă;

c.Obiectivul operațional „Dezvoltarea serviciilor de consultanţă pentru sprijinirea afaceri lor”:

- Informarea cetățenilor asupra programelor de finanțare nerambursabilă
- Sprijinirea cetăţenilor în obţinerea subvenţiilor destinate dezvoltării agriculturii;

- Realizarea unui studiu asupra situației resurselor umane din comună şi furnizarea acestor informații potențialilor investitori;
- Elaborarea unei baze de date disponibile pe internet privind oportunităţile locale de dezvoltare a afacerilor în comună.
- Promovarea IMM-urilor din comună şi a produselor/serviciilor acestora prin susținerea participării comune la târguri şi expoziții, elaborarea de materiale de prezentare a comunei cu secțiune de economie inclusă, promovarea prin încheierea de înfrăţiri şi schimburi de experienţă cu comune din străinătate

II) Antreprenoriatul micilor afaceri

Obiective operaționale:

Facilitarea accesului la finanțare al IMM-urilor

Sprijinirea dezvoltării şi diversificării micilor afaceri în comuna, în special în domeniul serviciilor şi producției.

Activităţi şi operaţiuni:

a. Obiectivul operațional „Facilitarea accesului la finanțare al IMM-urilor”:

- Asigurarea de facilități pentru înfiinţarea unui birou de informare şi consultanţă în domeniul economic şi juridic.
- Asigurarea de facilități pentru înfiinţarea unui birou notarial pentru a facilita circulaţia liberă a terenurilor.
- Sprijinirea dezvoltării I.M.M.-urilor din domeniul industrial şi al serviciilor (creșterea numărului IMM-urilor) prin acordarea de facilități la plata taxelor și impozitelor asupra terenurilor și clădirilor

b. Obiectivul operațional „Sprijinirea dezvoltării şi diversificării micilor afaceri în comuna, în special în domeniul serviciilor şi producției”:

- Identificarea spaţiilor disponibile şi a terenurilor aparţinând primăriei, care pot fi concesionate eventualilor investitori.
- Construirea infrastructurii publice necesare desfăşurarii activităților economice (utilităţi, construire spaţii de desfacere a produselor, spaţii pentru funcționarea firmelor gen incubator de afaceri);
- Organizarea de evenimente, în parteneriat cu AJOFM pentru promovarea culturii antreprenoriale în rândul tinerilor;

- Promovarea programelor derulate de guvern pentru stimularea infiinţăriii micro-întreprinderilor.

III) TURISMUL - Susţinerea şi dezvoltarea acestuia:

- Diversificarea şi modernizarea posibilităţilor de cazare în vederea dezvoltării turismului de afaceri;
- Crearea şi amenajarea obiectivelor turistice;
- Păstrarea şi valorificarea potenţialului natural şi cultural;
- Realizarea unor materiale de informare şi promovarea alternativă a ofertelor turistice din diferite surse de comunicare;
- Realizarea unei situaţii cu privire la clădirile istorice;
- Instensificarea activităţilor culturale şi dezvoltarea continuă a realaţiilor transfrontaliere;
- Dezvoltarea marketingului teritorial prin crearea unor brand-uri locale.

Activităţi şi operaţiuni:

a. Obiectivul operațional "Dezvoltarea infrastructurii turistice":

- Crearea unei baze de agrement atractive şi moderne (ștrand, spaţii pentru practicarea sporturilor ca tenis, role, cart, perete pentru alpinism, etc) ca bază pentru dezvoltarea unui turism de agrement în zonă şi transformarea comunei în destinație turistică;
- Sprijinirea înființării de facilitați de cazare (pensiuni şi pensiuni agroturistice) capabile să asigure un minim de spații de cazare în zona, facilitați necesare pentru dezvoltarea oricărui tip de turism;
- Sprijinirea înființării unor unități de alimentaţie publică.

b.Obiectivul operațional **"**Transformarea obiectivelor culturale din comuna în obiective turistice, inclusiv includerea lor într-un circuit turistic".

- Promovarea turismului cultural-religios;

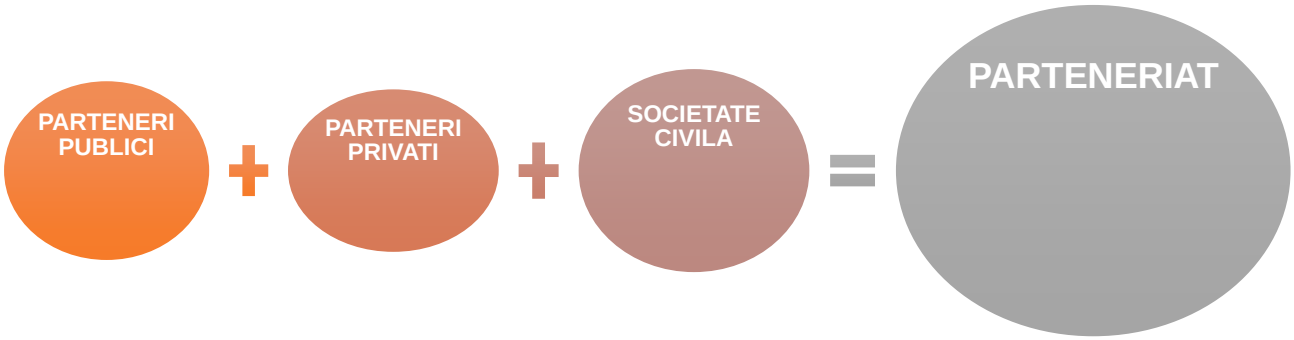
- Includerea bisericilor din lemn în circuitele turistice existente la nivel de județ;

- Înfrăţirea localităţii cu alte localităţi din spaţiul Uniunii Europene şi realizarea de schimburi cultural-turistice;

- Derularea de evenimente culturale care să devină tradiţionale;

- Promovarea obiectivelor şi a evenimentelor culturale prin internet, pliante, broşuri şi info-chioşc.

GRUPUL DE ACTIUNE LOCALA

LEADER este un instrument important pentru România în sporirea dezvoltării economice și sociale a zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban-rural și promovarea incluziunii sociale. Experiența actuală reflectă o capacitate de dezvoltare la nivel local ce nu răspunde în totalitate nevoilor locale, în special în ceea ce privește colaborarea între partenerii publici și privați, iar abordarea strategică trebuie încurajată și dezvoltată prin plasarea acesteia sub resposabilitatea comunității.

Programul LEADER urmareste aceleași obiective generale și specifice ale Politicii Agricole Comune ale U.E. și ale PNDR si presupune dezvoltarea comunităților locale într-o manieră specifică, adaptată nevoilor și priorităților acestora.

Domeniul de intervenție 6B: "Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale"

1A – Sprijin pentru promovarea inovării în spațiul rural, stimularea proceselor și a proiectelor realizate în comun de către afacerile locale și centrele de cercetare sau

2A – Sprijin pentru fermieri și procesatori pentru îmbunătățirea performanței economice în cadrul lanțului agro-alimentar.

2A – Sprijin pentru fermieri și procesatori pentru îmbunătățirea performanței economice în cadrul lanțului agro-alimentar.

3A – Sprijin pentru lanțurile scurte de aprovizionare și pentru realizarea de strategii de marketing în comun a produselor locale, în conformitate cu strategia de dezvoltare locală.

4A – Sprijin pentru o abordare de mediu durabilă, prin valorificarea patrimoniului natural și cultural.

5C – Sprijin pentru inițiative locale asociate resurselor de energie renegerabile/consum scăzut de energie, ca acțiuni de aplanare a efectelor schimbărilor climatice.

6A – Sprijin în vederea dezvoltării de întreprinderi mici, diversificare, precum și crearea de locuri de muncă

6C – Sprijin pentru proiecte locale TIC

:

Domenii de actiune care reprezinta oportunități pentru LEADER :

D1

- contribuția la diversificarea activităţilor economice non-agricole și încurajarea micilor întreprinzători din spaţiul LEADER;

D2

- crearea, îmbunătăţirea și diversificarea facilităţilor de dezvoltare economică, infrastructura fizică locală la scară mică, inclusiv broadband și a serviciilor de bază;

D3

- creșterea atractivităţii zonelor LEADER și diminuarea migraţieipopulaţiei, în special a tinerilor;

D4

- îmbunătăţirea incluziunii sociale inclusiv în ce privește grupurile minoritare/ etnice, protejarea și conservarea patrimoniului natural și cultural rural
-

D5

- diversificarea ofertei turistice, încurajarea iniţiativelor de dezvoltare locală cu un grad ridicat de integrare socio-economică teritorială.

GAL-urile reprezintă soluția concretă, transformarea în realitate a potențialului pe care comunitățile locale îl pot valorifica pentru a se putea înscrie în această nouă abordare a dezvoltării satului european, o abordare prin care se încurajează întoarcerea și/sau stabilirea tinerilor în teritoriul LEADER și dezvoltarea economică, socială și culturală a acestuia.

Pentru a sprijini acest demers se pune accentul pe: stimularea parteneriatelor, transferul de cunoștințe și implementarea inițiativelor inovative, dar mai ales, pe implicarea reală a cetățenilor în deciziile strategice pe termen lung etc.

LEADER generează valoare adăugată în teritoriu prin :

- Capacitatea instituțională creată și consolidată prin parteneriate;
- Dezvoltarea resurselor umane și utilizarea de know-how;
- Identificarea unor soluții locale creative pentru problemele existente la nivel local;
- Dezvoltarea proiectelor de utilitate publică și/sau cu impact economic, social, cultural și natural;
- Dezvoltarea identității locale;
- Schimburi de experiență și bune practici inter-teritoriale și trans-naționale.

Parteneri în Grupul de Actiune Locala:

- Autorități publice locale (UAT comună și UAT oraș eligibil LEADER) – în baza unei Hotărâri de Consiliu Local;
- Reprezentanți autorizați din sectorul privat;
- Reprezentanți autorizați ai societății civile;
- Reprezentanți autorizați ai entităților provenite din afara spațiului eligibil LEADER (orașe cu un număr de locuitori mai mare de 20.000) care își demonstrează interesul și implicarea în dezvoltarea teritoriului;
- Persoane fizice relevante, cu domiciliul în teritoriul GAL care demonstrează aportul pe care îl pot aduce în dezvoltarea locală.
- Ponderea partenerilor in Grupul de Actiune Locala:
- Reprezentanți ai sectorului public maximum 49%

- Organizațiile din mediul urban: maximum 25% din totalul partenerilor
- Persoanele fizice relevante vor reprezenta maximum 5 %atât din totalul partenerilor, cât și la nivel decizional.

4. DIRECŢIA STRATEGICĂ - ÎNVĂŢĂMÂNT, CULTURĂ SI TINERET

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- *Dezvoltarea infrastructurii de învăţământ la standarde europene;*
- *Dezvoltarea infrastructurii culturale la standarde europene;*
- *Dezvoltarea infrastructurii de agrement şi recreere;*
- *Creşterea interesului locuitorilor localitatii pentru moştenirea culturală.*

Implementarea acestor proiecte va avea următoarele **efecte:**

- existenţa unor condiţii optime pentru procesul de educaţie şi instruire a tinerilor din comună;
- asigurarea condiţiilor pentru desfăşurarea de activităţi culturale;
- asigurarea standardelor minimale de recreere şi agrement pentru populaţia comunei, în special a tinerilor;
- consolidarea unui „portofoliu” de obiceiuri şi tradiţii, care să fie transmise mai departe generaţiilor tinere.

I) INVATAMANT

Proiecte depuse spre finantare pentru sustinerea invatamantului:

- " ***Dotare cu echipamente mobile din domeniul tehnologiei informației de tipul tabletelor școlare precum și a altor echipamente/dispozitive electronice necesare desfășurării activității didactice în mediu on-line, in comuna Derna județul Bihor*** " - Ministerul Fondurilor Europene, Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, Programul Operaţional Competitivitate, Axa prioritară 2 - Tehnologia Informaţiei şi Comunicaţiilor (TIC) pentru o economie digitală competitivă, Prioritatea de investiții 2c. - Consolidarea aplicaţiilor TIC pentru e-guvernare, e-învăţare, e-incluziune, e-cultură, e-sănătate, Obiectiv Specific OS 2.4 - Creşterea gradului de utilizare a Internetului,

Acţiunea 2.3.3 – Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură – SECŢIUNEA E-EDUCAŢIE

Sprijinirea sistemului de învăţământ şi a formării profesionale continue:

- Reabilitarea infrastructurii educaţionale;
- Eficientizarea energetica a tuturor scolilor din comuna
- Promovarea învăţării pe parcursul vieţii;
- Creşterea accesului la educaţie, în special pentru categoriile dezavantajate (persoane cu handicap);
- Prevenirea abandonului şcolar;
- Dezvoltarea programelor de alfabetizare şi a programelor gen „*a doua şansă*" pentru persoanele care nu au absolvit învăţământul obligatoriu;
- Asigurarea calităţii serviciilor educaţionale în educaţia timpurie şi în învatamântul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale;
- Recunoaşterea şi certificarea învăţării non-formale şi informale prin realizarea de parteneriate cu instituţii competente;
- Creşterea calităţii actului de predare.

Activităţi şi operaţiuni:

a.Obiectivul operaţional "Dezvoltarea infrastructurii educaţionale":

- Reabilitarea şi dotarea cu echipamente didactice;
- Construcţia unei creşe;
- Construcţie unei grădiniţe noi;
- Dotarea cu materiale didactice a unităţilor de învăţământ din comună şi îmbogăţirea fondului de carte al bibliotecilor şcolare;
- Construirea unei baze sportive;
- Realizarea website-ului de prezentare a instituţiilor de învăţământ şi a activităţii acestora.

b. Obiectivul operațional "Creşterea gradului de perfecţionare a personalului didactic":

- Asigurarea condițiilor pentru derularea de programe de formare în psihopedagogie aplicată, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic;
- Asigurarea condițiilor pentru instruirea în managementul proiectelor pentru persoanele implicate în gestionarea proiectelor europene la nivelul unităţilor de învăţământ, în parteneriat cu Casa Corpului Didactic;

- Sprijinirea școlilor din comună pentru inițierea şi derularea de proiecte de schimb de experiență şi parteneriate în domeniul învățământului gen Comenius Regio *(*se pot derula activităţi precum vizite de studiu, schimburi de experienţă şi bune practici, şcoli de vară, sesiuni de formare comune, conferinţe, seminarii etc.).

c. Obiectivul operațional "Diversificarea serviciilor educaţionale furnizate la nivel local":

- Înființarea unui centru after school pentru copiii din învăţământul primar (activităţi în cadrul centrului: consiliere psihologică, învăţare prin educaţie non-formală, supraveghere pentru pregătirea temelor, o masă caldă);
- Asigurarea condițiilor pentru formarea profesorilor, a formatorilor şi a altor categorii de personal care lucrează cu persoane cu risc de părăsire timpurie a şcolii, în parteneriat cu furnizori de servicii de formare și/sau Casa Corpului Didactic;
- Asigurarea condițiilor pentru furnizarea serviciilor de educaţie remedială (validarea învăţării anterioare, detectarea lacunelor în pregătire, ore de recuperare, orientare psihologică şi profesională), în parteneriat cu furnizori de servicii acreditați;
- Derularea, în cadrul unităţilor şcolare, a programelor de tip "a doua şansă" pentru reintegrarea în educaţie a celor care au părăsit de timpuriu şcoala (inclusiv activităţi de alfabetizare), în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor;
- Susținerea promovării spiritului antreprenorial şi a cetăţeniei active în educaţie , prin intermediului unui parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor.
- Asigurarea suportului material pentru realizarea unei publicaţii şcolare.

II) CULTURA

Într-o societate în continuă dinamică, în care ținta generală devine profitul este de cele mai multe ori neglijat aspectul „hrănirii" culturale a populației.

Prin atributul său legal, însă, autoritatea locală din comuana își propune să redea **culturii** locul său în dezvoltarea generală durabilă a comunității

Obiective operaționale:

- Reabilitarea şi punerea în valoare a obiectivelor culturale din comună;
- Crearea de facilităţi pentru cultură şi petrecere a timpului liber.

Activităţi şi operaţiuni:

a. Obiectivul operațional "Reabilitarea şi punerea în valoare a obiectivelor culturale din comună"

- Reabilitarea căminului cultural (modernizare spaţii, dotare cu mobilier şi cu aparatură audio-video a sălii de festivităţi);
- Reabilitarea şi punerea în valoare monumentelor istorice din comune;
- Realizarea de materiale de promovare a obiectivelor de patrimoniu şi a valorilor culturii locale (ex: pliante, album);
- Montarea de panouri informative pentru localizarea spaţială a obiectivelor culturale;
- Amenajarea spaţiului bibliotecii comunale şi îmbogăţirea fondului de carte;
- Formarea în management cultural a persoanelor din instituţiile culturale din comună;
- Campanii de marketing cultural pentru a creşte vizibilitatea evenimentelor propuse sau consacrate.

b. Obiectivul operațional "Crearea de facilităţi pentru cultură şi petrecere a timpului liber":

- Realizarea Centrului de tineret (activităţi de consiliere în domeniul educaţiei pentru sănătate, privind cariera şi problemele tinerilor, consultanţă pentru înfiinţarea de ONG-uri sau organizaţii de tineret dar şi pentru programe europene/guvernamentale adresate tinerilor, informaţii despre structurile asociative naţionale, ateliere de creaţie artistică şi populară, activităţi teatrale), în parteneriat cu ONG-uri cu experiență relevantă în domeniu.
- Elaborarea şi realizarea unui program de manifestări culturale.

III) TINERET

Obiective operaționale*:*

- Creşterea implicării administraţiei publice în apărarea drepturilor tinerilor şi întărirea rolului acestora în acordarea de servicii sociale
- Dezvoltarea de noi servicii sociale oferite tinerilor
- Orientarea şi sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale şi dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale
- Dezvoltarea sportului de masă şi a infrastructurii sportive
- Îmbunatatirea condiţiilor de viață, prin asigurarea accesului la o locuinţă decentă a tinerilor, prin dezvoltarea programelor de construcţii locuinţe ANL, de serviciu sau sociale, în vederea ajutorării categoriilor de persoane cu venituri modeste, în acest mod asigurându-se stabilitatea tinerilor specialişti în comuna**.**

Activităţi şi operaţiuni:

a.Obiectivul operațional "Creşterea implicării administraţiei publice în apărarea drepturilor tinerilor şi întărirea rolului acestora în acordarea de servicii sociale":

- Realizarea de parteneriate cu instituţii publice (locale, judeţene, regionale) în vederea dezvoltării unor acţiuni comune pentru creşterea calităţii serviciilor sociale adresate tinerilor din comuna:
- Înființarea unui Centru Comunitar de Comunicare, Educație și Resurse pentru tineri;
- Promovarea voluntariatului în rândul tinerilor din comuna în vederea susținerii unor servicii sociale destinate altor categorii de beneficiari (persoane vârstnice, persoane cu dezabilități)

b. Obiectivul operațional „Dezvoltarea de noi servicii sociale oferite tinerilor":

- Înfiinţarea unui centru multifuncţional destinat tinerilor din comuna care să asigure servicii în procesul de formare continuă a tinerilor, recalificare şi reconversie profesionala precum şi facilităţi de recreere, oferite de furnizori acreditați;
- Dezvoltarea de servicii prin care să se sprijine integrarea socială a tinerilor, de exemplu ateliere protejate, birouri de consiliere etc., în parteneriat cu furnizori de servicii acreditați
- Promovarea derulării de activităţi culturale pentru tineri: înființarea de echipe de dansuri populare, dansuri moderne, înfiinţarea de publicații locale (inclusiv publicații electronice).

c.Obiectivul operațional „Orientarea şi sprijinirea persoanelor tinere în domeniul formării profesionale şi dezvoltarea aptitudinilor antreprenoriale":

- Crearea unei legături între comunitatea locală şi AJOFM, Primărie şi Inspectoratul Școlar Județean în vederea analizării situației şi elaborării unor strategii comune şi eficiente în domeniul tinerilor şi formarii profesionale.
- Realizarea de studii şi sondaje care să evidențieze necesităţile, cerințele şi exigentele pieței muncii atât în prezent cât şi pentru următorii 5 ani, dat fiind faptul că un ciclu educațional durează între 3 şi 4 ani de studiu;
- Acordarea de facilități tinerilor care înființează o afacere în comună și creează locuri de muncă

d.Obiectivul operațional „Dezvoltarea sportului de masă şi a infrastructurii sportive":

- Derularea de evenimente sportive la nivel local şi încurajarea participării tinerilor la activităţi cultural-sportive şi de petrecere a timpului liber, la nivel naţional şi internaţional;

- Construcția, extinderea şi/sau modernizarea unei baze sportive,
- Înscrierea în circuitul județean a comunei ca şi organizator de competiții sportive.

e.Obiectivul operațional „Îmbunătăţirea condiţiilor de viață, prin asigurarea accesului la o locuinţă decentă a tinerilor, prin dezvoltarea programelor de construcţii locuinţe ANL, de serviciu sau sociale, în vederea ajutorării categoriilor de persoane cu venituri modeste, în acest mod asigurându-se stabilitatea tinerilor specialişti în comuna."

- Construirea de locuințe sociale destinate unor categorii de persoane cărora nivelul de resurse şi/sau de existentă nu le permite accesul la o locuință în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței.
- Construirea de locuințe de serviciu pentru păstrarea tinerilor specialişti în comună.

5. DIRECȚIA STRATEGICĂ - SĂNĂTATE ŞI ASISTENŢĂ SOCIALĂ

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- *Dezvoltarea infrastructurii de tip social;*
- *Sprijinirea dezvoltării societăţii civile în domeniul social.*

Implementarea acestor proiecte va avea următoarele **efecte:**

- ✓ Asigurarea condiţiilor normale de viaţă pentru persoanele cu nevoi sociale;
- ✓ Dinamizarea sectorului social prin înfiinţarea unui ONG care să se implice în respectarea standardelor în domeniu, în pregătirea şi implementarea de proiecte.

I) Dezvoltarea sistemului de sanatate:

Obiectiv general: Dezvoltarea infrastructurii de sănătate şi a serviciilor medicale în vederea asigurării accesului tuturor categoriilor de locuitori la serviciile de sănătate de bază.

Obiective operaționale:

- Realizarea de investiții în infrastructura-suport, echipamente, şi resurse umane menite să generalizeze accesul şi să amelioreze calitatea serviciilor oferite.

- Creșterea accesibilității grupurilor vulnerabile la serviciile de sănătate.

- Creșterea responsabilității societăţii pentru sănătatea publică.

- Implicarea autorităţilor publice locale, societăţii civile, organizațiilor neguvernamentale şi sectorului privat în rezolvarea problemelor din sectorul de sănătate.

Activităţi şi operațiuni:

a. ***Obiectivul operațional "Realizarea de investiții în infrastructura-suport, echipamente, şi resurse umane menite să generalizeze accesul şi să amelioreze calitatea serviciilor oferite":***

- Reabilitatea / construcția de imobile în care să se desfășoare activităţi de îngrijiri medicale; (de ex. laboratoare de analize, laboratoare de imagistică, reabilitare spaţii existente şi construcția de noi cabinete medicale şi spaţii pentru primire urgențe)
- Asigurarea unei dotări tehnice corespunzătoare şi implementarea sistemelor informatizate în cabinete;
- Asigurarea necesarului de resurse umane în domeniul sănătăţii prin oferirea de facilități de cazare în locuințe de serviciu în scopul atragerii de specialişti;
- Organizarea unui sistem de primire a reclamațiilor şi sugestiilor pacienților

b. ***Obiectivul operațional "Creşterea accesibilității grupurilor vulnerabile la serviciile de sănătate":***

- Asigurarea spațiului necesar pentru înființarea de noi servicii de sănătate, în parteneriat cu furnizori publici și privați autorizați pentru fiecare domeniu abordat, astfel:

-cabinet de planificare familială

-centru consiliere antifumat, antialcool și consilierea minorilor singuri

-centru de prevenire/consiliere pentru populația rroma, eventual cu personal sanitar de etnie rroma

- Implementarea unui sistem de asistare/monitorizare la domiciliu prin buton de panică / camere video pentru persoanele ce suferă de afecțiuni medicale grave, în parteneriat cu un furnizor de servicii de îngrijire la domiciliu.

c. ***Obiectivul operațional "Creşterea responsabilității societăţii pentru societatea publică":***

- Realizarea de campanii de informare-educare–comunicare pe probleme de sănătate publică (de ex. educație pentru sănătate în scoli (clasele I –X)), în parteneriat cu Direcția de Sănătate Publică Bihor și Inspectoratul Școlar Județean Bihor
- Realizarea de campanii în școli împotriva fumatului, consumului de droguri, bolilor transmisibile, de planificare familială, de sănătate mintală, pentru un stil de viața sănătos, în parteneriat cu Centrul de Consiliere și Prevenire Antidrog Bihor, Direcția de Sănătate Publică Bihor și Inspectoratul Școlar Județean Bihor.

d. ***Obiectivul operațional "Implicarea autorităţilor publice locale, societăţii civile, organizațiilor neguvernamentale şi sectorului privat în rezolvarea problemelor din sectorul de sănătate":***

- Inițierea unui parteneriat cu sectorul ONG care să asigure organizarea unor rețele și grupuri de acțiune pentru promovarea unui stil de viață sănătos (alimentație sănătoasă, activitate fizică)
- Organizarea unor evenimente publice pentru promovarea sănătăţii populației, în parteneriat cu Direcția de Sănătate Publică
- Asigurarea sprijinului pentru medicii de familie în acordarea unor stimulente pentru comunitatea rromă în scopul prezentării acestora la campaniile de vaccinare
- Asigurarea sprijinului pentru medicii de familie în acordarea unor stimulente pentru gravide, în scopul prezentării acestora la consultația periodică prenatală.

II) Dezvoltarea sistemului de servicii sociale şi a serviciilor furnizate de administraţia publică:

- Reabilitarea infrastructurii sociale;
- Combaterea excluziunii sociale;
- Dezvoltarea serviciilor administraţiei publice şi creşterea calităţii actului de guvernanţă.
- Construirea unor locuinte sociale si a unui camin de batrani .

Recomandări strategice asistenta sociala:

- Dezvoltarea parteneriatelor între autoritatea publică locală şi sectorul ONG, furnizor de servicii sociale;
- Întărirea parteneriatelor dintre comune;
- Implementarea programelor de voluntariat la nivelul comunităţii, implicând atât instituțiile școlare, cât şi persoanele vârstnice pensionare;

Dezvoltarea de servicii sociale specializate pentru grupurile vulnerabile prioritare la nivelul comunităţii: persoane vârstnice, persoane cu handicap, persoane neocupate, familii monoparentale şi copii aflați în dificultate sau situație de risc;

a.Obiectivul operațional "Dezvoltarea infrastructurii de servicii sociale":

- Construirea de locuințe sociale pentru grupurile dezavantajate;

- Implementarea, împreună cu alte autorităţi publice locale, a unor proiecte de dezvoltare regională, pentru dezvoltarea şi îmbunatăţirea infrastructurii serviciilor sociale: azil de bătrâni, case de copii, etc.

- Dotarea unităţilor prestatoare de servicii sociale cu echipament special (medical, social, terapie reparatorie);

b.Obiectivul operațional "Dezvoltarea parteneriatelor public private şi a parteneriatelor cu primării comunale/ autorităţi publice locale în vederea dezvoltării infrastructurii serviciilor de asistenţă socială":

- Încheierea de parteneriate public private cu ONG-uri acreditate în domeniile:

- Servicii specializate pentru persoane vârstnice aflate în nevoie;

- Servicii specializate pentru persoane cu handicap;

- Calificare și formare profesională pentru adulți;

- Servicii specializate pentru copii aflați în dificultate şi familii monoparentale.

-Crearea unei rețele cu alte autorităţi publice locale în vederea finanțării unor servicii ultraspecializate destinate acelorași grupuri vulnerabile, la nivelul mai multor comunităţi.

c.Obiectiv operațional "Dezvoltarea de servicii sociale specializate pentru grupurile vulnerabile din comună, în parteneriat cu furnizori acreditați"

- Crearea unei rețele de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice dependente de ajutor în traiul de zi cu zi, în parteneriat cu furnizori acreditați în domeniu, din sectorul ONG – pentru un număr de 100 beneficiari;

- Crearea unui serviciu de acompaniere la domiciliu pentru persoane vârstnice dependente, care locuiesc singure prin dezvoltarea unei rețele de voluntariat în parteneriat cu unitățile școlare din comună pentru un număr de 250 beneficiari;

- Înființarea de centre de zi de tip after school pentru copii defavorizați în parteneriat cu unitățile școlare din comunitate pentru un număr de 80 beneficiari;

- Asigurarea de suport pentru angajatorii locali care organizează cursuri de calificare/ recalificare profesională pentru persoanele neocupate, în parteneriat cu Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă Bihor

- Asigurarea spațiului necesar înființării unui centru pentru sprijinirea șomerilor pentru a (re)intra pe piaţa forţei de muncă prin scheme speciale de consiliere, tutoriat,

mediere şi plasare în muncă, pus la dispoziția prestatorilor de servicii în domeniu, în cadrul unui parteneriat .

- Asigurarea spațiului necesar pentru organizarea de cursuri de antreprenoriat pentru angajatorii locali şi persoanele neocupate în vederea dezvoltării de noi activităţi economice în comună, pus la dispoziția furnizorilor de servicii de instruire în cadrul unui parteneriat.

- Crearea unor servicii sociale de tip alternativ pentru persoanele cu handicap (centre de zi, cluburi, ateliere protejate, etc.), în parteneriat cu un furnizor de servicii acreditat

- Crearea unui centru specializat pentru asistenţă şi consilierea copiilor aflați în dificultate, familii monoparentale, victime ale violenţei domestice, în parteneriat cu un furnizor de servicii acreditat.

6. DIRECȚIA STRATEGICĂ - RESURSE UMANE

Măsuri - acţiuni necesare pentru atingerea obiectivelor:

- *Creşterea expertizei în pregătirea şi implementarea de proiecte cu finanţare nerambursabilă;*
- *Creşterea nivelului de calificare a forţei de muncă din comună.*

Implementarea acestor proiecte va avea următoarele **efecte:**

- ✓ Creşterea competenţelor şi expertizei angajaţilor autorităţii locale în ceea ce priveşte pregătirea de proiecte cu finanţare nerambursabilă;
- ✓ Creşterea nivelului de calificare al populaţiei din comună.

Sprijinirea formării profesionale continue:

- Promovarea învăţării pe parcursul vieţii;
- Creşterea accesului la educaţie, în special pentru categoriile dezavantajate (persoane cu handicap);
- Dezvoltarea programelor de alfabetizare şi a programelor gen „*a doua şansă*” pentru persoanele care nu au absolvit învăţământul obligatoriu;

- Asigurarea calităţii serviciilor educaţionale în educaţia timpurie şi în învatamântul pentru copiii şi elevii cu cerinţe educaţionale speciale;
- Recunoaşterea şi certificarea învăţării non-formale şi informale prin realizarea de parteneriate cu instituţii competente;

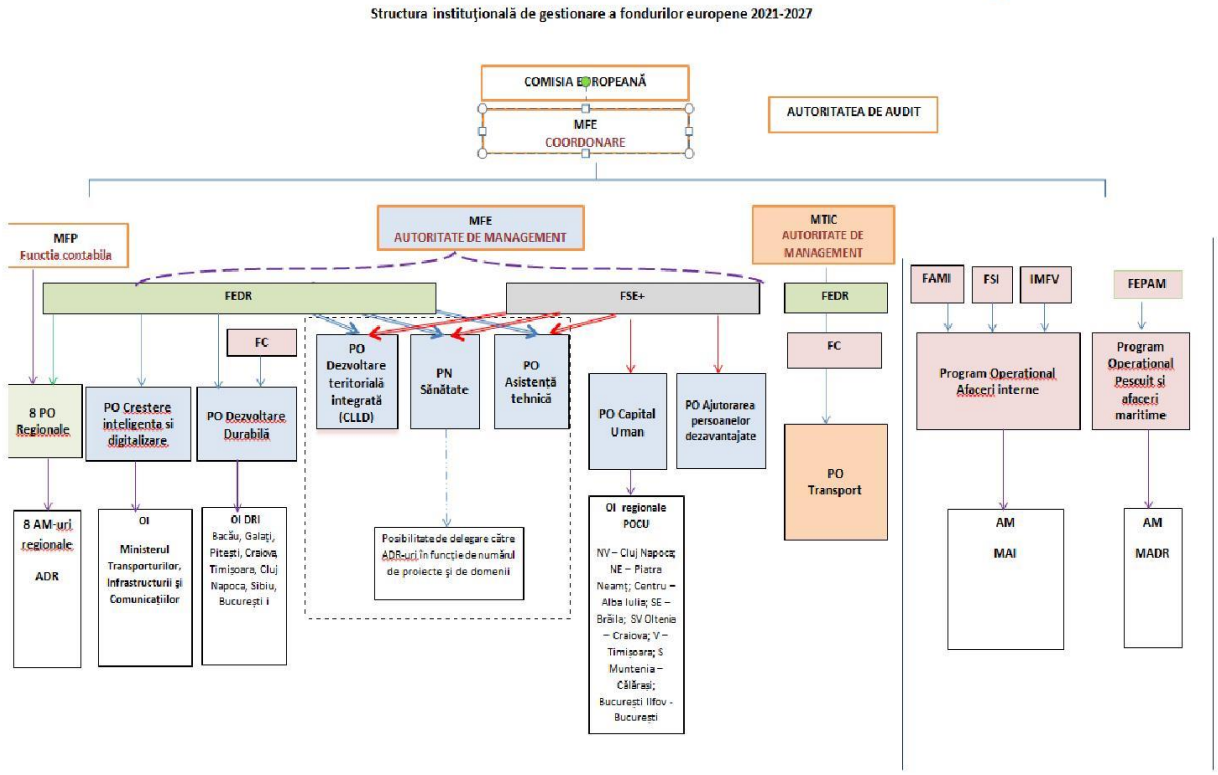
Creşterea gradului de ocupare a populaţiei:

- Adaptarea ofertei la cererea de pe piaţa muncii şi din localităţile învecinate
- Dezvoltarea serviciilor de consiliere, orintare profesională şi informare privind cariera;
- Facilitarea accesului la cursuri de formare şi perfecţionare continuă;
- Dezvoltarea unor măsuri de combatere a muncii la negru.

CAPITOLUL VII - Arhitectura Programe Operaționale Politica de Coeziune 2021-2027

Programe operaționale aferente implementării politicii de coeziune la nivel național:

1. Programul Operațional **Dezvoltare Durabilă (PODD)**
2. Programul Operațional **Transport (POT)**
3. Programul Operațional **Creștere Inteligentă şi Digitalizare (POCID)**
4. Programul Operațional **Sănătate** (*multifond*) **(POS)**
5. Programul Operațional **Capital Uman (POCU)**
6. Programul Operațional **Combaterea Sărăciei (POCS)**
7. Programele Operaţionale **Regionale** – implementate la nivel de regiune **(8 POR)**
8. Programul Operațional **Asistenţă Tehnică** (*multifond*) **(POAT)**
9. Programul Operațional pentru **Tranziție Echitabilă**

8

Programele Operaționale Regionale:

• Urban mare/mic – infrastructura – sociala, educaționala, mobilitate, etc., eficienta energetica in clădiri, turism, patrimoniu cultural, digitalizare servicii publice locale/soluții smart city

• Smart specialization și transfer tehnologic, inovare

• IMM, digitalizare

• Rețea de transport județeana, regionala (descărcări autostrada, conectivitatea la rețeaua de baza - CORE TEN-T, doar în condițiile respectării concentrării tematice și a existenței sumelor disponibile pentru OP 3)

• ITI (Regiunea Vest - Valea Jiului, Regiunea Sud-Est)

• Capacitatea administrativa pentru beneficiari (parțial OP1: descoperire antreprenoriala, pregătire proiecte)

• Asistenţă Tehnică

Programul National de Sănătate (FEDR + FSE)

• Infrastructura cele 3 spitale regionale (faza II)

• Construcția și dotarea Institutului National de Hematologie

• Construcție și dotare pentru un Laborator de Referință National

• Reabilitare/ construcție 22 de spitalele județene și dotarea lor pentru cel puțin următoarele standarde: Laborator lucru; Centru transfuzie; Morga; Circuite deșeuri medicale; Unități pentru stroke- prevenirea dizabilității; unități parte a rețelei naționale de prevenție

• Reabilitrea/ Constructia spitale prioritare naționale

• Intervenții de eficiență energetica pentru infrastructura de sănătate si consolidare pentru riscul seismic - de negociat infrastructura noua si/sau reabilitată in funcție de alocări și planurile regionale de servicii medicale,

• e-sănătate, digitalizare in sistemul de sanatate

• Servicii medicale (formare, medicina de familie - specializare, programe naționale, prevenție, etc.) • pregatire si perfectionare resursa umana

• cercetare in domeniul medical

Programul Operațional Creștere inteligenta si digitalizare

• Specializare inteligentă național (Danubius, cercetare - sinergii Horizon, internaționalizare, tranziție industrială)

• E-guvernare, sisteme soluții digitale in administrația publica centrală, interoperabilitate, cyber-security

• Broad-Band

• Instrumente financiare

Programul Operațional Dezvoltare Teritoriala Integrată

• Infrastructura şi servicii CLLD (sociale, educaționale, sănătate, etc.)

• Turism

• Cultura

• Patrimoniu cultural

• Investitii pentru siguranta cetateanului

• administrare si suport CLLD (strategii, etc.) si ITI. NOTA: ITI se finanțează din fiecare PO corespunzător tipurilor de intervenții OP1-OP4

Programul Operațional Capital Uman

• NEETs

• Educație (inclusiv e-educație)

• Ocupare

• Incluziune (inclusiv e-incluziune)

• Servicii sociale sistemice (dezinstituționalizare, combatere sărăcie, migranți,)

• ITI (combinație între prioritățile de investiții, în funcție de strategiile de dezvoltare integrate)

• Capacitatea administrativa

• Asistență Tehnică. NOTA: În axele 1-5 ar trebui sa avem obiective specifice/apel dedicat pentru urban mare, mic complementar cu PO Regionale

Programul Operațional Dezvoltare Durabilă

• Energie (eficiența energetică, regenerabile, transport energie)

• Mediu (deșeuri, apa, biodiversitate, situri contaminate)

• Riscuri (sistemice naționale, eroziune costieră)

• ITI Delta Dunarii / ITI Valea Jiului (în funcție de strategiile de dezvoltare integrate și de alocările financiare)

Programul Operațional Transport

• Transport TEN- T CORE

• ITI Delta Dunarii / ITI Valea Jiului (în funcție de strategiile de dezvoltare integrate și de alocările financiare)

Programul Operațional Asistența Tehnică

• funcționare sistem (structuri coordonare și AM-uri pentru PO care nu au axă de AT)

• Sprijin pentru beneficiari

Programul operațional ajutorarea persoanelor dezavantajate

• intervenții de sprijin pentru persoanele dezavantajate (alimente, rechizite, obiecte de puericultura, etc.)

MADR va gestiona in continuare finantarile prin intermediul Politicii Agricole Comune si prin cea a Pescuitului. MAI va gestiona fondurile aferente domeniului afaceri interne (Fondul azil, migratie si integrare, Fondul securitate interna, Instrumentul pentru mangementul frontierei si vize).

Mecanismul de Redresare și Reziliență

Mecanismul European de Reziliență și Redresare este elementul central al Instrumentului NextGenerationEU, cu împrumuturi și granturi în valoare de 672,5 miliarde de euro, disponibile pentru sprijinirea reformelor și a investițiilor întreprinse de țările Uniunii Europene.

Scopul este de a atenua impactul economic și social al pandemiei și de a face ca economiile și societățile europene să devină mai durabile, mai reziliente și mai bine pregătite pentru provocările și oportunitățile oferite de tranziția către o economie verde și de tranziția digitală.

Mecanismul va avea 6 direcții prioritare de finanțare:

- Tranziția verde, inclusiv biodiversitatea
- Transformarea digital
- Coeziunea economică și competitivitatea
- Coeziunea socială și teritorială
- Reacția la criză instituțională și pregătirea pentru criză
- Politici pentru următoarea generație, copii și tineri, inclusiv educație și abilități

Statele membre lucrează la planurile lor de redresare și reziliență pentru a accesa fonduri din cadrul Mecanismului European de Reziliență și Redresare.

În data de 18 decembrie 2020, negociatorii Parlamentului European și Consiliului Uniunii Europene au ajuns la un acord privind forma finală a mecanismului. Alocarea pentru România este în valoare de 30,5 miliarde de euro.

Comisia Europeană a publicat în data de 21 decembrie 2020 modelele orientative menite să ajute statele membre să elaboreze planuri naționale de redresare și reziliență care să fie conforme cu normele UE privind ajutoarele de stat.

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) reprezintă un document strategic, elaborat în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, parte a pachetului de relansare economică Next Generation EU.

Planul urmărește 3 obiective strategice:

- Ameliorarea stării economice a României urmare a crizei pandemice
- Consolidarea capacității de reziliență
- Asigurarea unei creșteri economice pe termen lung

Conform documentelor transmise de MFE, principalele particularități ale PNRR sunt:

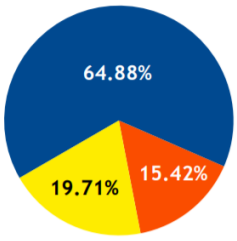
- Reprezintă un plan strategic complementar cu Politica de Coeziune
- Promovează investițiile în infrastructură
- Respectă viziunea de tranziție verde și digitalizare
- Promovează investiții în mediul de afaceri
- Alocă investiții în capacitatea de reziliență în criză
- Este complementar cu măsurile și politicile de coeziune socială (educație și ocupare, incluziune și demnitate socială)

Cu un total alocat de 30,44 miliarde euro (prețuri 2018), respectiv de 33,009 miliarde euro (prețuri curente), planul este structurat pe trei piloni și 12 domenii prioritare pentru dezvoltarea României.

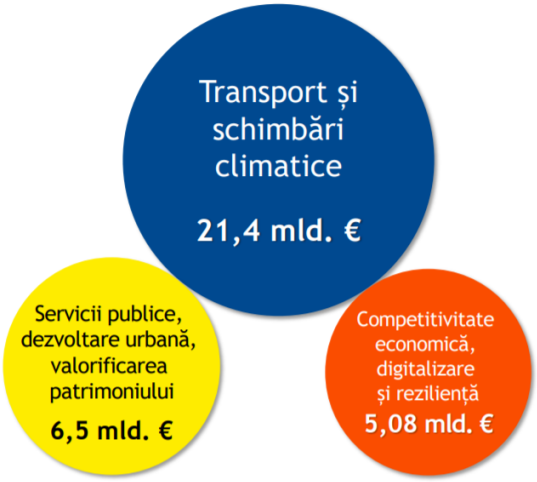
MINISTERUL FONDURILOR EUROPENE

20

Structura bugetului PNRR pe piloni

- 3 piloni
- 12 domenii de intervenție
  - —Măsuri de reformă
  - —Domenii de investiții

Structură buget și domenii intervenție Pilon I

Denumire pilon	Domeniu de intervenție	Buget, mld. €	Procent
Pilonul I Transport și schimbări climatice	Transport durabil	9,27	43%
	Schimbări climatice	6,50	30%
	Mediu	2,30	12%
	Energie și tranziție verde	1,55	7%
	Eficiență energetică și termică	1,80	8%
	Total general	21,42	100%

Structură buget și domenii intervenție Pilon II

Denumire pilon	Domeniu de intervenție	Buget, mld. €	Procent
Pilonul II Servicii publice, dezvoltare urbană, valorificare patrimoniu	Mobilitate și regenerare urbană, valorificarea patrimoniului	3,60	55%
	Sănătate	1,85	29%
	Educație	1,05	16%
	Total general	**6,50**	**100%**

Structură buget și domenii intervenție Pilon III

Denumire pilon	Domeniu de intervenție	Buget, mld. €	Procent
Pilonul III Competitivitate economică, digitalizare, capacitate de reziliență	Mediul de afaceri/ Ecosisteme antreprenoriale	3,80	75%
	Cercetare și inovare	0,27	5%
	Digitalizare și securitate cibernetică	0,70	14%
	Creșterea capacității de reziliență	0,31	6%
	Total general	**5,08**	**100%**

PLANUL STRATEGIC PAC 2021 – 2027

OBIECTIVELE SPECIFICE

a. FERMA

- Sprijinirea veniturilor fiabile ale fermelor și a rezilienței în întreaga Uniune, în vederea îmbunătățirii securității alimentare.

- Îmbunătățirea orientării spre piață și sporirea competitivității, inclusiv punerea unui accent mai puternic asupra cercetării, tehnologiei și digitalizării.

- Îmbunătățirea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric.

b.MEDIU

- Contribuirea la energia sustenabilă, precum și la atenuarea schimbărilor climatice și la adaptarea la acestea.

- Promovarea dezvoltării sustenabile și a gospodăririi eficiente a unor resurse naturale precum apa, solul și aerul.

- Contribuirea la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor.

c. FERMIER

- Atragerea tinerilor fermieri și facilitarea dezvoltării întreprinderilor din zonele rurale.

- Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii economice, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii sustenabile.

- Îmbunătățirea răspunsului dat de agricultura UE exigențelor societale referitoare la hrană și la sănătate, inclusiv la alimentele sigure, hrănitoare și sustenabile, la deșeurile alimentare și la bunăstarea animalelor.

Tipuri de intervenții sprijinite prin FEADR:

- angajamente în materie de mediu și climă și alte angajamente în materie de gestionare;
- constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone;
- dezavantaje specifice anumitor zone, generate de anumite cerințe obligatorii;
- investiții;
- instalarea tinerilor fermieri și întreprindere rurală nou înființată;
- instrumente de gestionare a riscurilor;
- cooperare;
- schimburi de cunoștințe și informare.

BIBLOGRAFIE:

- EUROPA 2030
- Politica de Coeziune 2021-2027;
- Planul de Dezvoltare a Regiunii Nord- Vest 2021-2027;
- Programare Dezvoltare Rurala 2014 – 2020,
- Planul de Redresare si Rezilienta
- Planul Național Strategic 2021-2027 (Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale)
- Politica Agricolă Ccomuna 2021-2027 (Ministerul Agriculturii si Dezvoltarii Rurale)
- Contextul european și național privind perioada de programare 2021-2027
- www.mfe.gov.ro
- www.madr.ro
- www,cjbihor.ro